Egy hét a világgazdaságban

Javított az AEG

Az elmúlt héten akár jó, akár rossz hír érkezett a valutapiacokra az amerikai gazdaságról; továbbra is erősödött a dollár. Tovább tart tehát az amerikai valuta gazdasági, spekulációs és lélektani okokra visszavezethető izmosodása, egyelőre semmi sem állja útját a „zöldhasú" kétes értékű diadalútjának. A múlt hét második felében egy dollár már 3,17 nyugatnémet márkával, 9,56 francia frankkal, 21,72 osztrák schillinggel, 1,21 angol fonttal és 2,55 svájci frankkal volt egyenlő. Meglepően jól tartja magát a japán jen, amely a dollár után egyre inkább a második számú kulcsvalutának számít. Pénzpiaci szakértők véleménye szerint ezen a héten újabb árfolyam-rekordeső várható, a dollár elérheti a 3,25 nyugatnémet márkás jegyzést. Londonban az elmúlt hét végén egy uncia arany ára 338 dollár körül alakult.

Míg a fejlett tőkés államok többségében a gazdasági fellendülés mind jobban érezhetővé válik, a világ országainak nagyobbik része továbbra is súlyos gondokkal küszködik, amelyek leküzdésére szigorú szükségprogramot kénytelenek bevezetni a kormányok. Az elmúlt héten *Izraelben* és *Chilében* hoztak egy sor megszorító intézkedést a gazdasági katasztrófa elkerülése érdekében.

Az új izraeli koalíciós kabinet a hét elején sorra jelentette be a lakosság körében meglehetősen népszerűtlen intézkedéseit, hogy a huszonnegyedik órában elkerülhető legyen a gazdaság összeomlása. Izraelben idén az infláció elérheti *a 450 (!) százalékot*, s az előrejelzések szerint a fizetési mérleg 5 milliárd dollár hiánnyal fog zárulni. Az ország adósságai 23 millárd dollárra rúgnak. A gazdasági válságban nem kis szerepet játszik, hogy a költségvetésben a katonai kiadások részesedése meghaladja *a 40 százalékot*. A külföldi segélyek és adományok ideig óráig betapasztották a gazdasági élet repedéseit, napjainkban azonban a sürgős cselekvés már elkerülhetetlenné vált. (Érdemes megjegyezni, hogy Izrael részére az Egyesült Államok évi 2—3 milliárd dollár segélyt nyújt.)

A dollárhoz képest az elmúlt héten *kilenc százalékkal értékelték le a sékelt*, elsősorban exportösztönzési céllal. A költségvetés kiadási oldalát egymilliárd dollárral csökkentik, többek között az alapvető élelmiszerek és a fűtőanyagok állami ártámogatásának mérséklésével. A bevételi oldal viszont növekedni fog, mert az értéknövekedési adót 15-ről 17 százalékra emelik. Ugyancsak a költségvetési bevételek növelését szolgálja a villanyáram árának 30, a postai díjszabásnak pedig 60 százalékos emelése.

Modai, az új pénzügyminiszter erős kézzel látott hozzá a gazdaság talpraállításához, s a jelek szerint nem riad vissza a drasztikus intézkedésektől sem.

Sürgős „vérátömlesztésre" szorult a chilei gazdaság is, amelyet a réz — az ország legfontosabb exportcikke — árának a csökkenése és a nemzetközi kamatszint tartós „magasrepülése" hozott válságos helyzetbe. A 18 milliárd dolláros adósságállomány, a fizetési mérleg mintegy 1,5 milliárd dolláros várható hiánya és a számítottnál jóval kisebb kereskedelmi aktívum idén újabb nehézségekbe sodorja a dél-amerikai országot. A gazdasági válság elmélyülésének megállítása érdekében a gazdasági vezetés intézkedéseket hozott a külkereskedelmi forgalom „terelésére". A kivitel növelését — s egyúttal az import megdrágítását — szolgálja a peso 19 százalékos leértékelése. A behozatal számottevő visszaesését várják a vámok emelésétől: eddig a legtöbb árucikket 20 százalékos vám terhelte, ezentúl 35 százalékos lesz az egységes importvám.

A kormány arra számít, hogy *a külkereskedelmi mérleg többlete belátható időn belül jelentősen felduzzad*, s így Chilének egy forrással több áll majd rendelkezésére az adóssághegy törlesztésére.

Két esztendőre volt szüksége a jelenleg harmadik legnagyobb nyugatnémet elektronikai cégnek, az AEG-Telefunkennek a csődből való kilábalásra. Emlékezetes, hogy a patinás cég 1982 augusztusában kénytelen volt csődöt jelenteni. A csődeljárás során a vállalat vezetősége *ígéretet tett*, hogy 1984. szeptember 18-ig visszafizeti az AEG adósságainak 40 százalékát, ha a hitelezők leírják a követelések 60 százalékát. Az elmúlt héten érkezett hír arról, hogy szeptember 18-án *megtörtént az adósságok utolsó részének a törlesztése.*

Mindenekelőtt a cég *megvált veszteséges termékeitől* és gyárrészlegeitől. Korszerűsítették a termelést, a termelési struktúrát, s modernizálták a piacpolitikát, valamint a marketing-tevékenységet. Tavaly a cég profitja már elérte a 37 millió márkát. Nem kizárt, hogy az AEG az idei esztendőt 100 millió márkán felüli nyereséggel zárja majd. A vállalati eredmények kedvezőre fordulásában az egyik legfontosabb tényező az volt, hogy a cég vezetésének *volt bátorsága a dolgozók létszámának szokatlanul nagy arányú csökkentésére:* míg a csődjelentés idején az AEG hazai és külföldi üzemeiben a foglalkoztatottak száma 140 ezer volt, ma *75 ezerre apadt a dolgozók létszáma.*

Gonda György—Szentgáli Péter

Finn erőműépítés magyar közreműködőkkel

Magyar gépcsoport üzembe helyezésével hétfőn megindult az energiatermelés a *Helsinki Villamosművek Salmisaari Erőművében*. A finn főváros távfűtését és villamosáram-ellátását egyaránt jelentősen javító művet *decemberben* adják át hivatalosan rendeltetésének.

A próbaüzem beindítása szolgáltatta az alkalmat arra, hogy a magyar TRANSELEKTRO finn partnerével, a *Telkoval* nagy érdeklődés mellett a finn, magyar és svájci szakemberek részvételével — magas színvonalú *szimpóziumot* rendezzen, amelyen megvitatták a finn erőművek építésében a további magyar részvétel lehetőségeit. Jellemző az érdeklődésre, hogy a *Ganz Villamos Művek*, a *Láng Gépgyár* és az *Erőterv* képviselői mellett a finn villamosipar különböző területeiről — tervezők, gyártók, beruházók és üzemeltetők — több mint százan jelentkeztek a hasznos eszmecserére.

Az eszmecsere rávilágított arra, hogy a magyar szakembereknek nagyobb figyelmet kell fordítaniok az atomerőművek építésében való részvételre, annál is inkább, mert a tervek szerint már az évtized végén megkezdődik egy nagy teljesítményű újabb atomerőmű építése Finnországban. Egyébként az eddig kialakult tervek szerint mintegy 15 erőmű építésére, illetve bővítésére kerül sor. Az eddigi sikerek után remélhető, hogy a magyar vállalatok ismét elnyernek néhány megbízást. A TRANSELEKTRO mindenesetre már megtette ajánlatát a *Kajaani* és a *Forsaani* erőművek versenytárgyalásaira és további erőműépítési tendereken is részt kíván venni.

(MTI)

Bezárta kapuit a BNV

Élelmiszer-szakadék

Az ipar szinte mindent szállítani tudna – Legyen gazdasági kényszer

Mi szem szájnak kellemes! Hol van ettől az őrmezői ABC-áruház? A magyar élelmiszeripartnak a BNV-n reprezentált kínálatáról beszélek. És a megjelenítéséről. Ha magam előtt tolhatnám a bevásárló kocsit, a havi jövedelmem kevés lenne. És ezzel nem mondtam sokat.

Mellettem felsóhajt valaki:

— *Ha csak a fele igaz volna az üzletekben!*

Társa józan és mértéktartó:

— Mit sóhajtozol? Hány ország, hány városának lakói lennének boldogok, ha azt vásárolhatnák, ami a budapesti üzletekben megszokott? — és vitatkozni, azt hiszem, egyik megjegyzéssel sem lehet. De azzal sem, amit a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium kereskedelmi főosztályvezetője, *Laczfi Dániel* mond, amikor a vásári tömegben összetalálkozunk:

— Amit itt lát, annak több mint *kilencven százalékát az élelmiszeripar bármikor szállítani tudja a belkereskedelemnek.* — Talán csak annyival egészíthető ki a főosztályvezetői kinyilatkoztatás, hogy *nem ugyanebben a csomagolásban, nem ugyanebben a megjelenítésben.* Mert a csomagolóanyagok és -gépek zöme változatlanul importáru, vagy a vevő maga bocsátja rendelkezésre az anyagot, az eszközt, mert tudja: a kitűnő minőségű magyar áru a magyar adjusztálásban nem kelne el a nyugat-európai és a tengerentúli üzletekben.

Mélyhűtött hiány

De hát hagyjuk az exportot, ez a vásár évről évre *a hazai közönség kedvéért és tájékoztatására szerveződik.* És legalább arra jó, hogy tudjuk: mi mindent vehetnénk, ehetnénk, ihatnánk, ha a magyar élelmiszer-kereskedelem...

Szóval amennyire nincs az iparnak import-csomagolóanyaga a belföldi forgalom számára, annyira *kicsi az átlag-élelmiszerbolt alapterülete, raktára és annyira kevés a hűtőpultja.* Ezenkívül csekély az árrése, kevés bért tud fizetni strapás munkát végző dolgozóinak és ezért kevés az embere. Akik nem is igazán érdekeltek a forgalom növelésében, és akik így a tiszteletre méltó kivételt leszámítva nem is igazán képzettek, nem is igazán szolgálatkészek. Így nem lehet csodálkozni azon, hogy bár a hűtőipar úgy nyolcvanféle terméket tud gyártani, de belkereskedelmi forgalomban jó ha 25, ami rendszeresen kapható. A kereskedelmi dolgozók közül sokan — mint a hűtőipar reklámfőnöke elmondta — irtóznak a mirelite-termékektől, mert *hidegek és reumát kapnak cipelésétől.*

És persze az átlagüzletben jó, ha két hűtőpult van. Aminek be kell fogadni a tejet, a tejterméket, a margarint és a zsírt, a mélyhűtött csirkét és a halat. És hiába a mirelite húszszázalékos árrése, a belkereskedelemnek alig telik újabb hűtőpultok beszerzésére. A Magyar Hűtőiparnak pedig erre már igazán nincs pénze, épp elég számukra a hús-, a baromfi- és a tejipar számára szükséges hűtőkapacitás előteremtése, fenntartása. De ne legyünk egyoldalúak: *tavasszal nem ezért volt hiánycikk a mélyhűtött zöldborsó, zöldbab és lecsó, hanem azért, mert tavaly kevés termett, elfogytak a készletek.* A pacal, vagy a szalontüdő sem a belkereskedelem érdektelenségének az áldozata, hanem annak, hogy *a hűtőipar a húsipartól nem kap, nem kaphat* (egy marhának csak egy gyomra, egy sertésnek csak egy tüdeje van) *elég alapanyagot.* És hogy a kitűnő báránypörkölthöz sincs kedve a kereskedőnek, arról szintén nem az érdektelensége tehet, hanem az, hogy *drága, és így nehezen eladható a termék.* De ha egyszer magas az önköltsége... És feltehetőleg így fog járni új termékük, a húsos szelet is. A talán húsz deka húst tartalmazó négy szép szelet *közel harminc forintba kerül.* Vagyis kilója százötven. Hát ezért a pénzért...

Olaj a pultra

A húsipar viszont ezen a vásáron épp az olcsó árukkal tüntet. A meghívott szakemberek 92-féle olcsó — kilónként 76 forintos ár alatti — terméket kóstolhattak volna végig, ha lett volna hozzá jó gyomruk. Mert bár ízletes, gusztusos, de *még mindig zsíros a választék.* És az üzletekben nem is mindig ízléses. És nem is mindig, közel sem mindenütt kapható minden. Létezik vagy tizenötféle 'párizsi! Mikor válik végre lehetővé, hogy *az üzletben a vevő mindig pontosan tudja, melyikből kér, melyikből kap?* Mikor lesz valóság, hogy ha ízlett valami, akkor holnap is, holnapután is ugyanaz, ugyanott kapható? Mikor fogják végre mindenütt géppel vékonyra szeletelni a sonkát és a drága vagy olcsó felvágottakat?

Ugyanez a gondom a kitűnő és exportsikernek ígérkező zalai füstölt pulykamellel is. Kilója a belkereskedelemben talán 170—180 forint lesz. De ha nem szeletelik európai szokás szerint hajszálvékonyra és nem vásárolható tízdekánként, akkor ki veszi majd meg a hálóba burkolt kilós darabot? És ki veszi meg a szenzációs, többféleképpen fűszerezett, konyhakész hétvégi csirkét vagy a panírozott csirkét, ha *az üzletek hűtőpultjaiban agyonnyomorítva, többszöri kiengedés után visszafagyva található?* Az ugyancsak kitűnő orosházi baromfifelvágottakat is hiába ítéli sikeres terméknek a gyártó, ha a fogyasztó jószerivel *nem is tudja, hogy ilyen termék létezik.* A baromfifelvágott *eltűnik* az átlagélelmiszerüzlet hentespultjának összedobált kuszaságában. A vásárló nem is tudja, mit visz haza! Pedig a gyár évről évre új termékekkel jelentkezik.

Nem mondhatja el viszont magáról ugyanezt a növényolajipar. Talán az ő standjuk az egyetlen ezen a bemutatón, ahol *hiányzik az Európában megszokott sokféle választék.* Van a repceolaj, van a napraforgóolaj és majd elfelejtem, van még a méregdrága, bár kitűnő kukoricacsíra-olaj. És kész. A szakma *továbbra is adós a régen várt sokféle salátaolajjal, salátaöntettel.* Kár. És igazán bosszantó, hogy szakembereink, akikkel a helyszínen találkoztam *úgy vélik: ilyesmire nincs is igény.* Azt persze senki nem vitatja, hogy ez a dinamikusan fejlődő ágazat a nyersétolaj-exportban tiszteletre méltó sikereket ért el, jelentősen megkönnyítve ezzel a fizetési mérlegre nehezedő terheket. De ez nem mentség arra, hogy *ölbe tett kezekkel nézik: az üzletekből évek óta minden nyár végén eltűnik a kedvelt napraforgóolaj.* És eközben a gyárakban és a nagykereskedelemben mindig jókorák még a készletek. Csak hát a kiskereskedelem addig nem rendel belőle, amíg a repceolaj el nem fogy az üzletekből.

Talán a tejipar az egyetlen, amelyik a vásáron bemutatott termékeit *szinte maradéktalanul forgalmazni képes* a belföldi üzletekben. Incselkedik az emberrel a kisördög és azt mondja: *más lehetőségünk nincs is.* Exportjuk — piaci lehetőségek híján — minimális; évi 5—6 ezer tonna krémfehérsajt. A magyar tejiparnak a téesztej konkurrenciájától megterhelve egyértelműen belőlünk, magyar vásárlókból kell megélnie. És így olcsó termékeivel is *leküzdi a hűtőpulthiányt, az érdekeltséghiányt és a többi gondot,* amit ilyenkor fel szoktak sorolni. Sajtból az utóbbi években a nagyobb üzletekben *mindig húsz-huszonötféle kapható,* a savanyított termékek köre minden évben bővül, idei újdonságuk a *Fauna* névre hallgató gyümölcsízű savószelé, szokatlan ízű, de kitűnő.

Ami megoldható

Csak az elismerés hangján lehet szólni arról a dinamizmusról, amivel akadályokat leküzdve fejlesztik ki és terjesztik el az új termékeket, bővítve a választékot, növelve a fogyasztók vásárlási kedvét. S ha így megy tovább, *talán a csöpögő tejeszacskók okozta vásárlói undort is leküzdik végre;* idén novemberben Kelenföldön megkezdi a termelést a tatabányai után a második féltartós tejet duplafalu fóliába csomagoló gép. Újabb öt ilyen berendezés megvásárlásáról folynak a tárgyalások.

És csak dicsérni lehet a sütőipart is. Mert igaz ugyan, hogy *ötvenféle kenyerüknek csak töredék részét forgalmazza a belkereskedelem* és különösen az olcsó, félbarna kenyér úgyszólván soha sehol nem kapható, de *megszűnt a kenyérhiány, kuriózumszámba megy a rossz kenyér.* Pedig a sütőipart is sújtja — őket igazán — a munkaerőhiány, ez az ágazat sem dúskál fejlesztési pénzben és a kereskedelem sem igazán érdekelt az egyre drágább, de még mindig viszonylag kis értékű pékáru forgalmazásában. Talán csak arról van szó, hogy *túl nagy volt a közelmúltban a felháborodás.* Változtatni kellett.

De mennyivel jobb volna, ha a jövőben a változás itt és a többi szakmában nem a politikai, hanem *a gazdasági kényszer* hatására következne be! Ha sikerülne végre érdekeltséget teremteni abban, hogy a szakadék az élelmiszeripar lehetőségei és a kereskedelmi választék között szűküljön. Így talán elérhető volna, hogy ne keltsünk szegényház benyomását abban, amiben örömtelien gazdagok vagyunk.

Gádor Iván

*

Vasárnap délután tartották meg a vásári közönségdíj ünnepélyes eredményhirdetését. A Hungexpo és a Nagyító című lap közös szervezésében meghirdetett pályázaton a vásárlátogatók szavazatai alapján a Szigetvári Cipőgyár női cipőkollekciója, az ORION SC—1025 mini hi-fi szerkezete és a Garzon Bútorgyár Barba típusú elemes bútorcsaládja bizonyult a legsikeresebbnek. A Nagyító élelmiszer különdíját — szintén a közönség szavazatai alapján — a Debreceni Konzervgyár DHC formatervezett üveges termékcsaládja, a Nyíregyházi Konzervgyár nagymama-lekvárja és gyümölcspuding termékcsaládja, valamint a Komárom megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat májas termékei kapták.

Vasárnap este 7 órakor a Rákóczi induló hangjaival búcsúzott az összesen több mint 800 ezer vendéget fogadó őszi Budapesti Nemzetközi Vásár. A főtér árbocairól levonták a résztvevő országok zászlóit és bezárta kapuit a fogyasztási cikkek szakvására.

(MTI)

Hazánkba érkezett Gijs van Aardenne

Marjai Józsefnek, a Miniszter-tanács elnökhelyettesének meghívására hétfőn hivatalos látogatásra Magyarországra érkezett *Gijs van Aardenne*, a Holland Királyság miniszterelnök-helyettese, gazdasági miniszter. Kíséretében érkezett *Jacob Jan Nanco Rost-Onnes*, az ABN bank igazgatója, a Holland Kereskedelmi Kamara magyar—holland tagozatának elnöke, és a holland gazdasági minisztérium több vezető munkatársa.

Gijs Van Aardenne fogadására a Ferihegyi repülőtéren megjelent Marjai József.

Ott volt *Godert Willem de Vos van Steenwijk*, Hollandia budapesti nagykövete.

A nap folyamán Marjai József és Gijs van Aardenne megkezdte megbeszéléseit. *(MTI)*

Folytatódik a szakembercsere

Magyar—kínai tudományos együttműködés

Együttműködési megállapodást írt alá *Láng István*, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárhelyettese hétfőn az MTA székházában.

Ennek értelmében a tudományos együttműködés fejlesztését szolgálja, hogy a jövőben *folytatódik a szakemberek cseréje;* a két ország tudósai kölcsönösen előadásokat, konzultációkat tartanak, továbbképzésen, tapasztalatcseréken, konferenciákon vesznek részt. A szakemberek rendszeres tanulmányútjai, az együttműködés különböző formái a természettudományok terén *kölcsönösen előnyösek* mindkét fél számára — állapítja meg a dokumentum. Az egyezmény alapján a jövőben kétévenként együttműködési munkatervet készít a Magyar Tudományos Akadémia és a Kína Tudományos Akadémia.

A kínai akadémiai delegáció szeptember 13-án érkezett Magyarországra, s a küldöttséget fogadta *Sarlós István* miniszterelnök-helyettes is. A delegáció — amely hétfőn befejezte látogatásának programját — felkeresett több akadémiai kutatóintézetet. *(MTI)*

✶

Az aláírás után a kínai főtitkárhelyettes válaszolt néhány kérdésünkre:

Elmondta, hogy *fizikus*, és tanulmányait *Kínában* folytatta. Az országban néhány évvel ezelőtt 5—600 egyetem és főiskola működött, de számuk az utóbbi időkben olyan gyorsan gyarapodott, hogy friss adatok e téren nem állnak rendelkezésre. Az egyetemi és főiskolai hallgatók száma 1 200 000. Az érettségizetteknek kb. 10 százaléka tanul tovább. Az egyetemi, főiskolai képzés általában négy, egyes szakokon ötéves.

Az egyetemeken elsősorban oktatással foglalkoznak, de ezek az intézmények egyben kutatóhelyek is. Az *egyetemek* mellett vannak kutatóintézetek. Külön hálózatot alkotnak a *tudományos akadémia* intézetei; fenntartanak intézeteket az *ipari és mezőgazdasági üzemek*, a *tartományok*, valamint az önálló közigazgatási joggal rendelkező *városok*, s végül külön hálózatban folynak a *honvédelmi kutatások*. Csak a fontosabb intézetek száma meghaladja a négyezret. A kutatólétszám mintegy 350 ezer.

A kínai kutatók legfontosabb feladatuknak a *műszaki fejlesztés meggyorsítását* tartják, prioritása van az erre irányuló munkáknak. A kínai tudomány eredményei közül a főtitkárhelyettes kiemelte a *nukleáris kutatásokat*, a *műholdrendszerek* és a *rakétatechnika* terén elért eredményeket.

z. e.

Irányítás és ellenőrzés

Nemzetközi oktatási konferencia

Hétfőn Budapesten megkezdődött *az európai szocialista országok fővárosai oktatási vezetőinek* konferenciája. Az egyhetes tanácskozás témája az oktató-nevelő munka *irányítása, ellenőrzése*. Hasonló eszmecseréket 1968 óta szerveznek; a magyar főváros immár harmadszor látja vendégül *Berlin, Bukarest, Moszkva, Prága, Pozsony, Szófia* és *Varsó* oktatási szakembereit.

A tanácskozást *Farkasinszky Lajos*, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese nyitotta meg. Hangsúlyozta: ez az oktatási év a felszabadulás 40. évfordulója jegyében kezdődött, és zajlik majd.

Az idei esztendő azért is kiemelkedik a többiek sorából — emelte ki a Fővárosi Tanács elnökhelyettese —, mert *megszületett a közoktatás távlati fejlesztési koncepciója*, s ez a meghatározó erejű döntés jelöli ki azt az utat, amelyen a főváros közoktatásának is haladnia kell.

Az eszmecsere megnyitóján Farkasinszky Lajos *kitüntetéseket* nyújtott át a szocialista országok fővárosai oktatási kapcsolatainak elmélyítésében, a közös tapasztalatok hasznosításában kiemelkedő eredményt elért szakembereknek. Az Elnöki Tanács a *Munka Érdemrend arany fokozatával* jutalmazta *Georgij Aszejevet*, a Moszkvai Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága oktatási főosztályának vezetőjét. A *Szocialista Kultúráért* kitüntetésben részesült *dr. Herta Ottó*, az NDK Fővárosi Tanácsának tanügyi főtanácsosa és *Christo Davidov*, a Szófiai Néptanács oktatási tanácsának elnöke. *(MTI)*

Svéd kommunista képviselők látogatása Budapesten

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására szeptember 14—24. között hazánkban tartózkodott *Tommy Franzén* és *Hans Petterson* svéd parlamenti képviselő, a Svéd Baloldali Párt-Kommunisták parlamenti csoportjának két tagja. A képviselők tanulmányozták az MSZMP gazdaságpolitikai munkájának tapasztalatait, a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésének kérdéseit. A vendégeket fogadta *Havasi Ferenc*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára.

A svéd közéleti személyiségek megbeszélést folytattak *Péter Jánossal*, az országgyűlés alelnökével, *Ballai Lászlóval*, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának vezetőjével, valamint *Sólyom Ferenccel*, a SZOT titkárával.

A svéd képviselők hétfőn elutaztak hazánkból. *(MTI)*

Új londoni nagykövetünk

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, *Sarlós István*, a Miniszter-tanács elnökhelyettese és *Apró Antal*, az országgyűlés elnöke fogadta *Domokos Mátyást*, hazánknak Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságba akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki a közeljövőben utazik állomáshelyére. *(MTI)*

Megbízólevél-átadások

Bognár Gyula, a Magyar Népköztársaság új etiópiai nagykövete hétfőn átadta megbízólevelét *Mengisztu Hailé Mariamnak*, a Szocialista Etiópia Ideiglenes Katonai Kormányzótanácsa elnökének.

Hétfőn átadta megbízólevelét *Hoszni Mubarak* köztársasági elnöknek hazánk új kairói nagykövete, *dr. Simonyi Ernő*.

Szolnok megye

Korszerű áfész-üzletek

Szolnok megyei tudósítónktól:

A Szolnok megyei áfészek még korábban elhatározták, hogy minden kisközségben — ahol ezerötszáznál kevesebb ember él — modernizálják az alapvető élelmiszercikkeket árusító üzleteket, illetve kisvendéglőket.

A minap ülésen értékelték az eddig végzett munkát és megállapították, hogy jól halad a korszerűsítési program. Elhangzott az is, hogy sokat segítenek a felújításban a községekben gazdálkodó termelőszövetkezetek, állami gazdaságok, sőt a lakók is vállalnak társadalmi munkát. Minden igényt kielégítő korszerű üzleteket adtak át eddig Tiszagyenda, Tiszaigar, Szenttamás, Csataszög falvakban és nemsokára avatásra kerül sor Százbereken, Bánhalmán, Pusztasulyon és Tiszaugon.

Új bérszabályozási formák

Az országgyűlés terv és költségvetési, valamint mezőgazdasági bizottságának ülése

A keresetszabályozás örök dilemmája: *miként egyeztethető össze kettős funkciója, a hatékony termelésre való ösztönzés és a vásárlóerő-szabályozás szigorú korlátja?*

Az elmúlt években előtérbe lépett a vásárlóerő-szabályozás, ám hosszú távon a teljesítményre való hatékony ösztönzés sem szorulhat háttérbe. E harmónia *megteremtését* célozta az országgyűlés mezőgazdasági, terv- és költségvetési bizottságának összevont ülése, ahol a mezőgazdasági keresetszabályozás tapasztalatairól, továbbfejlesztésének feladatairól hallgattak meg beszámolót a képviselők.

Dr. Cselőtei László, a mezőgazdasági bizottság elnökének megnyitója után *dr. Medgyessy Péter* pénzügyminiszter-helyettes, a téma előadója ismertette az előterjesztést. Mint elmondotta, 1977 és 1983 között a mezőgazdaságban dolgozók és az ipari munkások keresete között *arányos fejlődés ment végbe*, és globálisan *a keresetnövekedés mögött termelésnövekedés húzódott meg az agrárszektorban*. Ám a keresetszabályozás mostanra már gátjává vált a további fejlődésnek.

Már 1983-ban mintegy *száz nagyüzemben bevezettek egy kísérleti bérszabályozást.*

A kísérleti bérszabályozás pozitív tapasztalatai közé tartozik, hogy *nőtt a gazdaságok önállósága*, nem igényelték olyannyira a központi beavatkozást, az egyedi elbírálást. A tapasztalatok figyelembevételével alakították ki a következő évtől életbe lépő új szabályozást. A keresetszabályozás továbbfejlesztésének alapvető gondolata — hangsúlyozta a pénzügyminiszter-helyettes —, hogy az érdekeltség fokozását a tervben számításba vett, az ideinél valamivel magasabb nominálkereset-növekedés mellett, elsősorban *a személyi jövedelmek hatékonyabb, a teljesítményekkel arányosabb kifizetésével kell elérni.*

Az előterjesztés után a képviselők tettek föl kérdéseket, illetve mondták el véleményüket. *Dr. Tar Imre* (Szabolcs-Szatmár), *dr. Schmidt Ernő* (Vas megye), *Szurdi István* (Budapest), *dr. Dobi Ferenc* (Csongrád), *Csarnai Zoltánné* (Budapest) kérdései után *dr. Bognár József* akadémikus, a terv- és költségvetési bizottság elnöke értékelte az elhangzottakat, majd *dr. Szabó Kálmán* fűzött néhány megjegyzést a beszámolóhoz. Végezetül *Kadlecsik Miklós* (Fehér megye) és *dr. Hütter Csaba* (Nógrád) szólt hozzá. Medgyessy Péter válaszolt a kérdésekre, s elmondotta, hogy bár valószínűleg szükség lesz a továbbiakban is a keresetszabályozás bizonyos elemeinek módosítására, de megpróbálnak szerkezetében stabil rendszert kialakítani.

Lakatos Mária

Havasi Ferenc hazaérkezett

(Folytatás az 1. oldalról)

val, a BKP KB Politikai Bizottsága tagjával, a KB titkárával, gépgyártási és elektronikai miniszterrel. Tájékoztatták egymást a két párt előtt álló időszerű feladatokról, áttekintették a magyar—bolgár gazdasági együttműködés kérdéseit, különös figyelmet fordítva a fejlesztés távlati lehetőségeire. A KGST felsőszintű tanácskozásának szellemében rámutattak arra, hogy a jelenlegi világgazdasági helyzetben *nagyfontosságú a szocialista országok gazdasági együttműködésének javítása*, mechanizmusának tökéletesítése. Hangsúlyozták, hogy törekedni kell a szakosítás és kooperáció körének bővítésére. *(MTI)*

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

Horváth István Romániába utazott

Belügyi delegáció élén hétfőn hivatalos látogatásra Romániába utazott *Horváth István* belügyminiszter. Horváth István *Georghe Homostean*, a Román Szocialista Köztársaság belügyminisztere meghívásának tesz eleget.

Gáspár Sándor Prágában

Gáspár Sándor, a Szakszervezeti Világszövetség elnöke hétfőn Prágába utazott, hogy részt vegyen a világszervezet vezetőivel a soron következő főtanácsülés és a szervezet előtt álló néhány időszerű téma előkészítésében.

Horn Gyula szíriai látogatása

Horn Gyula, az MSZMP KB külügyi osztályának vezetője szeptember 22—23-án a Szíriai Arab Köztársaságban tartózkodott.

Megbeszéléseket folytatott *Muhammed Dzsabir Badzsbudzsal*, az Arab Újjászületés Szocialista Pártja országos vezetőségének tagjával és *Faruk as-Saraa* külügyminiszterrel, a közel-keleti térség helyzetéről, a párt- és államközi kapcsolatokról.

Az MSZMP képviselője találkozott továbbá *Juszuf Feiszállal*, a Szíriai KP főtitkárhelyettesével. Véleményt cseréltek időszerű nemzetközi kérdésekről és a két párt együttműködéséről.

Horn Gyula hazaérkezett Szíriából.

Elutazott hazánkból az angolai pártküldöttség

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Ellenőrző Bizottságának meghívására szeptember 18—23. között hazánkban tartózkodott az angolai MPLA-munkapárt központi ellenőrző bizottságának küldöttsége *Antonio Jacinto do Amral Martinsnak*, a KEB elnökhelyettesének vezetésével.

A küldöttség tárgyalást folytatott az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának vezetőivel pártjaink, országaink helyzetéről és a párt ellenőrző munkájának tapasztalatairól.

A delegációt fogadta *Szűrös Mátyás*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára. A vendégek látogatást tettek Heves megyében és a Honvédelmi Minisztériumban.

A küldöttség vasárnap elutazott hazánkból. Búcsúztatásukon a Ferihegyi repülőtéren megjelent *Somogyi Imre*, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottság titkára.

Finn ifjúsági delegáció látogatása

Hazánkba érkezett hétfőn a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa meghívására a Finn Ifjúsági Szervezetek Nemzeti Bizottsága (SNT) delegációja *Olli Mattila*, a szervezet elnöke vezetésével. A küldöttség megkezdte tárgyalásait a MIOT *Emőd Péter* elnök vezette tárgyalócsoportjával.

Magyar—bajor környezetvédelmi együttműködés

Alfred Dick bajor tartományi lesztési és környezetvédelmi államminiszter vezetésével szeptember 20—24. között környezetvédelmi delegáció tartózkodott hazánkban.

A bajor államminiszter Budapesten a Kertészeti Egyetemen megnyitotta *Környezetvédelem — Környezettervezés* című kiállítást, és tárgyalásokat folytatott *Ábrahám Kálmán* államtitkárral, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnökével a magyar—bajor környezetvédelmi együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségeiről.

A bajor küldöttség látogatást tett a Környezetvédelmi Intézetben, és a helyszínen tanulmányozta a Kiskunsági Nemzeti Parkban folyó természetvédelmi kutatómunkát.

A magyar—csehszlovák területfejlesztési munkabizottság ülése

Hétfőn a Győr-Sopron megyei *Mihályiban* megkezdődött a Magyar—csehszlovák Gazdasági és Műszaki-tudományos Együttműködési Vegyes bizottság területfejlesztési állandó munkabizottságának 16. ülésszaka. A tanácskozás első napján *Jantner Antal* építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes, a munkabizottság magyar-, illetve *Ján Ferianc*, a szlovák tervbizottság elnökhelyettese, a munkabizottság csehszlovák elnöke adott tájékoztatást a szomszédos országok gazdasági fejlődéséről, az 1983/84. évi terület- és településfejlesztési feladatokról.

Magyar—kubai est

Magyar—kubai barátsági estet tartottak hétfőn *Hegyeshalmon* a Hazafias Népfront Győr-Sopron megyei bizottságának rendezésében. A barátsági esten *Euclides Vázquez Candela*, a Kubai Köztársaság budapesti nagykövete méltatta a két nép közötti barátság fontosságát, és szólt a kapcsolatok fejlesztésének további lehetőségeiről.

Virágbörze

Részvénytársasági formában működnek – A lánckereskedés sajnos, lehetséges

Szegedtől a Szigetközig fellelhetők mindazok a virágtermesztő vagy ezzel is foglalkozó gazdaságok, amelyek vagy három éve elhatározták, ha már állami pénzből nem megy, úgy *maguk adják össze* egy nyugat-európai szisztémában fölépítendő, nagybani *virágkereskedelmi központ* summáját. Nos, Budaörsnél már *áll* ez a csarnok, amit ma, kedden adnak át rendeltetésének hogy az ünnepet követő napon, 8-án már ott bonyolódhassék le a Tolbuhin-csarnok melletti Sóház utcából *átköltöztetett* virágelosztás.

A Floracoop szervezete

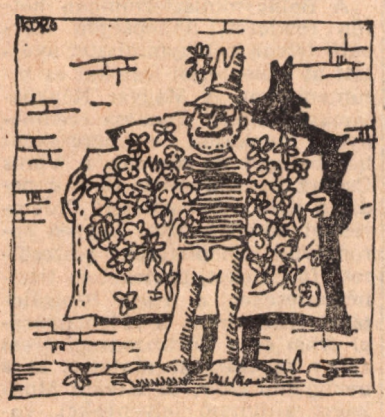
Elosztás vagy kereskedelem? Természetesen *az utóbbi* a helyénvalóbb kifejezés, jóllehet, amikor a még sokféle utómunkálatra szoruló, szürke színben domináló csarnokot bejárom *Vida Józseffel*, a Floracoop Egyesülés, vagyis az üzemeltető cég igazgatójával, ilyen feliratú táblát is látok, egyelőre még a földön heverni: X. téesz „virágkereskedése, virágelosztója". Jó tucatnyi termelőszövetkezet (rajtuk kívül egyetlen állami gazdaság, a sárszentmihályi, valamint egy állami vállalat, a Fővárosi Kertészet) vett részt a Magyarországon mind ez ideig ismeretlen létesítmény beruházásában.

— *Mibe került az építkezés?*

— Az előzményekről tán annyit — így az igazgató, aki már 1974-ben ott volt abban a csapatban, amely a Skála Áruházat hívta életre —, hogy 1971-ig a Batthyány téri csarnokban volt a virágelosztó, ám a csarnok átépítésével, élelmiszer-áruházzá történt átalakításával a Tolbuhin-csarnokban kapott átmeneti helyet, ahol is mindenkinek útjában volt, egyesek a főváros szégyenfoltjának bélyegezték. Ami a három hektárra terjedő építkezésünk költségeit illeti, a Fővárosi Tanács 12 millió forinttal járult hozzá a beruházáshoz, azzal a kikötéssel, hogy a magántermelői piacot is átvállaljuk. A gazdaságok által befizetett pénzzel együtt 86 millió forint induló alaptőke állt rendelkezésünkre, amit később 6,5 millióval fejeltek meg, úgy, hogy a különféle árnövekedések bekalkulálásával az átadás idejére a 95—100 millió forintnál állhatunk meg.

— *Sok virágtermesztő téesz — például az Óbuda, a Sasad — rendelkezik boltokkal. Csak nem azt tervezik, hogy mondjuk Pesthidegkútról, Budakalászról, Csepről előbb ide hozzák a virágot, s a börze lebonyolítása után viszik csak el saját boltjaikba?*

— A közvetlen szállítás ezután is megmarad, de nem elképzelhetetlen, hogy előbb valóban *bejárja ezt az utat* a virág, mert a boltokban választék kell, s nem biztos, hogy Pesthidegkúton, a Rozmaring Tsz üvegházaiban, Szombathelyen, vagy Szegeden, a szigetközi Darnózselin valamennyi keresett portékát termesztik.

Tehát itt megtörténhet, mégpedig *reggel fél hattól kilencig* a vétel-eladás a termelők és a kereskedők között. A termelőknek *egy órával előbb* nyitjuk majd ki a kapukat, annyi idő ugyanis kell az áru rendbetételéhez.

Nincs jogi kerítés

Az anarchia felszámolása — ez az egyik fő rendeltetése a bekerített virágbörzének, ahová csakis olyan termelők tehetik be a lábukat, akik igazolják, hogy *adóznak termékük után.* Sajnos, a vevőktől már *nem kérhetnek igazolványt*, lévén olyan jogszabályunk, amelynek értelmében ez kizárt. A nepperek kiiktatása, a lánckereskedelem további létezése tehát — pedig a zöldség forgalmazásához hasonlatosan, ez lenne most a feladat — *sajnos, nincs még kizárva!*

— Jártam Bécsben és Münchenben — mondja Vida József. — Ott bizony megnézik a kereskedő igazolványát is, tehát nem pusztán természetes, de *jogi kerítés is védi a fogyasztók és a termelők érdekeit.* Mivel az új beruházás főleg a termelők pénzéből teremtődött, s mi, a Floracoop Virág- és Dísznövény-kereskedelmi Egyesülés is belőlük verbuválódtunk, természetes, hogy tekintettel leszünk érdekeikre, vagyis, egészséges árakra törekszünk majd, *igyekszünk megakadályozni* a nepperek közbeiktatódását.

— *Ez tehát afféle részvénytársaság. Melyik tag a legfőbb részvényes?*

— A Fővárosi Kertészeti Vállalat, amely az összesen 40 tulajdonosi hányadból hetet vásárolt meg — így az igazgató. — Öt-öt részjeggyel következik három nagy fővárosi téesz: a Rozmaring, az Óbuda, a Sasad, míg a többi 1—3 közötti hányaddal bír. Tudni kell, hogy egyetlen ilyen rész 36 négyzetméternyi eladóteret jelent, továbbá aszfaltozott, betonozott udvarunk egymaga 13 ezer 600 négyzetméterre rúg — a Tolbuhin-csarnok mögött mindössze ezer négyzetméter volt e célra. (A csarnok 2600 négyzetméteres.)

Bent, a csarnokban van hely a magántermelőknek, igaz, meglehetősen parányi a nagytermesztői eladóblokkokhoz képest, valójában azonban *az udvar lesz igazi életterük*, ahol autóval farolhatnak árusítóhelyükhöz. (Odabent nagyméretű kézikocsikon helyezhetik el virágjaikat, míg a téeszárudák végén, az udvarra nyíló zsilipek rendszere teszi lehetővé, hogy a gépkocsikról közvetlenül leemelhessék a friss portékákat.)

Csarnok nyitás előtt

Együttesen 246 magántermesztő (92 standdal a csarnokban, a többi az udvaron) és 18 taggazdaság talál helyet hát november 8-tól a főváros határában, Budaörs kapujában. Igaz, megoldandó még — a BKV egyelőre nem válaszolt —, hogy a Móricz Zsigmond körtérről ne fél ötkor induljon az első autóbusz (akkor kell majd itt kinyitni), ami vagy 130 embert fog érinteni, továbbá előre nem látható akadályok is felmerülhetnek még, ami, mondhatni, így természetes.

Hanem a legközelebbi téesz, a budaörsi Sasad már megelőzte a csarnoknyitást, hiszen saját magának fenntartott háromhektáros kis birodalmában fölépített néhány épületet. Viszik már a facsemetéket, vásárolhat itt bárki, tehát nem pusztán kereskedő, szaporító anyagokat és kerti szerszámokat, motoros kapákat, hamarosan művirágokat is. Másfél éve itt nyitották meg autósboltjukat, *bölcs előrelátással.* Hiszen három éve kezdődött az építkezés, s azt jó előre kikalkulálták, hogy 205 autónak lesz parkoló az udvaron.

Keresztényi Nándor

Egy hét a világgazdaságban

A COCOM árnyékában

A nyugatnémet politikusok és a sajtó az elmúlt héten is *élesen bírálta* Washingtont a technológiaáramlás kérdésében. Ismeretes, az Egyesült Államok igyekszik mindent elkövetni, hogy *megakadályozza* a fejlett technikák és technológiák szocialista országokba történő exportját. A COCOM-listára vett termékek forgalmának ellenőrzésén kívül Washington mind több beleszólást követel magának a nem kimondottan katonai célokat szolgáló technikák és árucikkek exportjának felülvizsgálatába. Nyugat-európai szövetségeseinél azt szeretné elérni, hogy azok a szocialista államokba irányuló kivitelükből *vonjanak ki szinte minden korszerű technikát* megtestesítő terméket.

Profit-érdek

Nem először fordul elő, hogy az amerikai kormány más országok és külföldi vállalatok gazdaság- és piacpolitikáját kísérli meg ellenőrzése alá vonni. Az elmúlt négy esztendőben többször volt példa arra, hogy Washington megtorlással fenyegetett külföldi cégeket, ha azok nem az amerikai kormány szájaíze szerint alakítják keleti kereskedelmüket. Az ilyen fenyegetések mindig heves tiltakozást váltanak ki, hiszen az érintett országok *függetlenségük megsértését* látják az amerikai nyomásban.

A nyugatnémet gazdasági minisztérium ismételten kifejezte, hogy *Bonn ellenáll azoknak a törekvéseknek, amelyek a szocialista országokba exportált fejlett technika további korlátozását célozzák.* Amennyiben az USA ellenőrzése alá vonja a nyugatnémet vállalatok exporttevékenységét, az „NSZK megtilthatja cégeinek, hogy azok engedelmeskedjenek az amerikai kívánságnak". Kétségtelen, hogy a nyugatnémet — és a többi nyugat-európai — vállalat számára meghatározó fontosságú a fejlett amerikai technológia, de ezek a cégek *nem mondhatnak le* a szocialista országokkal folytatott kereskedelemről sem.

Az amerikai kormányzat többször szövetségesei tudomására hozta az elmúlt hetekben, hogy szükség esetén tőlük is megtagadja a legkorszerűbb technikák és technológiák szállítását. A „szükség" alatt az értendő, ha a nyugat-európai vállalatok nem szűrik meg Washington kívánsága szerint kivitelüket. Az egyik müncheni gazdaságkutató intézet szerint az USA részéről mind több jel utal arra, hogy a korszerű technológia áramlását a szövetségesek irányába *visszafogják.*

Sok nyugat-európai cég arra panaszkodik, hogy a korábbinál *jóval nehezebben tud csak amerikai technológiához jutni*, s az amerikai hatóságok szándékosan lassú ügyintézése mind komolyabb akadályt jelent a technológia-transzferben. Egy kölni kutatóintézet pedig egyenesen technológiai protekcionizmussal vádolja az Egyesült Államokat: az amerikai hatóságok körülményeskedő eljárása azt szolgálja, hogy *a technológiai eredményeket megtartsák az USA számára, s így az amerikai cégek további extraprofithoz juthatnak,* miközben a többi fejlett tőkés állam technikai lemaradása növekedhet.

Spanyolország esélye

Miközben a világ az elmúlt héten a rendkívüli OPEC-értekezletet megelőző olajpiaci fejleményeket kísérte elsősorban feszült figyelemmel, a Közös Piac külügyminisztereinek sikerült több kérdésben *egyezségre jutniuk* Spanyolország és Portugália csatlakozási kérelmével kapcsolatban. Az idei év nyarán a közös piaci csúcsértekezlet úgy döntött, hogy szeptember 30-ig le kell zárni a hét esztendeje húzódó csatlakozási tárgyalásokat, s így a két ibériai ország 1986 januárjától a nyugat-európai gazdasági integráció tagjává válhat.

A kitűzött határidőre azonban *nem sikerült befejezni* a tárgyalásokat, hiszen az integráció kibővülése — annak ellenére, hogy politikailag mindegyik tagország kívánatosnak tartja a két ország csatlakozását — újabb feszültségeket okoz a Tizek között. A túltermeléssel és túlkínálattal küszködő zöldség-, gyümölcs- és olívapiac számára további súlyos gondot okoz majd a spanyol csatlakozás, de gondot okoz Spanyolország halászflottája is. A világon Spanyolország rendelkezik *a negyedik legnagyobb* halászflottával, s a Tizek joggal tartanak attól, hogy a spanyol „belépő" tovább súlyosbítja majd az EGK halászati iparának helyzetét. (Érdemes megjegyezni, hogy Brüsszel az ezredfordulóig szeretné a spanyol halászokat a közösségi vizeken kívül „látni".)

Tisztázásra várt még a csatlakozni szándékozó országok, valamint a Közös Piac közötti vámok leépítésének ütemezése, az olívaolaj forgalmának szabályozása, valamint a spanyol vendégmunkások helyzete a befogadó államokban. Az elmúlt heti tanácskozás után már csak két kérdés maradt megoldatlan: a spanyol halászflotta lehetőségei a Közös Piacon belül, valamint az integráció *borkereskedelmének és borrendtartásának* átszervezése. Ez utóbbi téma mindenekelőtt a francia, az olasz és a görög gazdák számára létfontosságú, hiszen a spanyol és a portugál csatlakozással tovább árad majd a közös piaci bortenger.

Brüsszeli szakértők véleménye szerint sikerült *közelíteni egymáshoz az ellentétes véleményeket*, s a jelek szerint a november végén esedékes következő tárgyalási fordulón megszülethet a *végleges megállapodás* a Tizenkettek létrejöttéről. Portugália tulajdonképpen már ma is páholyban érezheti magát, hiszen az ellentétek elsősorban a más gazdasági súlycsoportba tartozó Spanyolország csatlakozási feltételeinek meghatározása körül alakultak ki.

Gonda György—Szentgáli Péter

Keresik a lehetőséget...

NISSAN Budapesten

Árubemutató a Hotel Fórum előtt

Tudósítónktól.

Eladták a *kétszázadik* NISSAN személygépkocsit Magyarországon — s a NISSAN cég kétnapos programsorozatot szentelt ez ügynek. A világ *harmadik* legnagyobb autógyára — ahol 60 ezer ember és 1400 intelligens robot dolgozik, évente *két és fél millió* autót készít, ebből 1 millió 300 ezret exportál — *fontosnak tartotta,* hogy Budapesten bemutassa legújabb típusait a Hotel Fórum előtt. A kétnapos programban minden megtalálható, amit ma egy japán vezető cég a piac megdolgozására tehet. Hétfőn levetítették az Új irányzatok a NISSAN-nál című filmet, sajtótájékoztatót rendeztek ma egyebek mellett hangversenyt.

A MOGÜRT és a NISSAN európai képviselői elmondták, hogy tavaly sikerült először eladni az első kocsikat, egy év alatt — a KONSUMEX ajándékautó-szolgálatának révén (tehát nem forintért, hanem dollárért) értékesítettek a mai napig 213 gépkocsit. Szeretnék, ha bővülne a forgalom, de erre egyelőre *nincs sok esély.* A MOGÜRT illetékese szerint türelem és idő kell, amíg olyan magyar exportcikket találnak, amelyért cserébe NISSAN-kocsikat lehet vásárolni. És ez csakugyan, nem a legközelebbi jövő lehetősége.

A NISSAN cég képviselője elmondta: cégének nincs köze semmilyen oyan lépéshez, amely a kelet—nyugati gazdasági, műszaki kapcsolatokat korlátozná, sőt elő akarják mozdítani az együttműködést. Remélik, hogy mielőbb törekvéseik eredményre vezetnek, konkrét, újabb üzletek formájában is.

Bővülnek a magyar – szovjet vízi szállítások

A terveknek megfelelően alakultak az év első tíz hónapjában *a közös magyar—szovjet vízi szállítások;* az időjárás sem hátráltatta a hajózást, így várható, hogy az év végéig sikerül elszállítani a tervezett 1 millió 600 ezer tonna export-import árut.

A *Magyar—Szovjet Közlekedési Állandó Munkacsoport* határozza meg évente, hogy a két ország közötti külkereskedelmi forgalomból milyen feladatok hárulnak a közlekedési alágazatokra, így a hajózásra. Ennek alapján fuvaroznak a hajózási vállalatok, a *MAHART* és a szovjet *Dunai Hajózási Vállalat.* Évente általában másfél millió tonna magyar, illetve szovjet eredetű áru megy hajón.

A vízi szállítmány legnagyobb részét a Dunaújvárosba érkező szovjet vasérc teszi ki. A megállapodások szerint ennek kétharmadát szovjet, egyharmadát pedig magyar hajók hozzák. A többi áruféle nagyjából fele-fele arányban oszlik meg a két vállalat hajóin.

(MTI)

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

USA-munkabérek

Noha a nominális jövedelem az elmúlt években emelkedett, az amerikai munkások bére reálértékben csökkent az elmúlt években. 1977-es árakon számítva ma az akkori munkabérnek 94,3 százalékát éri. 1980-ban az érték 93,5 százalék volt — derül ki az amerikai munkaügyi minisztérium hivatalos statisztikáiból.

Kolumbia kávéja

Rekordmennyiségű kávét takarított be az idén Kolumbia. A kávétermelők országos szövetségének adatai szerint a szeptemberrel zárult idényben 1,78 millió tonna kávé termett a dél-amerikai országban, amely Brazília mögött a világ második legnagyobb kávéexportőre. Az utóbbi néhány év túltermelése miatt nagy mennyiségű eladatlan készlete van, ezért a termelés visszafogására kényszerül.

EGK-halper

A közös piaci bizottság eljárást indít hét közösségi tagország ellen, mert áthágták a közös halászati rendtartás szabályait: a megengedett felső határnál nagyobb mennyiségű halat fogtak ki az északi-tengeri és atlanti-óceáni közös vizeken 1983-ban és 1984-ben — közölte az EGK szóvivője. A hét tagország: Franciaország, Nagy-Britannia, NSZK, Dánia, Hollandia, Belgium és Írország.

A párt és a kormány vezetőinek jelenlétében

Felavatták az észak-budapesti forgalmi létesítményeket

(Folytatás az 1. oldalról)

részletes munkaprogramokkal szabályozták. Az egész beruházás a magyar munkások, a műszaki értelmiség példaszerű munkájának tekinthető.

Kádár János a Központi Bizottság és a Minisztertanács nevében kifejezte elismerését az építőknek, jó egészséget, további sikereket kívánt nekik.

Kádár János, Lázár György és a kormány tagjai a tájékoztatót követően vendéglátóik kíséretében megtekintették a felújított óbudai Fő teret, betértek az új Sipos halászkertbe is.

A séta a Hídfő és a Kórház utcán át vezetett a Flórián tér felé, ahol Kádár Jánost *Ferenc Lajos*, az MSZMP III/14. körzetének alapszervezeti titkára üdvözölte. *Kiss Györgyné*, a III/7. pártkörzet titkára virágcsokrot nyújtott át a kedves vendégnek.

A program a Flórián téri gyalogos aluljáróban folytatódott. Ez a létesítmény inkább aluljárórendszernek nevezhető: számtalan folyosója, nyitott, fedett terei hatalmas, ám könnyen kiismerhető *közlekedési csomóponttá* teszik, amely nem utolsósorban azért lett ilyen nagy — több mint 14 ezer négyzetméter —, hogy helyet adhasson *a római kori műemlékek* bemutatójának is. Az építők és a régészek közös, áldozatos munkájáról *Kaba Melinda*, a Budapesti Történeti Múzeum tudományos titkára tájékoztatta Kádár Jánost és kíséretét.

A múzeumlátogatás végén Kádár János az alábbi szavakat jegyezte a vendégkönyvbe:

Gratulálok, sok sikert, sok látogatót kívánok.

A bejegyzést Lázár György is aláírta.

A látogatók a múzeumból ismét az aluljáróba mentek. Itt az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodában — amelyet a kerületi tanács és a KISZ-bizottság működtet — *Milfait Márta* és *Mári Lászlóné*, az iroda vezetői elmondták: naponta mintegy 50 látogató kér tőlük segítséget, egyebek között albérletkeresésben, pótmamaszolgálatban, alkalmi munkák szervezésében. A Szőlő utcai kijáratnál a látogatók kitekintettek a szabadtéren feltárt, ugyancsak római kori emlékeket bemutató romterületre. A közeli Goldberger Textilművek művezetője, *Tóth László* átadta a párt Központi Bizottsága első titkárának az üzem 200 éves fennállása alkalmából készült könyvet.

Az aluljáróból a vendégek az 1-es gyorsvillamos megállójához mentek, innét széttekintve vették szemügyre a felszíni csomópontot. A Flórián téren — az Árpád-híd — Szentendrei út irányába — két felüljáró épült, az egyik 322, a másik 364 méter hosszú, mindkettő két-két forgalmi sávos.

A munkálatok során új burkolattal látták el a térre vezető utakat is, így azok alkalmasak lettek a korábbinál sokkalta több gépjármű gyorsabb s biztonságosabb forgalmára. A Vörösvári úton megépítették a gyorsvillamos végállomását.

A Flórián téri megállóban Kádár János, Lázár György, a kormány tagjai és a vendéglátók együtt szálltak föl a villamos egyik kocsijába, hogy végigutazzanak az Árpád-hídon. A beszállásnál *Varga Károly*, a BKV központi diszpécsere üdvözölte őket. Amíg a villamos a pesti oldalon az Árpád-híd—Váci út—Róbert Károly körúti csomópontba érkezett, a vendégeket arról is tájékoztatták, hogy a Váci út tengelyében 2×2 forgalmi sávos, 650 méter hosszú közúti felüljáró épült. A megújult Róbert Károly körút az Árpád-híd pesti hídfőjétől jelenleg a Lehel utcáig fut: 2×4 sávos út veszi közre a gyorsvillamospályát. Ez az út része lesz a várost körülölelő autópályagyűrűnek.

Az Árpád-hídfői csomópontban a gyalogosok a felszín alatt 4000 négyzetméteres aluljáróban közlekedhetnek. Itt, ebben az *egyszerűségében elegáns* gyalogosaluljáróban tartották az északbudapesti közlekedési beruházások *avatási ünnepségét*.

Dalmy Tibor a közreműködő 45 vállalat nevében jelentette, hogy az észak-budapesti közlekedési beruházások jelentős megtakarításokkal, határidőre elkészültek.

Kóréh István, a Hídépítő Vállalat lakatos brigádvezetője e szavakkal köszöntötte a párt Központi Bizottságának első titkárát:

— *Több mint ötezer társammal évek óta dolgozunk a metró új szakaszának munkálatain, az Árpád-híd szélesítésén, a Róbert Károly körút átépítésén. Úgy gondoljuk, hogy e munkák befejezésével sikerült örömöt szereznünk annak a több százezer embernek, aki használni fogja a létesítményeket.*

Ezután Szépvölgyi Zoltán tartotta meg avatóbeszédét. A többi között ezeket mondotta:

— Mai ünnepségünk szimbólum is: *a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 67. évfordulóján — örülve az új alkotásoknak — gondolnunk kell a szocializmus születésére és erejére.* Hazánk fővárosában aligha ünnepelhetnénk méltóbban október évfordulóját, mint a dolgozó népünk alkotókészségét és képességét reprezentáló nagyszerű közlekedési létesítmények avatásával. Az északbudapesti közlekedési beruházások megvalósulása *jól mutatja pártunk és kormányunk megkülönböztetett figyelmét és gondoskodását*, amellyel a korábbinál nehezebb gazdasági feltételek között is biztosítják, hogy a főváros helyzetének, jelentőségének megfelelően fejlődjék. Korábban a nagy közlekedési beruházásoknál, így a metró építésénél is elsősorban *a gyors üzembe helyezésre* helyeztük a hangsúlyt, a környezet rendezése az átadás után többnyire még hónapokat vett igénybe. Most a kivitelezők megértésével és hatékony közreműködésével *kedvező változást* értünk el: a bonyolult és sokirányú építkezések környékét — ahol csak lehetett — rendeztük, *korszerűsítettük*. A Magyar Szocialista Munkáspárt Budapesti Bizottsága és a Fővárosi Tanács nevében szívből köszönetet mondok a munkában részt vett tervezőknek, kivitelezőknek, beruházóknak; *a munkásoknak, mérnököknek és technikusoknak*, akik tudásuk és alkotóerejük javát adták e közlekedési együttes megvalósításához, akik, ha kellett, *a kötelességükön túlmenő áldozatot* is vállaltak a nehézségek elhárítása, a jó minőségű és pontos határidejű munka érdekében. A munkákból a legnagyobb részt vállalták: *a Közlekedési és Metróépítő Vállalat, a Ganz-MÁVAG, az Aszfaltútépítő Vállalat, a Betonútépítő Vállalat, a VBKM, az ORSZAK, az UVATERV, a FŐMTERV, a METROBER és a BKV dolgozói, valamint a magyar néphadsereg építő katonái.*

— Köszönetet mondok *az építkezés környékén lakóknak*, akik vállalták *és türelemmel, megértéssel viselték a munkákkal járó kellemetlenségeket*, és közben sok hasznos tanáccsal, javaslattal segítették az építők munkáját — mondotta befejezésül a Fővárosi Tanács elnöke, aki az észak-budapesti közlekedési létesítményeket e gondolatok jegyében, a metróhoz vezető átjárónál kifeszített nemzetiszínű szalag átvágásával felavatta.

Az avatóünnepség résztvevői a metró új végállomásához mentek. Az észak—déli — közkeletűbb elnevezéssel: a kék — metróvonalon utazók eddig csak az Élmunkás térig közlekedhettek, onnét 1,7 kilométer hosszan vezették idáig az új szakaszt, amelyen — akárcsak a gyorsvillamoson — november 6-án indul a forgalom.

A párt és a kormány vezetői az egyik metrókocsi utasaiként végighaladtak az új szakaszon. A szerelvény az ünnepség résztvevőivel a Marx téri állomásra futott be. A gyalogos-aluljáróban Kádár János kérdésére — *„Mikor lesz teljesen kész a Marx tér, a Nyugati pályaudvar átépítése?"* — Urbán Lajos és Maróthy László elmondották: az Európában egyedülálló ipari és építészeti műemlék felújításához — éppen a korhű jelleg megőrzése miatt — sok pénzre és időre van szükség. Az épület állagát már megóvták, az év végére átadják azt az alagutat, amely közvetlen csatlakozást ad a metró és a pályaudvar között.

A látogatás áruházi sétával fejeződött be: a Skála-Metróban *Demján Sándor*, a Skála-Coop vezérigazgatója kalauzolta a vendégeket.

(MTI)

A metróépítők munkájának elismerése

Az észak-budapesti közlekedési beruházások avatása alkalmából hétfőn kitüntetéseket adtak át az építkezésben élen járó dolgozóknak a XIII. kerületi pártbizottságon.

A Munka Érdemrend arany fokozatát kapta *Harnisfléger Róbert*, a Ganz-MÁVAG Mozdony-, Vagon és Gépgyár lakatos csoportvezetője, *Barna Antal*, a Közlekedési és Metró Építő Vállalat vájára, *Kóréh István*, a Hídépítő Vállalat főgépésze, *Lakatos Ervin*, a Hídépítő Vállalat igazgatója, *Piller Antal*, az Aszfaltútépítő Vállalat főépítésvezetője, *Rusa György*, a Közlekedési és Metró Építő Vállalat metrólétesítményi főmérnöke és *Sipos József*, az Aszfaltútépítő Vállalat építésvezetője. Az Ipari Minisztériumhoz tartozó vállalatok dolgozóinak *Kapolyi László* ipari miniszter, a Közlekedési Minisztérium irányítása alá tartozó vállalatok munkásainak *Urbán Lajos* közlekedési miniszter adta át a kitüntetéseket.

A fővárosi tanácsi vállalatok dolgozóinak *Szépvölgyi Zoltán* tanácselnök adta át a kitüntetéseket. A Munka Érdemrend arany fokozatát kapta *Dalmy Tibor* minizteri biztos, a Fővárosi Mélyépítési Tervező Vállalat műszaki igazgatóhelyettese és *Stanga Miklós*, a Metró Közlekedésfejlesztési és Beruházási Vállalat főmérnöke. A Munka Érdemrend ezüst fokozatát 12-en, bronz fokozatát hatan vehették át.

Kiemelkedő társadalmi munkájuk elismeréseként a Szakszervezetek Budapesti Tanácsa javaslatára a Fővárosi Tanács „Budapestért" kitüntető zászlót adományozott a *Hídépítő Vállalat ács szocialista brigádjának, a Ganz-MÁVAG Mozdony-, Vagon- és Gépgyár Clark Ádám szocialista brigádjának, a Közlekedési és Metró Építő Vállalat II. Rákóczi Ferenc szocialista brigádjának, a Villamosberendezés- és Elektronikai Vállalat Béke-barátság szocialista brigádjának és az Aszfaltútépítő Vállalat Dózsa szocialista brigádjának.* „Budapestért" kitüntető jelvényt adományozott *Tóth Pálnak*, a Fővárosi Gázművek csőszerelő lakatosának, *Csík Bélának*, a Fővárosi Vízművek hegesztőjének, *Váradi Ferencnek*, a Budapesit Közlekedési Vállalat műszerészének, *Kozma Sándornak*, a Villamosberendezés- és Elektronikai Vállalat munkavédelmi felügyelőjének és *Kárpáti István* őrnagynak, a magyar néphadsereg metróépítő zászlóalja parancsnokának.

(MTI)

Tanácskozott az országgyűlés terv- és költségvetési bizottsága

Tegnap *Bognár József* elnöklete-tével ülést tartott az országgyűlés terv- és költségvetési bizottsága. *Faluvégi Lajos* miniszterelnök-helyettes, az Országos Tervhivatal elnöke tájékoztatást adott a népgazdaság várható idei terv-teljesítéséről, az 1985. évi terv- és költségvetés fő irányairól és a gazdasági szabályozók változásáról.

A bizottsági ülésen részt vett *Madarasi Attila* pénzügyminisztériumi államtitkár és *Cservenka Ferencné*, az országgyűlés alelnöke is. *(MTI)*

Ünnepségek országszerte

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 67. évfordulójáról ezekben a napokban országszerte megemlékeznek.

A Belügyminisztériumban hétfőn rendezett ünnepségen *Horváth István* belügyminiszter nyújtott át előléptetési iratokat és kitüntetéseket. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa eredményes munkájuk elismeréseként hét belügyi dolgozónak a Vörös Csillag Érdemrendet, 16-nak pedig a Kiváló Szolgálatért Érdemrendet adományozta. Négyen soronkívüli előléptetésben részesültek; főtiszteket, tiszteket és tiszthelyetteseket a Haza Szolgálatáért érdemérem, a Közbiztonsági érem és a Tűzbiztonsági érem arany fokozatával tüntetett ki a belügyminiszter, és Kiváló Munkáért kitüntető jelvényeket, valamint Kiváló Újító kitüntetéseket adott át. A belügyi szervek tevékenységéhez nyújtott segítségük elismeréseként öten a Kiváló Társadalmi Munkáért érmet kapták.

A Közlekedési Minisztériumban megemlékeztek *Tóth László* minisztériumi államtitkár kiemelkedő gazdasági és társadalmi munkáért nyújtott át kitüntetéseket az ágazat érdemes dolgozóinak: 20-an kapták meg a Munka Érdemrend arany, 35-en az ezüst és 51-en a bronz fokozatát. Tizennyolcan Kiváló Vasutas címet kaptak.

A Legfőbb Ügyészségen rendezett ünnepségen *dr. Szíjártó Károly* legfőbb ügyész adta át a kitüntetéseket. Az országos ügyészi szervezetben végzett eredményes munkájáért 58 dolgozó részesült kitüntetésben, illetve elismerésben. Kilencen főtanácsosi, illetve tanácsosi címet kaptak. Kimagasló munkásságuk elismeréseként ketten a Munka Érdemrend arany, négyen pedig ezüst fokozatát vehették át.

A Kereskedelmi Kamara választott testületeiben végzett kiemelkedő társadalmi tevékenységük elismeréseként 19-en Kiváló Munkáért kitüntetésben, 21-en pedig elnöki dicséretben részesültek. A kitüntetéseket *Beck Tamás*, a Kereskedelmi Kamara elnöke nyújtotta át.

A Magyar Úttörők Szövetségének ünnepségén négyen részesültek a kormánykitüntetés valamely fokozatában. A megemlékezésen 22-en vehették át *Varga László* főtitkártól, a gyermekekért, az úttörőmozgalomért végzett kimagasló munkájukért a Gyermekekért érdemérmet, 37-en pedig az úttörőszövetség egyéb kitüntetéseit.

(MTI)

Kitüntetések a MÉM-ben

Az Elnöki Tanács kiemelkedő munkásságáért, nyugállományba vonulása alkalmából a Szocialista Magyarországért Érdemrenddel tüntette ki *Fülöp Imrét*, a Hajdú-Bihar megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat igazgatóját, *Horváth Károlyt*, a Balatoni Halgazdaság igazgatóját és *Koller Mihályt*, a MAVOSZ főtitkárát. Eredményes tevékenységéért, nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést kapta *Borbély József*, a Tejipari Vállalatok Trösztje személyzeti szociális igazgatója, *Csóri János*, az ÉRDÉRT Vállalat főosztályvezetője, *Eged József*, az Állatforgalmi és Húsipari Tröszt osztályvezetője, *Fodor László*, az Állatorvostudományi Egyetem gazdasági főigazgatója és *Neuschl Károly*, az Állatforgalmi és Húsipari Tröszt főmunkatársa.

A kitűntetéseket hétfőn a MÉM-ben *Váncsa Jenő* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter adta át.

(MTI)

Megemlékezés a Barátság Házában

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 67. évfordulója alkalmából hétfőn kitüntetési ünnepséget tartottak a Barátság Házában. *Köpf Lászlóné*, a KISZ KB titkára, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság ügyvezető elnökségének tagja ünnepi beszédében méltatta az emberiség történetében új korszakot nyitó történelmi jelentőségű eseményt. Ezt követően *Apró Antal*, az MSZBT elnöke nyújtotta át a magyar és a szovjet nép barátságának elmélyítésében kiemelkedő munkát végzőknek az állami, valamint a baráti társaság által adományozott kitüntetéseket. Tizennégyen részesültek a Munka Érdemrend különböző fokozataiban, huszonhárman kapták meg az MSZBT aranykoszorús jelvényét, s 10 tagcsoport kollektív munkáját aranykoszorús plakett kitüntetéssel ismerték el.

Az ünnepségen jelen volt *Lakatos Ernő*, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának osztályvezetője, az MSZBT szovjet testvérszervezetének Budapesten tartózkodó küldöttsége, élén *Jurij Barabassal*, a Szovjet—Magyar Baráti Társaság első elnökhelyettesével, a Szovjet Kultúra című folyóirat főszerkesztőjével. Részt vett a rendezvényen *Nyikita Darcsijev*, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének tanácsosa.

Apró Antal, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság elnöke hétfőn parlamenti dolgozószobájában fogadta a Szovjet—Magyar Baráti Társaság küldöttségét, amely Jurij Barabas vezetésével érkezett hazánkba a november 7-i ünnepségekre. A szovjet vendégek a nap folyamán ellátogattak a Budapesti Húsipari Vállalathoz, s részt vettek az üzem munkásainak november 7-i rendezvényén is.

(MTI)

Nyert az Agroinveszt

Tunéziában rövidesen hozzálátnak a mezőgazdasági úthálózat kiépítéséhez, s ehhez kerestek nemzetközi partnereket. Az Agrober export-fővállalkozó irodája, az Agroinveszt nyerte meg a nemzetközi versenypályázatot. A Világbank által finanszírozott nagyszabású programmal néhány év alatt az ország területének jelentős részén lehetővé teszik a mezőgazdasági járművek közlekedését, és így „hozzáférhetővé" teszik a távolabbi vidékeket is.

A mintegy százmillió forint értékű beruházást a külföldön mind több szakmai kivitelezést vállaló Agroinvest fővállalkozással valósítja meg.

A gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztése (4.)

Jövedelemszabályozás

Nagyobb önállóság a vállalati gazdálkodásban – A nyereség rangja

A vállalati jövedelemszabályozás 1985-től több területen lényegesen megváltozik. Az alábbiakban a főbb újdonságokat ismertetjük, s a Pénzügyminisztérium egyik illetékesét, Balázs Ágnes osztályvezető-helyettest a módosítások hátteréről, okairól kérdezzük.

— Első pillantásra úgy tűnhet, mintha nem egyszerűsödött volna a vállalati jövedelemszabályozás. Végül is ugyanannyi vagy még több adó terheli a gazdálkodást, mint korábban...

— Ez nem teljesen igaz. Bár valóban többféle adót fizetnek a vállalatok, de jó néhány befizetési kötelezettség megszűnik. Itt például az építési adóra, a beruházási illetékre vagy a fejlesztési alapelvonásra gondolok. Hogy miért született ennyiféle adó? Az élőmunka felhasználása Magyarországon a vállalatok számára túlzottan olcsó. Ezt távlatilag úgy akarjuk korrigálni, hogy kialakítjuk a nemzetközileg szokásos forgalmi adósávot a termelői és a fogyasztói árak között. Később a személyi jövedelmek pedig — az adótartalom várható növelése után — általánosan kivetett adó alá esnek. Mivel ezt a nagy horderejű lépést 1985-ben még nem tudjuk megtenni, ezért a vállalatok által felhasznált erőforrásokhoz kapcsolódó adókat vezetünk be. A munkaerő felhasználásának reálisabb értékelését célozza a *béradó*. Már a 10 százalékos mérték is jelentősen *átrendezi a sorokat*, ezért — bár indokolt lett volna — *nem lehetett nagyobbat lépni*. A későbbiekben a városi és a községi hozzájárulást is béarányosan szeretnénk megállapítani. Jövőre a béradó mellett egyéb erőforrásokhoz kötődő elvonásokkal biztosíthatjuk az állami bevételeit. A szabályozás egyszerűségét, célszerűségét azonban nem elég csak az adók számából megítélni. Más vonatkozásban, úgy véljük, könnyíthetünk a vállalatok munkáján.

Alapok nélkül

— Az eddigi szabályozás gyenge pontja volt, hogy főleg a jövedelmezően dolgozókat „csapolta" meg, hiszen általában onnan lehetett elvonni. Ez persze az egyenlősdi irányába hatott, csökkentve a jók lehetőségeit is. Várható e téren változás?

— Igen, mivel csökken a nyereséggel arányos elvonás. A béradó például nem a nyereséghez kapcsolódik, bevezetése lehetővé tette, hogy a nyereségadót 45 százalékról 35-re mérsékeljük. Persze az igazsághoz tartozik, hogy megváltozik a nyereségadó vetítési alapja, így a csökkenés valójában nincs 10 százaléknyi.

— A vállalatoknál egységes érdekeltségi alap lép a mai részesedési és fejlesztési alap helyébe. Ez azt is jelenti, hogy egy forint mindenütt egy forintot ér, azaz, a vállalatoknak ugyanannyiba kerül a béremelés, mint — mondjuk — a fejlesztés egy forintja?

— Nem jelenti azt, de egyetlen olyan ország sincs, ahol a kettő azoons elbírálás alá esne. A bérforintokra mi progresszív adót vetünk ki, amit a vállalatok fizetnek. Más országokban ezt jövedelemadó formájában maga a lakosság fizeti. Nagyobb figyelmet érdemel az az eredmény, hogy *a korábbi merev alaprendszer megszűnik*, az egységes érdekeltségi alapból lehet ezután felhalmozni, a keresetnövelés terheit fizetni, jutalmazni. Eddig szóba sem jöhetett például, hogy az amortizációból — mondjuk — a kereset adóját fizetni lehessen. Most erre mód lesz. Megnőtt a vállalatok mozgási tere, tágabb határon belül dönthetnek szabadon, mit csinálnak a keletkezett nyereséggel.

A vállalati alapképzés főbb változásai 1985-től.

— Megszűnik az elszámolás (érdekeltség) alapjául szolgáló eredmény elnevezése, helyette a mérleg szerinti eredmény használható. (Korábban mindkettőt nyilván kellett tartani.)

— Nem kell külön fejlesztési és részesedési alapot képezni, helyükbe az érdekeltségi alap lép, ahonnan a korábbi célok finanszírozhatók. (Más adó terheli azonban a bérjellegű kifizetést, s más a fejlesztéseket.)

— Az amortizáció ezentúl teljes egészében a vállalatoknál marad, s az érdekeltségi alapba kerül.

Legyen hozama

— Nem esett még szó a vagyonadóról és a felhalmozási adóról. Sokan úgy vélik, hogy különösen az előbbi érzékenyen érintheti a korszerű gépekkel rendelkező vállalatokat, hiszen ezek értéke, s így a vállalati vagyon nagyobb, mint, mondjuk, egy százéves gyáré...

— Alapvető *félreértés* azt hinni, hogy a vagyon a gépek összessége. A vállalatok saját vagyona mindazoknak a saját forrásból — tehát nem kölcsönből, hitelből — származó *javaknak az összessége, amelyeket befektettek a vállalkozásba, tehát, amit nem adnak oda a dolgozóknak*. Ezek az anyagi alapok megjelenhetnek *gép, készlet* vagy akár *bankbetét* formájában. Vagyon a nyereségnek az a része is, amit *félretesznek fejlesztésre*. A felhalmozási adó mértéke 1985-ben *18 százalék* lesz. Ez az adó a vásárlóerő-szabályozás *konjunkturális elemének tekinthető*, s ezzel mint elvonással és mint döntést motiváló tényezővel befolyásolható a felhalmozás. Újdonság, hogy az adó a teljes vállalati felhalmozásra — a forgóalap-feltöltésre is — hat. A felhalmozási adó váltja fel a beruházásokat korlátozó, korábban említett elvonásokat.

— Mi volt a célja a vagyonadó bevezetésének? Ez az adónem teljesen újnak számít a magyar gyakorlatban...

— A vállalati vagyontól elvárható, hogy bizonyos *hozamot hozzon* Az is érthető, hogy ebből *részesedni akar az állami költségvetés is*. Így óhajtunk arra ösztönözni, hogy a vállalatok jövedelmezően fektessék be vagyonukat. A vagyontól elvárható hozam helyenként az *általánostól eltérő* lehet. Ezt az adó *mértéke is tükrözi*, így például a személyszállításnál nem lesz vagyonadó.

— A beszélgetés elején említette, hogy az életbe lépő vállalati jövedelemszabályozás csak közelíti a távlati elképzeléseket. Mi volt ennek a kompromisszumnak az oka, és milyen területen kellett érvényesíteni a fokozatosságot?

— Hiába szeretnénk, nem lehet a világot egy pillanat alatt megváltoztatni. Az adózás csak egyik eleme az irányításnak, nem szaladhatunk itt előre, míg az irányítás más területein, s főleg a vállalati gazdálkodásban, csak fokozatosan, egy folyamat eredményeként várható az előrehaladás. *Kis lépésekkel* azonban közelebb kerülhetünk elképzeléseinkhez. Egyszerűbb lenne az élet kevesebb adófajtával, ma azonban csak így tartható fenn a gazdasági egyensúly. Jelenleg viszonylag *magas az elvonás*. Ahhoz, hogy ez árnyaltan, a gazdaság *realitásait* figyelembe véve történjék, *sok elemből álló adórendszerre* van szükség. Így is nagy eredmény, hogy *csökken a nyereségarányos elvonás, nő a bérteher*. Ezzel közelebb kerülünk az *élőmunka valódi értékéhez*, ha még nem érjük is el. Az amortizáció jövőre már teljes egészében a vállalatoknál marad, és az egységes érdekeltségi alapban sokkal szabadabban használható fel, mint eddig. *Megszűnik a kétféle nyereség*, ezentúl csak mérleg szerinti nyereséggel számolunk, amelyben tükröződik minden, a nyereséget mérséklő vagy növelő tényező hatása. Így, ha nem is lesz több pénzük a vállalatoknak, de lehetőségük nyílik arra, hogy forrásaikkal viszonylag szabadon gazdálkodhassanak.

Kis lépések

— A mozgási szabadság kétségkívül nagyobb, de hogyan alakul az elvonás, a központosított pénzek aránya?

— A központosítás az éves tervben rögzített vásárlóerő szabályozási követelményektől függ. Mivel adósságtörlesztési kötelezettségeink miatt jövőre is csak a megtermelt népgazdasági jövedelemnél kevesebb költhető el belföldön, 1985-ben, ha lényegében nem is növekszik, de nem is csökkenhet a központosítás aránya.

Kocsi Ilona

A vállalati gazdálkodást terhelő adók 1985-től:

VÁROSI ÉS KÖZSÉGI HOZZÁJÁRULÁS: 15 százalék. A bruttó nyereségből fizetendő.

NYERESÉGADÓ: 35 százalék. A bruttó nyereségből fizetendő, vagyis nem a városi és községfejlesztési hozzájárulással csökkentett összeg után, mint korábban.

BÉRADÓ: 10 százalék. Az eredményelszámolás során, a nyereségadó után fizetendő.

VAGYONADÓ: 3 százalék. Az érdekeltségi alapból fizetendő.

FELHALMOZÁSI ADÓ: 18 százalék. Az érdekeltségi alapból fizetendő.

KERESETI ADÓ: mértékéről és módjáról külön jogszabály rendelkezik, a keresetszabályozás típusának megfelelően.

Egy hét a világgazdaságban

Elnökválasztás után

Az elmúlt hét a nemzetközi pénzpiacokon az amerikai elnökválasztás, valamint az USA gazdaságáról nyilvánosságra hozott nem túlságosan kedvező adatok következményeinek találgatása jegyében telt el. Néhány nappal az elnökválasztás előtt tették közzé azokat a statisztikákat, amelyek a robosztus amerikai gazdasági növekedés némi csökkenéséről tanúskodnak.

Az amerikai gazdaság állapotát kifejező *összesített gazdasági mutatók* június és október között hónapról hónapra csökkentek. Szeptemberben az ipari termelés 0,6 százalékkal volt alacsonyabb az előző hónapi értéknél, s csaknem 1 százalékkal esett vissza a gyárak és a bányák kapacitáskihasználása. Tovább növekedett a külkereskedelmi mérleg hiánya, s ismét kedvezőtlenebbül alakulnak a beruházási mutatók. A közgazdászok jelentős részének véleménye szerint *kisebb fordulópont* következett be az amerikai gazdaság valóban impozáns fejlődésében, s nem kizárt, hogy 1985. második negyedévében súlyosabb *visszaesés kezdődik*. A gazdasági szakemberek között a nézeteltéréseket nem a visszaesés ténye, hanem az időpont megjósolása okozza, hiszen egyesek nézete és számítása szerint csak 1987-ben várható egy újabb hanyatlás.

Az elnökjelöltek *választási kampányában központi helyet foglaltak el a gazdasági kérdések*, s most az újraválasztott Reagan elnökre vár a feladat, hogy megkísérelje *stabilizálni* az elmúlt két esztendőben elért eredményeket. Az USA gazdasági helyzetének és fejlődésének *kulcskérdése* marad továbbra is a *költségvetési deficit* nagysága, illetve a hiány „kezelése". Számítások szerint a költségvetés hiánya idén eléri a 175 milliárd dollárt, s amennyiben az elkövetkező években nem sikerül jócskán lefaragni ebből az összegből, ismét nehéz időszak köszönt az ország gazdaságára.

Reagan választóinak ígéretet tett, hogy nem az adók növelése, hanem a költségvetési kiadások csökkenése, valamint a gazdasági növekedésből fakadó nagyobb állami bevételek révén *mérsékli majd a hiányt*. Ez az ígéret, illetve teljesítése már a választás utáni első napokban veszélybe került: egyrészt a gazdasági növekedés üteme megtorpant, másrészt pedig — az elemzések szerint — a hadikiadások kivételével nemigen van mód a költségvetési kiadások — szociális, egészségügyi juttatások stb. — mérséklésére. Végső megoldásként maradna tehát az adók emelése, ezt az utat azonban az amerikai elnök és csapata — érthető okokból — egyelőre el akarja kerülni. Kérdés, hogy az amerikai gazdaság növekedése lesz-e olyan mérvű, amely valóban feleslegessé tenné az adók emelését.

A kormány arra számít, hogy a gazdaság megélénkítésében számottevő szerepe lehet a kamatok leszállításának — amely egyelőre várat magára. Nem hagyható figyelmen kívül ugyanis, hogy a kamatszint jelentősebb leszállítása *kétélű fegyver*. Az alacsonyabb kamatok egyrészről fokoznák a beruházási kedvet és tevékenységet (hiszen a beruházások több profitot hozhatnak, mint a bankban tartott pénz), s ez egyértelműen élénkítheti a gazdaságot. A kamatcsökkentés másrészről hozzájárulna a dollár erejének gyengüléséhez, s ez mérsékli az amerikai valuta vonzerejét. Így tehát lényegesen lelassulhat a külföldi tőkék áramlása az USA-ba, sőt az idegen tőkék egy része el is hagyná az országot. Egy nagyobb kamatmérséklés tehát az amerikai valuta gyengülését hozhatja magával. A gyengébb dollár viszont megdrágíthatja a most még olcsó behozatalt, s ekkor a belföldi termelők is nagyobb áremeléshez folyamodhatnak. Mindez pedig az infláció nem kívánt felélénkülésére vezethet.

Ezek az összefüggések arra hívják fel a figyelmet, hogy *a kamatok számottevő csökkenése nem járhat egyértelmű haszonnal az USA és a világgazdaság számára*. A fokozatos, *mérsékelt* kamatcsökkenés viszont a dollár erejének lassubb ütemű gyöngülését hozhatja, s így mérséklődhet az amerikai külkereskedelmi mérleg hiánya. (Ismeretes, hogy az erős dollár az amerikai importőröknek kedvez, s egyúttal megdrágítja a kivitelt.) Az elkövetkező hónapokban tehát nem lehet számítani a kamatok nagyobb mértékű és hirtelen esésére, inkább a fokozatos lemorzsolódás lesz a jellemző.) Ezt támasztja alá, hogy a múlt héten néhány svájci bank 0,25, néhány angol pénzintézet pedig 0,5 százalékkal csökkentette a kamatot.)

A viszonylag kedvezőtlen amerikai gazdasági adatok hatására az elmúlt héten *folytatódott az amerikai valuta hanyatlása*, s a legfontosabb nyugat-európai fizetőeszközök erősödése. Pénzpiaci szakértők véleménye szerint nem várható rövid időn belül a dollár újbóli izmosodása, a jelenlegi piaci folyamatok tartósnak ígérkeznek. Van remény tehát arra, hogy a dollár túlértékeltsége fokozatosan csökken. (Pénzügyi szakemberek véleménye szerint az amerikai dollár mintegy 30—35 százalékkal túlértékelt a legfontosabb nyugati valutákhoz képest.)

Az elmúlt hét második felében egy dollár 2,42 svájci frankkal, 2,94 nyugatnémet márkával, 9,03 francia frankkal és 1,27 angol fonttal volt egyenlő. (Emlékeztetőül: októberben a dollár márkában kifejezett árfolyama rövid ideig meghaladta a 3,15-öt). Valamelyest emelkedett az arany ára: Londonban egy uncia arany jegyzése 342 dollár körül mozgott.

G. Gy.—Sz. P.

Gazdag játékkínálat

Tudósítónktól.

Az idén 20—25 százalékkal *nagyobb* az árukészlet mint tavaly ilyenkor — hallhattuk a Triál sajtótájékoztatóján tegnap. Ez az örvendetes hír azonban elsősorban a nagykereskedelmi vállalat 23 játékszaküzletére vonatkozik, bár a többi kiskereskedő partnernek is többet szállítottak mint a múlt évben — mondta *Harmath Béla* kereskedelmi igazgató.

Elemes játékokból összességében elegendő lesz a kínálat, bár nincs elég a közkedvelt Tivoliból. A slágernek számító *elektronikus* játékokból *háromféle japán* gyártmányt kínálnak — ebből más kereskedelmi vállalat is importál. Elég lendkerekes játék lesz, bár néhány cikk hiányozni fog, amelyek gyártását az Elzett lemezárugyára nem vállalta. Matchboxból minden eddiginél több kerül forgalomba, sőt lesz hozzávaló autópálya is.

A vasútmodellezőknek lesz mivel játszaniuk, bár egyes tartozékok idén is hiányoznak. Több műanyag játék lesz a polcokon, mint 1983 karácsonya előtt. A Lego behozatal a tavalyi kínálatnak felel meg. Bébijátékokra, csipogókra, labdákra, babákra — már ami a mennyiségüket illeti — nem lehet panasz. Ugyanez vonatkozik a plüss-, a fa- és a társasjátékokra. Gyermek és felnőtt kártyákból összesen 850 ezer csomag kerül forgalomba — *jóval drágábban*, mint azt megszokhattuk. Diafilmből egymillió darabot kínálnak ami elegendőnek tűnik a tavalyi hiány megszüntetéséhez. *Igaz, most diavetítőből a gyártó alapanyag-problémái miatt nem lesz elegendő.*

Aki járművet szeretne vásárolni gyermekének, most talán sikeresebben vadászhat rá mint tavaly — 15 ezer robogó, 13 ezer tricikli és 12 ezer roller kerül a boltokba. Babakocsiból viszont kisebb a kínálat a múlt évinél.

HORIZONT

Légi szabad verseny

Szabad versenyt a levegőben, azaz a légi forgalomban is — ezt követelik Nagy-Britannia közös piaci képviselői immár egy éve. Ez csökkenő árakat eredményez, olcsóbb és gyorsabb utazást tesz lehetővé a repülőgépet igénybe vevők számára — érvelnek. Nagy-Britannia saját polgári légi forgalmában már bevezette a szabad versenyt.

Fúziós erőmű Kínában

Kína megtette az első lépést az ellenőrzött magfúzióból származó energia előállítása felé — közölte tudósokra hivatkozva az angol nyelvű *China Daily* című napilap.

Az újságnak a Szecsuan tartományban működő kísérleti berendezés egyik vezetője nyilatkozott és elmondta, hogy a nukleáris létesítményben sikerült megteremteni a fúziós folyamat előfeltételét: a forró ionizált gázplazma reakcióját.

Szavak és tettek

Közel a fővároshoz, az egyik kisváros vezetőivel beszélgetünk a legutóbbi idők *igazgatási változásairól*, s az ebből következő tennivalókról. A város korábban járási székhely volt, de ekkoriban valójában semmi köze — a tanácsnak legalábbis — a környező falvakhoz. Így tehát az egyik legnagyobb változás a városiak életében, munkájában, hogy *közreműködnek a városkörnyék településeinek* irányításában, azaz élő kapcsolat alakult ki köztük és a környező falvak között.

Az alaphelyzet persze nagyjából ugyanez az ország valamennyi városát tekintve. Jól tudják ezt az emlegetett Pest környéki kisváros vezetői is, arra azonban mégiscsak érdemes felfigyelni, amit a város és a környező községek *újszerű viszonyáról* mondanak. Szerintük ugyanis nagyon sok múlik a jelenlegi helyzet helyi értelmezésén. Hagyjuk most az igazgatási kérdéseket — mondta többek között a tanácselnök —, hiszen a jogszabályok tisztázzák a hatásköröket, azt is, hogy milyen hatósági feladatok jutnak a városnak. Arra megint csak nem érdemes túl sok szót vesztegetni, hogy a megye milyen irányítási teendőkkel bízza meg a várost. Mindezek végeredményben *formálisan intézhető* dolgok; bízni lehet benne, hogy előbb-utóbb jó értelemben vett rutinmunkák lesznek.

A lényeg, hogy ez az igazgatási kapcsolat valójában *nem feltételezi* a város és a városkörnyéki községek együttműködését. Voltaképpen még a városkörnyéki bizottság életre hívása, formális működtetése sem elegendő. Pontosan meghatározott *közös gyakorlati célokat* kell találni — állították a kisvárosi vezetők egybehangzóan —, s ennek jegyében kell az erőket összpontosítani. Az pedig mindenekelőtt szemléleti kérdés — a városiak és községiek részéről egyaránt —, hogy *mennyiben sikerül egyeztetni az érdekeket*. Pontosabban: hol mennyire látják fontosnak az érdekek egyeztetését.

A tanácsi gazdálkodás köréből vett szemléletes példát a városi tanács elnöke. Manapság mindinkább *gazdasági önállóságra törekszik a város is, a község is* — magyarázta —, s tudvalevően csak növekszik a jövőben ez a pénzügyi, tervezési önállóság. Magyon jól van ez így, csak ugyanekkor *kísért a veszély, hogy túlságosan bezárkóznak, elszigetelődnek* az egyes tanácsok a saját gondjukkal-bajukkal. Történetesen pénz kell valamilyen közcélú létesítmény megvalósításához...? Mi sem egyszerűbb, mennek a bankhoz hitelért, s jó esetben meg is kapják a pénzt — 14 százalékos kamatra. Mondhatjuk, hogy ez az általánosan elterjedt gyakorlat. Ha pedig most belenéz valaki a tanácsok kasszájába, csaknem mindenütt talál kisebb-nagyobb összegű *pénzmaradványokat*. Ezek a pénzek helyileg csakugyan nem számottevőek, de több ilyen pénzmaradvány egy kalapban...? Egy szó, mint száz: *ilyen együttműködés* kellene!

Mondhatnánk persze, hogy régi dolog ez már, hiszen nincs nap, hogy ne hallanánk a tanácsi együttműködés fontosságáról. Csakhogy kisvárosunk vezetőinek az a válaszuk erre: más az, hogy *mit beszélünk* és megint más, amit egyelőre *a gyakorlatban* tapasztalunk...!

(d. kiss)

Irányítás — népképviselet

A TÁRSADALMI MUNKA önkéntes és önzetlen, tehát közvetlen anyagi érdekeltségmentes közhasznú tevékenység, amely kisebb vagy nagyobb jelentőségű társadalmi célokat szolgál. A társadalmi munka tehát az emberi termelő-teremtő tevékenység egyik formája, amely hazánkban tulajdonképpen a felszabadulást követő *romeltakarítással kezdődött*. A lakóhelyfejlesztési társadalmi munka a tanácsok megalakulása után vált országos mozgalommá, amelyet kezdettől fogva az állami és a társadalmi erők összefogása jellemzett. *S. Hegedűs László* A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TÁRSADALMI MUNKA EREDMÉNYEI ÉS LEHETŐSÉGEI című, az *Állam és Igazgatás* legutóbbi számában megjelent tanulmányában különös hangsúllyal említi azt a dinamikus fejlődést, ami ezen a téren az elmúlt másfél évtizedben bekövetkezett. Olyannyira, hogy *a településfejlesztési társadalmi munka immár szervesen illeszkedik bele az állami tervezés rendjébe*, illetve ennek kiegészítő részévé vált.

A KÖZSÉGI TANÁCSOK megyei irányítása következetesebbé vált a járási hivatalok megszüntetésével, a cél azonban az, hogy az irányítás egészen közvetlen és teljeskörű legyen. Ennek a feltételei jelenleg még számos területen hiányoznak, következésképpen *egyelőre „segítőkre" van szüksége a megyének*, ezért kaptak fontos szerepet a városok és a városi jogú nagyközségek a megye-község kapcsolatokban. Ezt a feladatkörüket a módosított tanácstörvény „közreműködésként" említi, de nem határozza meg szabatosan ennek a gyakorlati tartalmát. A keretszabályozás részletezése, illetőleg *a végrehajtási rendelkezések kidolgozása a megyei tanácsok végrehajtó bizottságaira várt*, amihez a központi jogszabályok igen tág keretet nyújtottak. *Dr. Fürcht Pál* A KÖZSÉGI TANÁCSOK ÚJ IRÁNYÍTÁSI RENDJÉNEK SZABÁLYOZÁSA című írásában felsorolja azokat az elveket is, amelyek a megyei irányítás új, sajátos modelljének kialakítását vezérelték, nem feledkezve meg

a városi tisztségviselők és szakigazgatási szervek közreműködésének alapvető téziseiről sem.

MIBEN DÖNTHET a testület, s vajon ténylegesen határozhat-e a hatáskörébe tartozó ügyekben? — teszi fel az izgalmas kérdést *dr. Hardy Zoltán* A TANÁCSI DÖNTÉSMECHANIZMUS NÉHÁNY KÉRDÉSE című eszmefuttatásában. Válasza aligha vitatható: a testületeknek elvileg ma is megvan az a joga, hogy döntsön például a pénzeszközök felhasználásáról — s még sok egyébről —, *a települések többségében azonban nem képződik akkora fejlesztési forrás, amelynek hovafordítása a tényleges döntés érzetét keltené a tanácstagokban*. Azt tehát mindenképpen biztosítani kell, hogy a helyi tanács legalább csekély anyagi erejét *önállóan* használhassa fel. Úgy tűnik, a tanácsi demokratizmus fejlődése elmaradt a tanácsi szakapparátusétól; erre utal az a régóta tapasztalható jelenség is, hogy *az igazgatási szervek a döntések idején olykor kész helyzet elé állítják a tanácstagságot*, s így a népképviseleti-önkormányzati aktus puszta formalitás marad. Amihez a megbízatásukra kevésbé alkalmas tanácstagok tehetetlensége és némelyik tárca „erőszakossága" is jócskán hozzájárul.

N. G.

Tanácselnök-választás Császártöltésen

Egy és még egy jelölt

Tanácselnök-választás volt az idén a Bács-Kiskun megyei Császártöltésen. Hatvanhárom éves korában, csaknem három évtizedes közigazgatási szolgálat után, nyugdíjba vonult a falu tanácselnöke. Az utód megválasztásához a felsőbb szervek a tavaly decemberben elfogadott új választójogi törvény alkalmazását javasolták. A választás tehát bizonyos szempontból az új törvény próbájának is tekinthető. Ugyanakkor felhívjuk a figyelmet: az alábbi történet nem alkalmas arra, hogy benne a jövő évi választás modelljét lássuk. Itt ugyanis nem tanácstagi, hanem már tanácselnöki választásról volt szó! Szervezeti következtetéseket tehát nem vonhatunk le az alábbiakból a jövőre nézve. Bizonyos szemléleti, magatartásbeli minták azonban, úgy véljük, kirajzolódnak e választás krónikájából.

Idézet dr. Markója Imre igazságügy-miniszter tavaly decemberi parlamenti expozéjából: „Az állampolgárokban csökkent az érdeklődés az iránt, hogy jogaikkal és lehetőségeikkel következetesen éljenek. Pedig a mi választási rendszerünknek valóban mindig lényegi eleme volt az, hogy az állampolgároknak módjuk legyen soraikból a legalkalmasabb jelölteket kiválasztani, s szavazatukkal e jelölteket megválasztani."

— Tizenhét évig voltam a község vb-titkára — mondja *Wiedner István*, Császártöltés új tanácselnöke. — Ez nem a leghálásabb feladatkör. A kisajátítási ügyektől a birtokvitákig, javarészt a nevemhez fűződött mindaz, ami népszerűtlen döntés volt. Egy-egy határozat után előfordult, hogy némelyek nem fogadták a köszönésemet. A felsőbb szervek elismerték ugyan a munkámat, de engem már régóta izgatott: *vajon itt helyben menynyire tartanak?* Ezért is volt fontos számomra ez a választás... ami — talán épp az új választójogi törvénynek köszönhetően — kicsit *másként zajlott, mint a korábbiak*. Már hetekkel a tanácsülés előtt érezni lehetett, hogy ez más lesz. Szokatlanul nagy volt az érdeklődés.

A községi népfrontbizottság ülésén ketten kerültek a jelölőlistára: Wiedner István és *dr. Márin István* iskolaigazgató.

— Tizenhárom évig voltam a falu párttitkára, nem függetlenített funkcióban, tehát társadalmi munkában — mondja dr. Márin István. — Az idén tavasszal kértem a felmentésemet e tisztség alól. Elfáradtam, nehéz volt az iskolaigazgatói széken kívül egy másikat is megülni. Elfogadták a kérelmemet. Nem sokkal azután megkerestek azzal, hogy *vállaljam a tanácselnöki jelölést*. Nemet mondtam. Néhány nappal később újra megkerestek, az álláspontom nem változott. A harmadik ajánlatra végül igent mondtam, akkor is csak azért, mert a feleségem beosztottként az iskolában dolgozik, s ekkoriban dőlt el, hogy a lányom is ide jön tanítani, s összeférhetetlennek ítéltem, hogy itt továbbra is igazgató maradjak.

A községi tanács testülete június 29-én ült össze, megválasztani a tanácselnököt. Az ülés váratlan eseménnyel kezdődött. *Molnár Albert*, a Hazafias Népfront községi bizottságának elnöke bejelentette, hogy *a Népfront dr. Márin Istvánt javasolja tanácselnöknek. Wiedner Istvánról mindössze annyit említett, hogy ő is kapott tizenhárom szavazatot a népfrontbizottság ülésén.* Molnár Albert ezután méltatta dr. Márin István érdemeit, kapcsolatait és környezetvédelmi munkáját. „Márin István agilis, jó tanácselnök lesz, kérem a javaslat elfogadását" — fejeződött be a bizottsági elnök felszólalása.

A javaslattételt dermedt csend követte. Kisvártatva szót kért *Csapó Erzsébet* tanácstag, aki kérte, hogy Wiedner István is kerüljön föl a jelöltek listájára. Wiedner István a hozzáforduló tanácselnök-helyettes kérdésére válaszolva, a jelölést tisztelettel elfogadta. Mindehhez hozzátartozik, hogy tíz nappal korábban *már tett egy elfogadó nyilatkozatot*, méghozzá akkor, amikor a népfront bizottság megszavazta a jelölését. Kérdés: *mi szükség volt ennek megismétlésére?*

— Nekem volt a legkellemetlenebb az ügy — mondja utólag Molnár Albert népfrontelnök. — *Félórával a tanácsülés előtt kaptuk az utasítást a felsőbb szervünktől, hogy a népfront nevében csak egy jelöltet javasolhatok*, dr. Márin Istvánt, aki a korábbi ülésünkön megkapta a szavazatok nagyobbik részét.

— *De hiszen a jelöléshez elegendő a szavazatok egyharmada is, és ezt Wiedner István is megszerezte!*

— A népfrontnál úgy határoztak, hogy a bizottsági ülésünk *nem tekinthető jelölőgyűlésnek*, ezért azt az általános szabályt kell alkalmazni, amely szerint a népfront többségi szavazattal hozza meg döntését.

Idézet dr. Gajdócsi István országgyűlési képviselő, Bács-Kiskun megyei tanácselnök felszólalásából a törvényjavaslat parlamenti vitájában: „A lebonyolítás, a törvény gyakorlati alkalmazása várhatóan gondokat is felvet... közös felelősségünk, hogy a technika senkit se gátoljon meg akarata érvényesítésében."

— A tanácselnök-választásnak eddig megvolt a maga sablonos gyakorlata — vélekedik *dr. Ivanics Lajos*, a kiskőrösi városi pártbizottság első titkára. — Ez a gyakorlat most változott, illetve átalakulóban van. Ebben az esetben a felsőbb szervek is elbizonytalanodtak, és csak az utolsó pillanatban közölték álláspontjukat. *Ám a tanácstagok semmilyen magyarázatot nem kaptak* mindehhez, s ezért arra gondolhattak, hogy a népfront elnöke megsértette a szabályokat azzal, hogy csak egy embert javasol. Amikor a tanácsülésen elhangzott a másik jelölt neve, az ülés elnökének be kellett volna jelentenie, hogy ezen most már nem érdemes vitatkozni! E bejelentés ugyan elmaradt, törvénysértés véleményem szerint mégsem történt. A félreértésnek legfeljebb *hangulati* szerepe volt.

Kövessük most az eseményeket a tanácsülés jegyzőkönyve alapján! Részlet *Jónás Dániel* téeszelnök felszólalásából: *„Márin Istvánnak, a gazdasági szervekkel való együttműködése jobb, mint Wiedner Istvánnak. Abban az esetben, ha Márin István lesz a tanács elnöke, a téesz jobban tudja támogatni a községet anyagi eszközökkel, mint Wiedner István tanácselnöksége esetén."*

Ez világos beszéd, érvnek pedig — legalábbis elgondolkodtató. Más kérdés: *vajon egy gazdálkodó egység vezetője tehet-e ilyen kijelentést, agitálhat-e efféle eszközökkel?*

— Engem nem érdekel a név, soha nem is érdekelt, hogy személy szerint ki a tanácselnök — állítja utólag Jónás Dániel. — A tanácsülésen is csak azt akartam mondani, hogy Márin István szerintem jó tanácselnök lenne, Wiedner István pedig, mivel eddig is jó vb-titkár volt, maradjon továbbra is a funkciójában, s akkor a téesz is támogatja a községet. Az akaratom ennek kimondására irányult, még akkor is, ha a jegyzőkönyvben máshová került a súlypont, a pont, vagy a kettőspont... Nem tudom.

Ismét a jegyzőkönyv: *Simon Jenő*, a megyei tanács osztályvezetőjének hozzászólásából: *„... meglepett, hogy az egyik felszólaló a támogatást személyhez köti. Azt minden esetben az ügyhöz kell kötni!"*

Wicker István tanácstag: *„Megkérdem a Hazafias Népfront elnökétől, hogy Wiedner Istvánt miért törölték a jelöltek listájáról?"*

Dr. Ivanics Lajos, a kiskőrösi városi pártbizottság első titkára közbeszól: *„Rajta van!"*

A jegyzőkönyv tanúsága szerint ez utóbbi megjegyzés volt az egyetlen utalás arra, hogy a tanácsülés elején bejelentett jelöltön kívül még valakinek szerepel a neve a listán. Másként fogalmazva: az illetékesek közül senki nem érezte kötelességének, hogy tájékoztassa a tanácstagokat: utólag kik és miért változtatták meg a tíz nappal korábban elfogadott és nyilvánosságra hozott népfront döntést, amelynek értelmében két jelöltje van a testületnek! Így aztán teljesen megalapozottan hangozhatott el a téesz állatorvosának, *dr. Kunvári Józsefnek* a hozzászólása: *„A közelmúltban állatoltás volt, végigjártam a falut, s innen tudom a lakosság véleményét, miszerint egy szűk csoport már eldöntötte, ki legyen a tanácselnök."*

Idézet Korom Mihálynak, a Központi Bizottság titkárának a törvényjavaslat vitájában elhangzott képviselői felszólalásából: „A törvényjavaslat kimondja, hogy a jelöltek a jelölés elfogadásával egyidejűleg kifejezik egyetértésüket a Hazafias Népfront választási programjával, amely egyben nemzeti összefogásunk programja is. Az azonban, hogy kiket fogadnak el jelöltnek, a választópolgárok szuverén állásfoglalásától függ, az pedig, hogy közülük kit juttatnak mandátumhoz, a szavazáskor, titkos módon dől el."

A tanácsülés elnöke titkos szavazásra szólította föl a tanácstagokat. A testület *huszonkilenc-tizenkettő arányban Wiedner Istvánt választotta tanácselnöknek.*

A császártöltési választás krónikáját ennél a pontnál le is zárhatnánk. Megállapíthatnánk, hogy lezajlott egy olyan közéleti esemény, amely először alkalmazta az új választójogi törvény szabályait, s amely — ha némi szervezési döccenőkkel is —, de végül lehetővé tette a demokratikus szavazást. Azon sincs okunk keseregni, hogy a vita bizonyos indulatokat is elszabadított. Mindehhez a jövőben hozzá kell szoknunk, nem feledve persze, hogy a személyes érzelmeknek akkor és csakis addig lehet létjogosultságuk, *amíg a „mérkőzést" a fair play szabályai szerint játsszák!*

Idézet Korom Mihály parlamenti felszólalásából: „A kettős, illetve többes jelölés általánossá tétele az eddigi helyzettel szemben azt igényli, hogy igazítsunk a szemléletünkön is. Nem lehet egyetérteni például azzal a nézettel, amely szerint nincs a lakosságnak igénye másik jelölt, illetve jelöltek állítására. Az eddigi többjelöltes választókerületekből származó tapasztalatok nem igazolják ezt a nézetet."

ERDÉLYI ANDRÁS

Csirkegondok

Konjunktúrához kötve, de nem kiszolgáltatva – Amin javítani kell

Ideje megszoknunk, hogy a gazdasági élet jelenségeinek megítélése nem tűr már két-háromhónapos gondolkodási időt. A nyáron még igaz volt, hogy csirkehús iránt olyan nagy a kereslet, amely bármekkora mennyiség jó áron való eladását is lehetővé teszi. Az elmúlt hetekben viszont kétséget kizáróan bebizonyosodott: a gyors konjunktúrának egyelőre vége. A nyugat-európai és a brazil termelők ugyanis nem maradtak érzéketlenek, s a jó lehetőséget kihasználva hirtelen, nagy mértékben növelték kínálatukat. Így aztán a nyári 900 dollárt meghaladó kötéseket mostanra felváltották a 800 dollár alatti ajánlatok. A helyzet tehát újra nehéz, bár nem kilátástalan. Mértékadó prognózisok szerint (igaz, az esküt ez állításra senki nem meri letenni) jövő márciusra az árak újabb emelkedése várható.

A baromfitermelők egyesülésének igazgatótanácsa a közelmúltban úgy határozott: 800 dollár alatti ajánlatokra *nem szállít* csirkehúst. Inkább vállalják a hűtőházban tárolt készletek növekedését, de a csirkedömpinggel *nem rontják* saját árujuk piaci esélyeit. Az önmérséklet, az önkorlátozás taktikája sokkal kritikusabb időszakokban is bevált. A csirkések megtanulták: *a piaci jelenségekből soha nem szabad végletes és végzetes következtetéseket levonni, a piaci irányzatok sűrűn módosulnak.* Tavaly nyáron például a csirkehús ára Nyugat Európában és az arab országokban tartósan olyan mélypontra került, akkora volt a túlkínálat, hogy még az értékesítés visszafogásával sem lehetett az eladási árat stabilizálni. Akkor az egyesülés úgy döntött: *csökkentik a belföldi felvásárlási árakat,* mert így átmenetileg kevesebb lesz a termelés és a ráfizetésen osztozik a feldolgozó vállalatokkal a termelő is.

Az összehasonlítás

A döntés okozott némi feszültséget, de a kedélyek hamar megnyugodtak: év végére ugyanis *javult* a világpiaci tendencia, a külkereskedelem *a reméltnél jobb árakat ért el* és az árnyereségből külkereskedő, feldolgozó és termelő *igazságosan osztozott.* Szóval a kereskedelmi katasztrófák sem nőnek az égig. A megszívlelendő tanulság önként adódik: *az ingatag piacon kizárólag a rugalmasan és összehangoltan működő termelő és értékesítő szervezet állhat helyt.*

És persze az olyan szervezet, amelyiknél a termelés mennyiségi szabályozásán túl semmi sem okoz gondot. A magyar broiler

csirke előállításáról azonban ezt sajnos nem lehet elmondani. Mert baj van (illetve volt) a tenyésztéssel, a termelés szervezésével és technológiájával, a takarmányozással, a feldolgozással és a csomagolással. A termelési folyamatnak más összetevője nincs.

Lehet, hogy ez a minősítés túlságosan sommás, de sajnos egy csöppet sem alaptalan. Hogy a magyar húscsirke termelés hol tart, arról minden ékesszólásnál többet mond a táblázatban közölt néhány adat.

	Hizlalási napok száma	Egy csirke átlagsúlya (kg)	Egy kiló súlygyarapodáshoz felhasznált takarmány (kg)
Hunniahibrid	50,9	1,53	2,43
Bábolna	51,1	1,51	2,43
Holland átlag	49,0	1,80	2,10

Talán az állattenyésztésben teljességgel járatlan olvasónak sem kell túl hosszasan magyarázni: minél több nap alatt, minél kisebb súlyúra és minél több takarmány felhasználásával nevelnek föl egy csirkét, *annál drágább lesz,* annál magasabb a termelés költsége. *A magyar baromfisok drágán termelnek.* Miközben — legalábbis a Hunniahibrid esetében — *importált* tenyészanyaggal dolgoznak és az állatokkal az *importált* fehérjetakarmányt etetik meg. *Az import* — már ahogy az az utóbbi években lenni szokott — *drágult* az exportárak, bár ingadoznak, végsősoron *egyértelműen csökkennek.* A magyar csirke 1982-ben éves átlagban még tonnánként 1197 dollárért kelt el, 1983-ban már csak 908 dollárt kaptunk érte, az idén az átlagár — biztosat még nem lehet tudni — 840 dollár körül alakul ki.

Így pedig nagyon nehéz! Mert a csirkenevelő mezőgazdasági üzemek már a boldogult emlékű és soha vissza nem térő ezerkétszáz dolláros időkben is *ráfizetésről, nulla nyereségről* panaszkodtak. Jóllehet a belföldi felvásárlási árakban a tavalyi ötven filléres árcsökkentést leszámítva , *soha nem érzékelhették a világpiaci áringadozásokat.*

Sőt: ha például a kukorica belföldi ára emelkedett, akkor az export áraktól függetlenül nőtt a csirke felvásárlási ára is. Igaz, ezek az áremelések *soha nem egyenlítették ki teljes egészében* a termelésben felhasznált anyagok és eszközök árának emelkedését. Viszont az is igaz, hogy a csirkenevelés színvonalát jelző „fajlagos mutatók", vagyis a hízlalási napok száma, az átlagsúly, az elhullás, a takarmányfelhasználás *4—5 éve nem javul.* Ez pedig — amikor az egész világon jelentős erőfeszítéseket tesznek azért, hogy a termelés költségeit a lehetőségek határáig csökkentsék — óriási luxus.

Nagyobb szelekcióval

A csirkések között számos elmélet van forgalomban arról, hogy miért van így. Az elméletek közös vonása: *mindenki a másikban véli fölfedezni a bajok okozóját.* A termelő üzemek szidják a tenyésztőket, akiktől a naposcsirkét kapják. S legyünk őszinték: nem mindig alaptalanul. Bábolna mindenesetre új fajtával állt elő, a Tetra 82-vel, amelynek szülőpárjai (helyesebben tyúkjai) a korábbi fajtánál *több tenyésztojást* produkálnak, s így a naposcsirkék fokozottabb szelekciójára nyílik lehetőség. A satnya naposcsirkét így *nem kell többé termelésbe állítani.* A Hunniahibrid is eljárt holland partnerénél; kooperációs szerződést készülnek tető alá hozni, s így a korábbinál több tenyészállatot lehet majd importálni vagyis a Hunniahibridnél is javul a szelekció lehetősége.

Így talán *kevesebb lesz az elhullás és csökkenhet az egy kiló súlygyarapodáshoz felhasznált takarmány mennyisége is.* Különösen akkor, ha a csirkeneveléssel foglalkozó nagy és kisüzemekben javul a technológiai fegyelem. Hogy mekkora lehet a baj egyikmásik termelőnél, azt mutatja: van üzem, ahol csak két százalék az elhullás és van, ahol a csirketelep lakóinak 20 százaléka elpusztul. Van üzem, ahol rendszeresen 1,94 kilós átlagsúlyt érnek el és van, ahol megelégszenek 1,12 kilógrammal. A termelési színvonal ekkora különbségét már semmiféle külső körülmény nem indokolhatja.

Illetve az talán igen, amiről állatorvosi berkekben mostanában egyre több szó esik. Tarthatatlan helyzet — mondják az állatok doktorai — hogy falvaink mind inkább állatkertre hasonlítanak. Tíz méterre egymástól ott röfög több száz disznó és ott csipog ezer „felnőtt" csirke. Még tízméterre, egy másik ólban ott van nyolcszáz tizenkét napos csirke, a negyedik szomszédnál pedig néhányszáz kacsa. Ideális körülmények között *egy körzetben kizárólag azonos korú csirkék volnának tarthatók* és az állatfajokat alaposan el kellene különíteni egymástól. Hogy erre a „régi szép időkben" senki sem figyelt? De ki tartott annak idején több száz, netán több ezer állatot az udvarában? *A háztájira rászakadt a nagyüzemi állattartás* anélkül, hogy a gazdálkodóknak vérévé vált volna a nagytömegű állattartáshoz nélkülözhetetlen ezernyi speciális ismeret.

A jó példák ereje

Megoldást csak az hozhat, ha egy-egy térségben *szigorúan összehangolják* az állattenyésztést, ha egy-egy faluban kivétel nélkül *mindenki egy időben kezdi* a csirkék nevelését és egyidőben adja át a kész állatokat a felvásárlónak. E követelmény teljesítése persze a termelőket integráló feldolgozó vállalatoktól is az eddigitől merőben eltérő magatartást, szervezést kíván.

Rengeteg a panasz a takarmányra is. Tavaly kevés volt az aszály miatt a kukorica, a csirketápban egy részét *más gabonával helyettesítették.* Így *energiaszegény* lett a táp. A csirke szegény mit tehetett? A benne lévő dollárért importált fehérjét hasznosította forintért termelt kukoricaként. A kívánt súlygyarapodás persze *elmaradt,* a költségek *nőttek.* Idén ez nem ismétlődik meg, viszont *a kukorica egy része a szakszerűtlen és korszerűtlen tárolás miatt romlott.* Az ilyen abrak megbetegíti az állatot, a beteg madár lassabban hízik, netán elpusztul. A rossz takarmány etetése egyértelműen költségnövekedéshez vezetett.

A viszonylagos sikertelenségre mindenki tud sajátmagát fölmentő tucatnyi magyarázatot. De legalább is elgondolkodtató, hogy miközben sokak magyarázkodnak, addig mások — ugyanolyan külső körülmények között — a világszínvonalat meghaladó eredményt produkálnak. Jó volna megnevezni legalább a közülük is a legjobbakat, de a vállalkozás tevékenységét a szakma *érthetetlen gyanakvással szemléli.* Pedig ennek a sandaságnak semmi józan értelme sincs. Sokkal inkább a jó példát kellene követni. Valahogy úgy volna jó az egész országban dolgozni, mint ahogy *Sárvár, Kiskunhalas* és *Törökszentmiklós* térségében teszik, ahol a feldolgozó vállalat a naposcsirkét előállító mezőgazdasági üzemmel karöltve *szoros integrációba* vonta a térség valamennyi kis- és nagytermelőjét, és ahol a maga feladatát mindenki a tőle telhető lelkiismeretességgel *megoldja,* ahol egymásra mutogatás helyett *dolgoznak.*

A forintokban jól lemérhető eredmény *náluk* nem is marad el.

GÁDOR IVÁN

Egy hét a világgazdaságban

Spanyolország tétje

Döntő szakaszba érkeztek az elmúlt héten azok a tárgyalások, melyek a Közös Piac és Spanyolország illetve Portugália között folynak a nyugat-európai integráció kibővítéséről. Az idő sürget, a partnerek legutóbb 1986. január 1-et határozták meg a csatlakozás időpontjaként. Addig viszont egyezségre kellene még jutni a belépés feltételeiről és az elfogadott okmányt az egyes tagországok parlamentjeinek ratifikálni szükséges. Az elmúlt héten tartott miniszteri találkozók viszont azt bizonyították, hogy sok esetben a Tízeknek maguknak kellene bizonyos kérdésekben egyetértésre jutniuk, a spanyol—portugál belépés kapcsán folytatott viták sok esetben a meglevő integrációs belüli ellentéteket takarnak.

Bor és hal

Nézzük például a bor kérdését. Ha Spanyolország EGK-tag lesz, termése természetesen szabadon versenyezhet majd a többi tagország piacán, sőt a közös mezőgazdasági politika előnyeit is élvezhetné. (Mely közös mezőgazdasági politika egyébként az esetleges belépés után nyilvánvalóan jelentősen mérsékelné harmadik országok mezőgazdasági exportját a spanyol piacra.) A kérdésben azonban *a Tízek sem alkotnak egységfrontot.* Nem arról van szó tehát, hogy az integráció jelenlegi tagjai gondolkodnak azon, hogyan lehetne kizárni egy újonnan jövőt. A közös piaci tagok között is eltér Olaszország és társai álláspontja. Kilencen abból indulnak ki, hogy a Közösségnek jelenleg évente *760 millió dollárba kerül a bortúltermelés,* az eladatlan készletek tárolása és esetleges feldolgozása, a probléma megoldása érdekében tehát a meglévő termést is drasztikusan csökkenteni kell. Rómában persze másképp látnak mindent. Az olasz kormány véleménye szerint először is meg kellene szüntetni azt a gyakorlatot hogy az NSZK-ban és Luxemburgban cukrozzák (!) a bort alkoholfokuk emelése céljából. Ezek után a borfogyasztást ösztönző intézkedésekre van szükség — ilyen lehet például a forgalmi adó mérséklése — és csak ezek után lehet a *termelés visszafogásáról* tárgyalni kezdeni.

A halászati politika terén ugyancsak jelentkeznek gondok. A spanyol flotta, bár korántsem a legmodernebb, de kétségtelenül *nagyobb, mint a Tízeké együttesen.* A Közös Piac tagjai közül azok, kik maguk is jelentős halászattal rendelkeznek (Nagy-Britannia, Dánia, Franciaország, Írország, NSZK) — láthatóan *tartanak* a konkurrenstől és azt javasolják, hogy a spanyolok számára a közös halászati politika csak a belépés utáni tizedik vagy tizenötödik évben nyiljék meg. A fővárosban még sokan emlékeznek azokra az éles vitákra, melyek a közös halászati politika 1983. január 25-i *elfogadása előtt* zajlottak a közösségi fórumokon. Azokat a tanulmányokat idézik, melyek szerint az EGK jelenlegi flottájának kapacitása is 30—40 százalékkal nagyobb annál, mint amit a lehalászható mennyiség indokolna — különösen áll ez a heringre és makrélára. Az elmúlt év amúgy is bővelkedett eseményekben. Megvádolták Brüsszelben a spanyolokat, hogy angol zászló alatt közösségi vizeken halásznak, egy ír—spanyol közös vállalkozást azzal gyanúsítottak, hogy az EGK-rendelkezések kijátszása a célja, ha Spanyolország teljes jogú tag lenne, nyilvánvalóan kvótát kellene kapnia a közösségi vizekre. Részét pedig alighanem csak úgy lehetne kialakítani, ha mások kontingensei párhuzamosan mérséklődnének.

Ami a zöldség és gyümölcsexportot illeti, Madridnak itt elsősorban Franciaország ellenkezését kell leküzdenie. Párizs véleménye szerint a belépés után minden e kategóriába tartozó spanyol exportot „figyelni" és szükség esetén korlátozni kell. A többi tagállam inkább kevesebb termékből álló listát képzelne el.

Bizonytalanul

Az elmúlt héten a párhuzamosan ülésező pénz -külügy- és mezőgazdasági miniszterek *képtelenek voltak közös álláspontot elérni.* Elvileg még van remény, a decemberi csúcs előtt még egy alkalommal sor kerül hasonló miniszteri találkozóra. A kibővítés 1986. január elsejei végrehajtása azonban nyilvánvalóan *bizonytalanabb* lett. És nem minden konzekvencia nélkül. Az NSZK máris partnerei értésére adta, hogy a spanyol és portugál csatlakozás realizálása nélkül nem tudja elfogadni a költségvetési reformban már elért megállapodást sem, a közösségi bevételek emeléséről.

Gonda György—Szentgáli Péter

Az iparcikkek forgalma

Az iparcikk-kereskedelem idei eredményeiről és a jövő évi feladatokról tájékoztatta a fővárosi és vidéki kereskedelmi vállalatok vezetőit kedden *Spilák Ferenc* belkereskedelmi miniszterhelyettes. Elmondta, hogy ebben az évben a tervezettnél nagyobb mértékben emelkedett az iparcikkek forgalma. Javult a kínálat, illetve mérséklődtek a korábbi hiányok, többek között gázkészülékekből, vegyes tüzelésű kazánokból, acélcsövekből, villamos vezetékekből, a ruházati termékek közül felsőkötöttáruból, harisnyából, szabadidő-ruházati cikkekből. Nem sikerült viszont előrelépni a tüzelőanyag-, a szerelvény- és az alkatrészellátásban.

A jövő évi tervekről szólva a miniszterhelyettes elmondta, hogy több mint háromszázalékos forgalomnövekedésre számítanak. Egyik fontos cél, hogy folyamatosabbá váljék az ellátás a napi iparcikkekből bővüljön az olcsóbb termékek kínálata, s javuljon az alkatrészellátás.

(MTI)

Magyar kiállítás Pekingben

A kínai sajtó képviselőivel találkoztak kedden a Pekingben ma nyíló magyar kereskedelmi kiállítás vezetői. A megjelenteket *Beck Tamás,* a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke üdvözölte és elmondta, hogy a kiállításon kívül körülbelül harminc előadás is elhangzik majd a magyar gazdasági életről. A hosszú távú együttműködésben és a hosszú távú üzleti kapcsolatokban vagyunk érdekeltek Kínával — jelentette ki a kamara elnöke.

Az első önálló magyar kiállításon Kínában 34 magyar vállalat, közel 1200 négyzetméter területen ad ízelítőt egy hétig a magyar ipar termékeiből. Kiállítanak egyebek között gyógyászati eszközöket, mezőgazdasági és élelmiszeripari gépeket, berendezéseket, szállítóeszközöket, számítógépeket. *Szuszky Ervin,* a pekingi magyar kereskedelmi kirendeltség vezetője tájékoztatójában elmondotta, hogy Kína és Magyarország között a gazdasági együttműködés fő formája eddig az árucsere-forgalom volt. Mindkét fél közös óhaja az együttműködés területeinek további szélesítése.

(MTI)

Kulturális tanácskozás

Az SZKP KB mellett működő Társadalomtudományi Akadémia, a Szovjet Tudományos Akadémia, a szovjet kulturális minisztérium és a Filmművészeti Állami Bizottság rendezésében nemzetközi tudományos tanácskozás kezdődött kedden Moszkvában.

A szocialista országok kultúrájának nemzeti és internacionalista tartalma fejlődésük jelenlegi szakaszában címmel megnyílt konferencia munkájában Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, Magyarország, Mongólia, az NDK, Románia, a Szovjetunió és Vietnam pártjainak képviselői, tudományos kutatóintézeteinek vezetői, ismert tudósok vesznek részt. A tanácskozáson felszólalt *Pjotr Gyemicsev*, az SZKP KB PB póttagja, a Szovjetunió kulturális minisztere is. *(TASZSZ)*

Régészeti diákkonferencia

Nemzetközi régészeti diákkonferencia kezdődött kedden Budapesten. A háromnapos tanácskozást, amelyet az ELTE bölcsészettudományi kara régészeti tanszékének tudományos diákköre, valamint a szegedi József Attila Tudományegyetem bölcsészettudományi kara ókortudományi tanszékének régészeti diákköre szervezett, *Mócsy András*, az ELTE régészeti tanszékének vezetője nyitotta meg.

Az immár negyedik alkalommal megrendezett találkozón 27 — NDK-beli, nyugatnémet, jugoszláv, lengyel, csehszlovák, svájci, finn és magyar — egyetemi hallgató tart előadásokat a kronológia régészeti alkalmazásáról. *(MTI)*

Szoboravatás

A Színház- és Filmművészeti Főiskolán kedden ünnepélyesen felavatták *Nádasdy Kálmán* és *Várkonyi Zoltán*, a magyar színház- és filmművészet két kiemelkedő egyénisége szobrát.

Az ünnepségen *Simó Jenő*, a főiskola rektora a családtagok, a barátok, a volt kollégák és a tanítványok körében szólt az utóbbi évtizedek két korszakos hatású művészéről.

A két művészre tanítványai emlékeztek. Nádasdy Kálmánra — aki legnagyobb élményét, az ifjúságát adta át művészetében és tanításában a fiataloknak — *Marton László*, a Vigszínház főrendezője emlékezett. Várkonyi Zoltánról — az „örökizzó színházcsinálóról", aki *Hevesi, Ódry, Egressy* örökségét kívánta továbbvinni — *Huszti Péter* színművész szólt meleg szavakkal. *(MTI)*

HELYESBÍTÉS. November 16-án interjút közöltünk Gáspár Lászlóval Marx és a pedagógia címen. Az interjúba értelemzavaró hiba került. A Humanizmus című rész 16. sorától a helyes szöveg a következő: „Marx pedagógiai üzenetének lényege, hogy nála nem a közvetlen termelési folyamatnak, hanem a társadalmi termelési folyamatnak van elsődlegessége."

TEMETÉS

A Thália Színház és a Magyar Színházművészeti Szövetség közli, hogy *Bánhidi László* színművész temetése november 28-án, szerdán 15 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

HALÁLOZÁS

ID. TÓTH IMRE, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1932 óta volt a párt tagja, 83 éves korában elhunyt. Temetése november 22-én, csütörtökön délelőtt 9 órakor lesz a Nagyszénási temetőben — közli az MSZMP orosházi városi bizottsága.

Fodrászok és kozmetikusok tanácskozása

Bemutatják a frizuradivat újdonságait

A legújabb frizuradivatról és szépítőszerekről kezdődik kétnapos tanácskozás szombaton a Magyar Fodrász és Kozmetikus Egyesület szervezésében a Pesti Vigadóban. A tanácskozáson — mint azt a keddi sajtótájékoztatón elmondták — számos hazai és külföldi szakember ismerteti az orvostudomány, a biofizika és a kozmetikai vegyészet elméleti és gyakorlati újdonságait, és több világhírű fodrász cég bemutatja frizuradivat-újdonságait.

Az immár hagyományos szakmai tanácskozáson mintegy 1700 fodrász és kozmetikus ismerheti meg a legújabb eredményeket, s a gyakorlatban láthatja alkalmazásuk módját. Előadásokat hallgathatnak egyebek között a hajátültetéssel kapcsolatos újabb eredményekről, az átültetett haj ápolásáról, a lézer kozmetikai alkalmazásáról. Az új ismereteket jól hasznosíthatják szolgáltatásaikban. A kétnapos rendezvényen nemzetközi kiállítást is megtekinthetnek az érdeklődők. A Vigadóban magyar cégek és kisiparosok mellett osztrák és NSZK-beli kiállítók is bemutatják legújabb fodrászati kellékeiket, illetve szépségápoló szereiket. *(MTI)*

TELJESÍTETTE ÉVES TERVÉT a Paksi Konzervgyár, több mint félmilliárd forint értékű konzerv előállításával. A tervhez képest jelentős időnyereség a felszabadulási-kongresszusi verseny egyik szép eredménye.

KIADÓI TANÁCSKOZÁS. A Corvina Könyvkiadó is képviseltette magát azon a varsói tanácskozáson, amelyen négy szocialista ország — Magyarország, Csehszlovákia, Lengyelország és az NDK — művészeti kiadóinak igazgatói és szerkesztői vettek részt. Arról tanácskoztak, hogy milyen új kiadványok jelenjenek meg A művészet körében című festészeti és szobrászati témájú könyvsorozatban.

ELMARAD AZ ELŐADÁS. Az Ifjúsági Rendező Iroda közli, hogy az 1984. december 3-án 20.30 órára a Corvin moziba meghirdetett Máté Péter-emlékest technikai okok miatt elmarad. A jegyek a váltás helyén visszaválthatók.

FILMFESZTIVÁL. Első ízben rendeztek nemzetközi film-, televíziós és videofesztivált Rio de Janeiróban. A találkozón harminc ország, köztük szocialista országok képviselői vesznek részt.

AUTÓBUSZ ÉS KAMION KARAMBOLJA. Kedden reggel Ceglédbercel lakatlan területén összeütközött egy autóbusz és egy kamion. A Zala megyei Állami Építőipari Vállalat budapesti leányvállalatának munkásokat szállító autóbusza, amelyet Kovács Mihály 30 éves jászladányi lakos vezetett, egy meghibásodott pótkocsis teherautót kikerülve áttért az úttest menetirány szerinti bal oldalára és összeütközött a Beitelbeck István 34 éves vecsési lakos vezette, szabályosan haladó tehergépjárművel. A karambol következtében az autóbusz árokba vágódott. Az ütközés miatt súlyosan megsérült az autóbusz három utasa és a kamion vezetője. Hét könnyebben sérültet az elsősegélynyújtás után hazaengedtek. A baleset körülményeinek vizsgálatát a rendőrség szakértők bevonásával megkezdte, az előzetes becslések szerint a kár 370 ezer forint.

NYIKOLAJ TOMSZKIJ szovjet szobrászművész, a Szovjet Képzőművészeti Akadémia volt elnöke, több magas állami kitüntetés birtokosa elhunyt. A kiemelkedő művész és közéleti személyiség nekrológja, amelyet Konsztantyin Csernyenko és az SZKP, valamint a szovjet állam más vezetői írtak alá, hangsúlyozza: Tomszkij személyében napjaink egyik legnagyobb szovjet szobrászegyénisége távozott az élők sorából.

A LEGJOBB FILMÖSSZEÁLLÍTÁS díját nyerték el a magyar versenyprodukciók az európai filmfőiskolák fesztiválján, amelyet nemrégiben rendeztek meg Münchenben. A filmeket diplomamunkaként a budapesti Színház- és Filmművészeti Főiskola három, frissen végzett hallgatója készítette: Ferenczi Gábor, Tolmár Tamás és a török származású Can Togay.

A MINISZÁMÍTÓGÉPEK programjait — a szoftwereket — készítő szakemberek harmadik országos találkozója kezdődött meg kedden Pécsett. A tanácskozáson szovjet és csehszlovák szakemberek is részt vesznek.

KERTÉSZFI ÁGNES üvegtervező iparművész Főpróba II. című kiállítása ma délután négy órakor nyílik a Helikon Galériában.

ALKALMI LEVELEZŐLAP. A Magyar Posta a Budapesti Városszépítő Egyesület közgyűlése alkalmából november 24-én, csütörtökön 1 forint értékbenyomású, 1.40 forint eladási árú, alkalmi levelezőlapot bocsát forgalomba. A lap Eszes Róbert grafikusművész terve alapján ofszetpapiron, több színű ofszetnyomással 50 000 példányban készült az Állami Nyomdában. A bélyegképen a városi kultúra ápolója, Pallasz Athéné szobra, bal oldalt korabeli városképen egy lámpagyújtogató látható.

NAGY SIKERŰ MŰSORT ADOTT hétfőn Berlinben a Magyar Néphadsereg Művészegyüttese, amely immár ötödször vendégszerepel az NDK-ban. Az együttes 32 tagú tánckara Novák Ferenc koreográfus vezetésével magyar néptáncokat mutatott be. Szerepelt a műsorban a Magyar Elektra című táncjáték is.

A ZAJCSÖKKENTŐ ESZKÖZÖK fejlesztéséről kezdődött kétnapos országos tanácskozás kedden az MTESZ székházában. A konferencián — amelyet az Optikai Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület más egyesületekkel közösen rendez — elsősorban a közlekedési és az ipari zajártalmak megelőzésének lehetőségeit vitatják meg.

WEINER LEÓ nevét vette fel kedden a fővárosi XI. kerületi Állami Zeneiskola. Az ünnepségen, amelyet az intézmény tanárainak és növendékeinek, valamint a Weiner Leó Emlékbizottság tagjainak részvételével a MOM Szakasits Árpád Művelődési Házában tartottak meg, Banda Ede Kossuth-díjas kiváló művész, a Zeneművészeti Főiskola tanára emlékezett a névadóra: a magyar zeneművészet kiemelkedő alakjára, kétszeres Kossuth-díjas zeneszerzőre.

TŰZ ÜTÖTT KI kedden Líbia volt londoni nagykövetségének jelenleg üresen álló épületében. A város középpontjában, a Buckingham palotától néhány tömbnyire levő ötemeletes épületben a tűz háromemeletnyi részen okozott károkat. A tűzoltók egyórás erőfeszítéssel fékezték meg a lángokat. A rendőrség azt közölte, hogy a tűz véletlenül keletkezett. Nagy-Britannia és Líbia között április 27-én szakadtak meg a diplomáciai kapcsolatok.

NYITOTT KAPUKKAL fogadták kedden Pécs felsőoktatási intézményei a pályaválasztás előtt álló dél-dunántúli középiskolásokat. Baranya, Somogy, Tolna és Zala megye szakközépiskoláiból és gimnáziumaiból csaknem ezer diák ismerkedett meg ezen a napon a pécsi egyetemek és főiskolák mindennapi tevékenységével.

GRIGORIJ GORIN szovjet író A gyújtogató című drámáját mutatták be pénteken a Miskolci Játékszínben. Az előadás rendezője Szűcs János, a főbb szerepeket Somló Ferenc Jászai-díjas, Zsolnai Júlia, Körtvélyessy Zsolt, Gáspár Tibor és Sallós Gábor Jászai-díjas alakította. A díszleteket Gergely István, a jelmezeket Fekete Mária tervezte.

Az egyfelvonásos drámapályázat eredményei

Hétfőn a Radnóti Miklós Színpadon kihirdették az egyfelvonásos drámapályázat eredményét. A pályázatot idén februárban a Művelődési Minisztérium, a Fővárosi Tanács, és a Radnóti Színpad hirdette meg, a műfaj lehetőségeinek szélesítése, kiaknázása érdekében.

A 12 tagú zsűri, amely a meghirdető szervek, továbbá a Magyar Írók Szövetsége, a Magyar Színházművészeti Szövetség, a Magyar Színházi Intézet és a Magyar Rádió munkatársaiból alakult, az első díjat nem adta ki.

Megosztott második díjat, egyenként 25 ezer forintot kapott Bächer Iván Oszkár című monodrámája és Jávor Ottó Damjanich című drámája. Ugyancsak megosztott, egyenként 15 ezer forintos harmadik díjban részesült Németh Gabriella Facipők című egyfelvonásosa és Csajági János Kertvárosi történet című darabja. A díjakat Keres Emil, a Radnóti Miklós Színpad igazgatója, a zsűri elnöke adta át.

Az Artisjus 20 ezer forintos különdíját Gyárfás Endre A holló árnyéka című művének ítélték oda.

ÉPÍTETTÜK '83-BAN címmel magyar építészeti kiállítás nyílt Belgrádban. Az öt napig tartó kiállításon 160 tablón mintegy félszáz magyar építőipari vállalat 1983-ban befejezett létesítményeit tekinthetik meg az érdeklődők, képet kapva a lakásépítés, ipari objektumok, iskolaépítés és műemlékvédelem eredményeiről.

NAGY SIKERREL ZÁRULT kedden a barcelonai magyar filmhét. A katalán fővárosban az elmúlt évek magyarországi filmtermésében 12 alkotást mutattak be. Kézdi Kovács Zsolt és Gazdag Gyula rendezők több előadást tartottak a magyar filmgyártásról. Kézdi filmje, a Visszaesők az első olyan magyar filmalkotás, amelyet katalán felirattal vetítettek.

EGÉSZSÉGNEVELÉSI konferenciát tartottak kedden Szentendrén. A Pest megyei Művelődési Központ színháztermében rendezett fórumon több száz pedagógus és egészségügyi dolgozó vett részt, hogy megvitassák, mit tehetnek a káros szenvedélyek, többek közt a fiatalok körében egyre divatosabb dohányzás megelőzésében.

JUBILEUMI FOTÓSOROZAT. Hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából 40 lapból álló fotósorozatot adott közre az MTI propaganda-főosztálya. Az ünnepi megemlékezésekhez, dekorációkhoz, faliújságokhoz, táblókhoz felhasználható fotók 1944. március 19-től, az ország német megszállásától napjainkig követik nyomon hazánk történelmét.

A SZOVJET MIKROELEKTRONIKA legújabb berendezéseit felvonultató kiállítás nyílt kedden Győrött, a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán.

ÉDESVÍZ AZ ANTARKTISZRÓL. Bár az Antarktiszról már régóta ismeretes, hogy ásványkincsekben igen gazdag, egyelőre csak jegével lehet pénzt keresni — állapítja meg az a 116 oldalas ENSZ-jelentés, amelyet a közgyűlésnek a hatodik kontinens jövőjéről szóló vitájára készítettek. Az Antarktisz 27 millió köbkilométeres megfagyott vízkészlete a Föld használható édesvizének a 70 százalékát teszi ki. A vízhiányban szenvedő országok mint potenciális „édesvízparadicsomra" tekinthetnek a monumentális jéghegyekre.

JAPÁN SEGÉLY ETIÓPIÁNAK. Folyamatosan érkeznek a világ sok országa által küldött segélyszállítmányok a szárazság és éhség sújtotta Etiópiába. Japán ötvenmillió dollár értékű pótlólagos segélyben részesíti a rászoruló afrikai országokat. Ez az összeg a Tokió által idénre előirányzott 115 millió dolláros segélycsomagot egészíti ki. Az erről szóló bejelentést Abe Sintaro japán külügyminiszter tette, miután hétfőn a szárazság sújtotta észak-etiópiai Tigre övezetben menekülttáborokat látogatott meg.

(X) **Sítanfolyam Csehszlovákiában** a GÁZMŰVEK sí szakosztálya és a Budapest Tourist szervezésében. Sítudásnak megfelelő szintű oktatás „kezdőktől-haladókig". — Gyermekkedvezmény! — Nyugati Beszkidek: **Bumbalka chata** (Trencsénmakó—Makov). Hangulatos, komfortos turistaház a Kárpátokban. Kezdőknek, középhaladóknak, kisgyermekeseknek ajánlott. Jan. 5—12., busszal: 2380—2750 Ft/fő; január 26—február 2. személygépkocsival: 1920—2290 Ft/fő. — Nagy Fátra: **Majekova chata** (Rózsahegy) Turistaház a város felett, saját sípályákkal, sífelvonókkal. Jan. 6—13. szgk., vagy a VOLÁN menetrend szerinti járatával: 2540—3030 Ft/fő. — Alacsony Tátra: **H. Dynamo** (Liptószentmiklós) Szerényebb szálloda a városban, ellátás nélkül. Sízés a Chopok északi lejtőin. Jan. 26—febr. 2. és febr. 2—9. szgk. és busz 1700—2150 Ft/fő. Jelentkezés: a GÁZMŰVEK sí szakosztálya Budapest VII., Rákóczi út 18. sz. (a GÁZMŰVEK irodaháza), kizárólag hétfőn—kedden, csütörtökön—pénteken 16.30—18.30 óra között. Levélcím: 1389 Budapest postafiók: 113.

A hét jogszabályai

§ TARTÓS MUNKAVISZONY KÜLFÖLDÖN, SZÉNBÁNYÁSZOK NYUGDÍJ-KEDVEZMÉNYEI, DIÁK-FOGLALKOZTATÁS

A Magyar Közlöny terjedelmes számai továbbra is elsősorban a gazdaságirányítás és a gazdálkodás 1985. január 1-ével hatályba lépő továbbfejlesztésével kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazzák.

Részben ezzel függ össze, de alapvetően munkajogi természetű az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal elnökének az a rendelkezése, amely *a tartósan külföldön foglalkoztatott dolgozók munkaviszonyának* egyes kérdéseiről szól. *[19/1984. (XI. 16.) ÁBMH rendelkezés; Magyar Közlöny 49. sz.]* Hétközben rovatunkban a 9. oldalon interjút közlünk a rendeletről.

A Társadalombiztosítási Közlöny októberi számában az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság vezetőjének fontos utasítása jelent meg *egyes szénbányászati dolgozók nyugdíjkedvezményeiről.* Az előzmények messzire nyúlnak vissza. Az említett kedvezményeket egy 1967. évi kormányhatározat alapozta meg, a részletes szabályozás pedig 1969-ben jelent meg. Egész más társadalmi és gazdaságpolitikai helyzetben, mégis időtállóan alakultak ki ezek a kedvezmények, melyek az idős, hosszú bányaüzemi szolgálati idővel rendelkező, valamint a rokkant és csökkent munkaképességű szénbányászati munkásokat és műszaki dolgozókat (beleértve a rokkant vájárokat) illetik meg. Ezek a rendelkezések nem változtak. Az érintettek körében általánosan ismert kedvezmények alapvető szabályainak érintése nélkül csak a jogalkalmazás zavartalanságát biztosító *végrehajtási szabályok idomultak* a társadalombiztosítási rendelkezések időközi változásaihoz és ahhoz a feladathoz, hogy a szénbányászat korszerűsítési folyamata még nem zárult le. Így változatlan a kedvezményi kategóriák felsorolása: korkedvezmény, rokkantsági nyugdíjkedvezmény és a havi átlagkereset számításának kedvezménye.

A vegyes rendelkezések közül elsősorban az a szabály érdemel figyelmet, hogy idős, hosszú bányaüzemi szolgálati idővel rendelkező szénbányászati munkásnak az a dolgozó tekinthető, aki tíz évet föld alatti, illetve 15 évet az utasítás mellékletében fel nem sorolt külszíni munkakörben töltött el. *[200—6/1984. (Tb. K. 10.) OTF sz. utasítás.]*

Az Ipari Minisztérium tájékoztatót adott ki *a diák munkaerő* foglalkoztatásának szervezettebbé tételéről. Részletesen szabályozott kérdésről van szó, mégis hasznosnak látszik a gyakorlatias iránymutatás. Ez különösen az általános iskolások felsőbb (7—8.) osztályaiban és a középiskolákban tanulók *szorgalmi időben* történő, kifejezetten *nevelési célú* és szervezett (csoportos) foglalkoztatásának szervezésére áll. A tájékoztató ezen felül foglalkozik a felsőfokú tanulmányokat folytató diákok egyéni munkavállalásával, továbbá a szünidei (nyári és építőtábori) foglalkoztatással. *(Ipari Közlöny 16. sz.)*

Zápor, hózápor

A várható időjárás ma estig:

Időnként csökken a felhőzet, már csak szórványosan valószínű zápor, a Dunántúlon hózápor. Az északi, északnyugati szél többfelé megélénkül, helyenként megerősödik. A hőmérséklet délután általában 5 fok körül, északnyugaton kevéssel 0 fok felett várható.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 128 cm volt. *(MTI)*

Szolgáltatáskereskedelem

Több nemzetközi gazdasági szervezet és tanácskozás foglalkozik egymással párhuzamosan — de ugyanakkor összehangoltan — a szolgáltatások országok közötti kereskedelmének kérdéseivel. A GATT 1982. évi őszi tanácskozásán fogalmazódott meg először a nemzetközi szolgáltatáskereskedelem szabályozásának, egységes „játékszabályai" kialakításának az igénye. Azóta is számos munkacsoport vizsgálja a liberalizálás lehetőségeit, mindenki számára elfogadható *szabályozás* azonban még nem született. Pedig a szolgáltatások nemzetközi áramlása napjainkban már nem elhanyagolható tényező: az évi mintegy 1800 milliárd dollár értékű világkereskedelemben a szolgáltatások részesedése szerény becslések szerint eléri a 350 milliárd dollárt.

A GATT égisze alatt

A mintegy *20 százalékos* részesedés már ma is figyelemre méltó, az előrebecslések szerint azonban a jövőben tovább fog növekedni. Az államok közötti kereskedelemben ugyanis bővül az úgynevezett láthatatlan bevételeket eredményező tevékenység. A szolgáltatáskereskedelem számos területén még a „dzsungel törvényei" uralkodnak, sok ország nyílt vagy burkolt protekcionista intézkedésekkel igyekszik előnyhöz juttatni saját szolgáltató szektorát, például a *szállítmányozást.*

A szolgáltatáskereskedelem szabályozása, illetve liberalizálása azért sem könnyű feladat, mert eltérőek a vélemények arról, mi is tartozik ebbe az ágazatba, illetve fogalomkörbe. Általában *szolgáltatásexportként* tartják nyilván a szállítmányozást, a turizmust, a technológiatranszfert, a nemzetközi pénzügyi, információs és szaktanácsadó szolgáltatásokat stb. Egyes vélemények szerint a szolgáltatáskereskedelem részét képezik a külföldön dolgozók hazautalásai, a vállalatok külföldi tevékenységéből eredő pénzekkel kapcsolatos transzfertevékenységek is. Nagy-Britanniában például e kategóriába sorolják a nemzetközi vonatkozású egészségügyi és jogszolgáltatást, az adatfeldolgozást, a biztosítást, a bankügyleteket, a consulting (tanácsadó) tevékenységet, valamint a hirdetéseket. Látnivaló tehát, hogy a szolgáltatáskereskedelem fogalma — és gyakorlata — meglehetősen széles, nem kis feladatot jelent ezért a szabályozás alá kerülő tevékenységek meghatározása és kiválasztása.

A statisztikák tanúsága szerint a Nemzetközi Valuta Alap tagországai tavaly 150 milliárd dollár értékben nyújtottak *szállítmányozási szolgáltatásexportot.* A szolgáltatáskereskedelem második „legsúlyosabb" tétele a *nemzetközi turizmus,* amelynek 1983-ban mintegy 100 milliárd dollárt ért el az exportértéke. A többi szolgáltatás kereskedelmének nemzetközi számbavétele igencsak nehéz (és ezért pontatlan is), hiszen ez a tevékenység még a statisztika szempontjából is meglehetősen tisztázatlan.

Fenntartásokkal kell fogadni, de mégis nyújt némi támpontot az az amerikai statisztika, amely rangsorolja a világ *legjelentősebb szolgáltatásexportőr* nemzeteit: az Egyesült Államok és Nagy-Britannia gyakorlatilag azonos bevételre tesz szert (37-37 milliárd dollár) a szolgáltatások eladásából, s hasonló a helyzet Franciaország és az NSZK esetében is (33-33 milliárd dollár). Olaszország és Japán bevételei is meghaladják az évi 20 milliárd dollárt, Ausztria pedig évente mintegy 11 milliárd dollár értékben exportál szolgáltatásokat.

A szolgáltatáskereskedelem szabályozása, valamint e tevékenység — vagy legalább egy részének — liberalizálása érdekében áll a szolgáltatások exportőreinek és importőreinek is. Nem kizárt tehát, hogy az elkövetkező években *a GATT égisze alatt* létrejön valamiféle kódex, amely eligazítást, útmutatást nyújt majd a résztvevőknek.

Kilátások

Sok szó esik napjainkban a szolgáltató ágazatról *nemzetgazdasági* összefüggésekben is. A fejlett tőkés országok gazdasági életében, valamint a foglalkoztatottság alakulásában mindinkább meghatározó a „harmadik" ágazat. Sok közgazdász és szociológus egyenesen attól tart, hogy az ipari államok hamarosan szolgáltató gazdasággá alakulnak át, s az anyagi termelés még tovább zsugorodik — legalábbis arányaiban. (Érdemes megjegyezni, hogy nemzetgazdasági szinten a szolgáltató ágazat jobban körülhatárolható, mint a nemzetközi kereskedelmi összefüggésekben.)

A fejlett tőkés országokban ma a szolgáltató szektor kínálja a *munkahelyek 65-70 százalékát.* (Az ötvenes évek elején még csak minden második foglalkoztatott dolgozott a szolgáltató ágazatban.) Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a termelés bővülésével, a technikai forradalom előrehaladtával rohamosan bővül az igény a szolgáltatások iránt, s egyúttal a szektoron belül *új munkaterületek* — például adatfeldolgozás és -továbbítás, űrgazdasági kutatómunka — is születnek.

A szolgáltatási szektor jelentőségét növeli, hogy az elmúlt évtizedben számottevően felértékelődött a pénzügyi és a biztosítási szféra mind nemzeti, mind pedig nemzetközi vonatkozásban. Az árukitermelés bővülése, az új cikkek tömeges megjelenése a piacokon úgyszintén felértékelte a marketing tevékenységet, s egyúttal növelte a fogyasztók és a vásárlók szervizigényét. Az elhúzódó gazdasági válság, valamint a konkurrenciaharc „eredményeként" ma már az amerikai autókereskedelem foglalkoztatottainak száma azonos az autóiparéval. Tehát sok termék eladhatósága — s ezen keresztül a gyártók üzleti eredménye — nem kis mértékben attól is függ, milyen és mekkora kutató, fejlesztő, értékesítési és szervizapparátus „veszi körül" a termelőt.

De ugyanez mondható el az *idegenforgalmi* „iparágról" is: Nyugat-Európában például másfél évtized alatt megkétszereződött a turizmusban foglalkoztatottak száma, s ma már 3 millió embernek nyújt közvetlenül megélhetést ez az ágazat.

A fejlett tőkés államokban az évezred végéig az *új munkalehetőségek* többségét a harmadik szektor nyújtja majd. Az amerikai munkaügyi minisztérium becslése szerint 1984—85. között az USA-ban 20 millióval nő az új munkahelyek száma, s az új álláslehetőségek háromnegyedét a szállítás, a hírközlés, a közművek, a pénzügyi, a biztosítási és az ingatlanokkal foglalkozó ágazat, valamint az állami hivatalok — tehát a harmadik szektor — fogják majd kínálni.

A tervek szerint az Egyesült Államokban még tovább nő majd a szolgáltató szektor jelentősége, amelyet a népesség alakulása is befolyásol: a születések számának gyors növekedése bővíti az igényt az óvónők és a pedagógusok iránt. A műszaki fejlődés viszont erősen kihat majd a munkaerőpiac helyzetére. Várhatóan nagy marad a kereslet a rendszerszervezők és számítógép-programozók, valamint a számítógépkezelők és -javítók iránt. Arányaiban valamelyest eltérő, de irányzatában hasonló fejlődés várható a többi OECD-ország szolgáltató ágazatában, illetve munkaerőpiacán.

(gonda—szentgáli)

Vállalati stratégia a gyógyszeriparban

A műszaki fejlesztés élvonalába tartozó gyógyszeripar szervezeti rendszerét nemzetközi szinten a *nagyvállalatok túlsúlya* és ezzel összefüggésben az átlagon felüli *koncentráció* jellemzi. A világ gyógyszeriparában ugyan több mint 10 ezer vállalat működik, de csak mintegy 3 ezer tekinthető közülük a nemzetközi követelményeknek és szabványoknak minden tekintetben megfelelő gyógyszergyártónak. A jelentősen kutatásorientált nemzetközi gyógyszervállalatok száma nem haladja meg a 200-at, amelyeknek székhelyei 20 országban vannak.

Koncentráció

A koncentráció mértékét mutatja, hogy amíg Nyugat-Európában a transznacionális nagyvállalatokra a *feldolgozóipari termelés* 30 százaléka jut, addig a gyógyszeriparban 60 százalék. A 200 legnagyobb vállalat közül 7 vállalat évi gyógyszerforgalma meghaladja a 2 milliárd dollárt, 50 vállalat forgalma 200 millió dollár feletti, további 50 vállalaté az 50 és 200 millió közötti sávban található. A 20 legnagyobb vállalat a világ gyógyszerforgalmának több mint 40 százalékát adja.

A koncentráció a *kutatás-fejlesztés terén* is igen nagy: az 1982-ben forgalomba hozott 2422 új készítmény 58 százalékát például 16 vállalat dolgozta ki. Ezek mindegyike 27-nél több új készítménnyel jelent meg a piacon, ezen belül a vezető Ciba-Geigy 49, a 16. helyen álló Rhone-Paulenc 27 új készítménnyel.

A vállalati koncentráció nemcsak a nemzetközi piacon számottevő, hanem *belföldön* is. Különösen erős Japánban, ahol az összes gyógyszerforgalom felét 16 nagyvállalat adja. Az Egyesült Államokban az első 30 vállalatra a forgalom több mint háromnegyede jut. Ausztriában 20 nagyvállalat részesedése a belföldi gyógyszerforgalomban 47 százalék. Az amerikai cégek külföldi beruházásaival összefüggésben is a koncentráció foka a legtöbb latin-amerikai országban meghaladja a világátlagot.

A gyógyszerek piacára jellemző: még a legnagyobb vállalatok is csak *néhány részterületen* képesek kiemelkedően erős pozíciókat szerezni, mivel forgalmuk és nyereségük nagymértékben függ néhány sikeres terméktől. Bizonyos esetekben egyetlen termék adhatja egy-egy vállalat összforgalmának akár 60-80 százalékát is. (Például a Hofmann—La Roche, a Sandoz stb.)

Menekülés előre

A szélsőséges példáktól eltekintve *általános irányzatként* megállapítható, hogy egy 100 gyógyszerkészítményből álló termékkínálat esetén a vállalatok gyógyszerekből származó árbevételének több mint a felét 2-6 termék adja. Az elmúlt években az amerikai gyógyszervállalatok értékesítésében a három vezető termék részaránya több esetben meghaladta az 50 százalékot.

A nagyfokú termékkoncentráció nem függetleníthető a kutatás-fejlesztési költségek egyébként hagyományosan magas színvonalától, továbbá e ráfordítások gyors növekedésétől. A növekvő kutatás-fejlesztési ráfordítások csak *nagyobb forgalom* mellett térülnek meg, ami természetszerűleg a kínálati paletta szűkítését, az erőforrások, a kutatás-fejlesztési potenciál, az értékesítési szervezet egy-két vagy legalábbis kevés feladat megoldására történő összpontosítását követeli. A kínálat kevés számú termékre történő koncentrálása viszont a tapasztalatok alapján növeli a *vállalatok sebezhetőségét.*

Ezt a legnagyobb vállalatok úgy igyekszenek mérsékelni, hogy *gyorsítják a termékcserét,* ami ugyancsak feltételezi a kutatás-fejlesztésekre fordított összegek növekedését. Így például a Hoechst 1983. évi forgalmának 15 százalékát olyan készítményekből érte el, amelyeket az évben hozott piacra.

A gyógyszeriparban tehát a nagyobb biztonságot minden jel szerint nem a „több lábon állás", a vállalati termékkínálat szélesítése jelenti a fejlett tőkés országok nagyvállalatainak tapasztalatai alapján, hanem *a „menekülés előre" stratégia,* a korszerű, új készítmények gyors kidolgozása, piacra vitele, a dinamikus termékcsere. Az egyes fejlesztések eltérő idő- és költségigénye miatt azonban nem várható, hogy egy vállalat minden évben közel azonos számban vigyen piacra új készítményt. Ezzel magyarázható, hogy a forgalom nagysága alapján összeállított vállalati rangsor évről évre változik, bár az első 20 között általában mindig ugyanazok a vállalatok találhatók.

L. M.

KÖRKÉP

SVÁJC

OLCSÓ CHIPGYÁRTÁS

A több céget és intézményt tömörítő svájci mikroelektronikai egyesülés a közelmúltban olyan új, már szabadalmazott eljárást mutatott be, amely lehetővé teszi, hogy viszonylag alacsony ráfordítással a megrendelők kívánságaihoz igazodó integrált áramköröket állítsanak elő kis sorozatban. A fejlesztési programot, amelyhez a többi között a tudományos kutatási bizottság is hozzájárult, a neuenburgi mikrotechnikai alapítvány (Fondation Suisse pour la Recherche en Microtechnique) irányította, s a 12,7 millió svájci frank összegű beruházást túlnyomórészt a thundorfi FXL cég finanszírozza. A bejelentés szerint *5 millió* svájci frank beruházás elegendő ahhoz, hogy egy vállalat megkezdhesse az új eljárással rendszerorientált chipek előállítását.

ATOMENERGIA

FELLENDÜLÉS ELŐTT?

A korábbi átmeneti visszaesés után ismét *növekedni* fog az új atomerőművek építésére vonatkozó megrendelések száma — állapította meg a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (IAE) vezérigazgatója a szervezetnek az elmúlt napokban New Yorkban tartott éves közgyűlésén. Véleménye szerint reálisan számolni lehet azzal, hogy ismét fokozatosan emelkedni fog az elektromos áram iránti kereslet, s ebben fontos szerep jut az újabb atomerőműveknek, különösen akkor, ha a szabványosítás révén sikerül *lerövidíteni* az építkezések és a berendezések gyártásának időtartamát.

Az IAE jelentése szerint az atomerőművek tavaly már *12 százalékát* elégítették ki a világ villamosáram-szükségletének. Jelenleg ez az arány legmagasabb Franciaországban, ahol meghaladja az 50 százalékot, sőt a tervek szerint az évtized végére eléri a *70 százalékot.* A sorrendben következik Belgium és Finnország több mint 40 százalékos, Bulgária, Svájc és Svédország pedig 30-30 százalékos aránnyal.

SZAÚD-ARÁBIA

MEZŐGAZDASÁGI PROGRAM

Amint arról Szaúd-Arábia mezőgazdasági és vízügyi minisztere az elmúlt napokban a FAO római központjában beszámolt, az elmúlt tíz évben a mezőgazdaság az ország legdinamikusabban növekvő szektorává vált. A vetésterület 150 ezer hektárról 2 millió hektárra nőtt, a búzatermelés pedig 3000 tonnáról, 1,3 millió tonnára, s ezzel már biztosítja az önellátást. Tavaly a mezőgazdasági termelés 10 százalékkal nőtt, s elérte a bruttó nemzeti termelés 6 százalékát — a kőolajtermelést nem számítva. Tíz év alatt mintegy 40 milliárd dollárt fordítottak a mezőgazdaság infrastrukturális és egyéb beruházásaira azzal a céllal, hogy az ország önellátó legyen az alapvető élelmiszerekből.

KGST

MŰSZAKI-TUDOMÁNYOS EGYÜTTMŰKÖDÉS

A moszkvai *Ekonomicseszkaja Gazeta* egyik legutóbbi cikkében foglaltak szerint a KGST-országok évente mintegy 5-7 milliárd rubel összegű bevételtől esnek el amiatt, mert *nincsenek eléggé összehangolva* a tudományos kutatások, a konstruktőri munkák, sem pedig a kutatási eredmények alkalmazásba vétele. Mindez annak ellenére — mutat rá a cikk —, hogy jelenleg a KGST-országokban összpontosul a világ tudományos potenciáljának mintegy egyharmada, innen kerül ki a világ új találmányainak csaknem 40 százaléka, s a tagországok háromezer tudományos-műszaki szervezete vesz részt a KGST-n belüli nemzetközi együttműködésben.

Áttekintve a júniusi moszkvai csúcsértekezleten, valamint a legutóbbi havannai tanácsülésen született megállapodásokat, a cikk rámutat azokra az előnyökre, amelyek az öt kiemelt fejlesztési program megvalósításától várhatók. Így például az ipari robotok és a mikroprocesszoros berendezések révén megvalósuló komplex automatizálástól *minőségi változás* várható a népgazdaságok összességében. Ezzel kapcsolatban szükséges létrehozni rugalmas, automatizált termelési rendszereket.

VÁLLALATOK

Családi kapcsolatok

Furcsának tetszhet — legalábbis első pillantásra —, ha egy építőipari vállalat munkáinak felsorolásaként azt hozza nyilvánosságra, hogy kifestett egy üdülőt, rendbe hozta egy vadászház tetőszerkezetét, felújított néhány lakást, „újjávarázsolta" a Magyar Nemzeti Bank helyi igazgatóságának nagytermét. Eddig legfeljebb egy kisiparos — referenciaként — mondta el leendő megrendelőjének, hogy itt vagy ott hasonló munkát végzett.

Mindez nem jelenti a „Zselic" névre hallgató épületfelújító vállalat lebecsülését, csupán annak érzékeltetésére szolgál: mit is jelent a gyakorlatban a meglévő fizetőképes igényekre való reagálás és annak bizonyítása, hogy miért helytelen ilyen feladatokat a *nagyvállalati* keretbe rendeződött építőiparnak ellátni.

A Somogy megyei Állami Építőipari Vállalat — (SÁÉV) a vállalati törvény módosításáról szóló rendelet alapján még 1982-ben létrehozta első leányvállalatát, majd az idén augusztusban újabb kettőt. Az első, az említett „Zselic" volt, a két újnak még nincs ilyen szépen csengő neve. Nevükből inkább a funkciójuk derül ki: az egyik megkapta a vállalat mozgatható (szakszerűbben: mobil) gépállományát, és azzal külön gépkölcsönző szervezetként áll az anyavállalat, illetve egyéb rászorulók rendelkezésére.

A másik újszülött „leány" ugyancsak épületek felújítására vállalkozik és ami talán a legmeglepőbb, ezen túlmenően az anyavállalat irodáit, munkásszállóját, szociális létesítményeit vette át, ezekkel gazdálkodik, rendben tartja, s ellátja a gondnoksági teendőket is. A két új leányvállalat tehát szerződéses kapcsolattal kötődik az anyavállalathoz, az egyik adja — a szükséges — gépeket, a másiktól a SÁÉV bérli az irodákat, a szállót stb. Az eddig nagyvállalati keretben végzett tevékenységek — a dolgok logikájából fakadóan — a korábbinál kisebb költséggel elláthatók.

A SÁÉV szerint — mintegy magyarázatként a leányvállalatok alapítására — „az anyavállalat építési-szerelési kapacitása változatlan maradt, de profilja tisztult. Az anyavállalat nyeresége nem csökkent. A SÁÉV és a három leányvállalata összességében hatékonyabban tud megfelelni az építési piacon bekövetkezett keresleti változásoknak, nagy mértékben bővíti a lakossági szolgáltatások körét, növeli a hatékonyságot, a nyereséget. Ezen keresztül többlethez jut az állami költségvetés és a vállalat, magasabb a jövedelem, több juttatás biztosítható a vállalati dolgozók részére."

Hogy azonban mindez nem ennyire egyszerű, annak láttatására érdemes bepillantani a „családi kapcsolatokba". Vélelmezhető és némileg bizonyítható ugyanis, hogy a vállalatok — saját, jól felfogott érdeküktől vezérelve — igyekeznek egyfelől a lehető legnagyobb nyereséget elérni, másfelől az adóztatás terhét a minimumra csökkenteni. Hangsúlyozandó: ez nem kritika, hanem teljesen elfogadható, ésszerű vállalkozói magatás.

Vegyünk egy egyszerű példát. A gépkölcsönzéssel foglalkozó leányvállalat eszközeivel ellátja az anyavállalatot. A kérdés: milyen áron? A leányvállalat — a SÁÉV-vel történt „együttműködési szerződés" alapján — nem a gépkölcsönzésnél szokásos bérleti díjat számítja fel, hanem annál alacsonyabb, belső elszámoló árat alkalmaz. Vagyis a leányvállalat ezen a tevékenységen nem ér el nyereséget, tehát a gépek használatából származó jövedelem az anyavállalatnál jelentkezik. Mivel ez a tevékenység meghatározó része, ezért a leányvállalat mérleg szerinti nyeresége viszonylag kicsi marad, a nyereségadóval egyetemben, a nagyvállalatnál pedig több lehetőség adódik a nyereséggel való manipulálásra. Ugyanez igaz az irodák s egyéb ingatlanok bérbeadására is, hiszen a bérleti díj ugyancsak „megállapodás" kérdése. Azt persze az aktuális adózási rendeletek döntik el, hogy honnan hova érdemes „tolni" a nyereséget. (A Zselic esetében — ahol a fenti „játéklehetőségek" minimálisak — az adózott nyereség 40 százaléka a SÁÉV-et illeti.)

A „független" vállalat függősége persze többsíkú. A leányvállalat szabályozása arra ösztönöz, hogy minél nagyobb legyen a nyereség. Így „fejelhető meg" az induló bérszínvonal, ettől függ a vezetők jövedelme. Ugyanakkor ez ellen hat a nyereség említett átszivattyúzása. A konfliktus tehát — tetszik, nem tetszik — adott. Az anyavállalat ebben az esetben persze mondhatja, hogy ne rajta „élősködjenek" a leányvállalatok a biztos piac ismeretében, magasabb gépbérleti vagy ingatlanbérleti díjakkal, ugyanis így egyszerűen lehetne növelni a leányvállalatok nyereségét. De! Például a gépkölcsönzésnél a SÁÉV-nek nem érdeke, hogy a korábbinál drágábban kapja meg az eredetileg általa vásárolt gépeket, mert ezzel költségei tovább nőnének, és így kénytelen lenne emelni árait. Abban viszont mind az anya-, mind a leányvállalat érdekelt, hogy a felesleges gépi kapacitást a külső piacon értékesítse.

Az átadott eszközök fejében (kb. 40 millió forint, a SÁÉV nettó állóeszközállományának mintegy 20 százaléka), a leányvállalatok teljes amortizációjukat és képzett fejlesztési alapjukat az anyavállalatnak visszaadják, hiszen az erre a célra felvett hiteleket a SÁÉV fizeti vissza. Sőt, a továbbiakban is az anyavállalat gondoskodik az állóeszközállomány fejlesztéséről. Hogy ez mennyire válik be, azt majd az idő dönti el. (Más szavakkal: a fejlesztési források elosztásának központosítása így megmarad.)

Érdekes, hogy amíg 1982-ben — az idevágó rendelet alapján — a SÁÉV állapította meg a leányvállalatok induló bérszínvonalát, addig az idei két alapítás esetében ehhez *ki kellett kérni* az ágazati minisztérium, az ÉVM jóváhagyását. Első pillantásra a leányvállalatok 74—76 ezer forintos induló éves bérszínvonala magasnak tűnik, hiszen mintegy 10 ezer forinttal meghaladja a SÁÉV bérszínvonalát. Tudomásul kellett azonban venni, hogy a leányvállalatokhoz átcsoportosított munkaerő a magasabb keresetűekből verbuválódott (nehézgépkezelők, hiányszakmákhoz tartozó munkások).

A leányvállalatok gazdálkodásáról még nem lehet összefoglaló képet adni. A már két éve működő Zselicnél az tapasztalható, hogy a nyereség tömege meghaladja (20—25 százalékkal) az eszközállományt, az eszköz-béarányos jövedelmezőségi mutató 34,7 százalékos volt 1983-ban. Az idei tervek alapján az utóbbi mutató még másfél százalékponttal javul úgy, hogy eközben az átlagbér 75 ezerről 80 ezerre nő. (Ez 6,6 százalékos emelkedés. Eközben a termelési érték 30 százalékkal, a nyereség tömege 20 százalékkal bővül.)

A leányvállalatok vezetőit az anyavállalat nevezi ki. A SÁÉV havonta írásbeli jelentést kap a leányvállalatok tevékenységéről, eredményeiről, éves terveiket is az anyavállalat vezetősége fogadja el.

Lehet meditálni a „családi kapcsolatokról", az abban rejlő konfliktusról. A lényeg — ebben az esetben is — az, hogy az ellátandó tevékenységhez megfelelő szervezeti formát kellett találni. Ha ez leányvállalati, kisvállalati formában sikerült, akkor esetleg másodlagossá válhat a gazdálkodás szabályozásából adódó adózási trükkök felismerése és alkalmazása. A nyereség ugyanis a mérleg szerinti értéknél — átvitt értelemben — nagyobb lehet.

B. M.

Szervezeti paradoxon

Önellentmondás? — Nem! Ugyanannak a vezetői magatartásnak eltérő jellegű megnyilvánulása, amikor egyes vállalatoknál azért szánják rá magukat a vezetők arra, hogy egyik-másik gyáregységüket leányvállalattá alakítsák át, mert így remélik a totális leválasztás elkerülését; míg mások azért tartózkodnak a mégoly racionálisnak látszó lépéstől, mert éppen attól tartanak, hogy a leányvállalatosítás biztos út a teljes önállósodáshoz, a totális elszakadáshoz. A végeredmény: kevés leányvállalat és még kevesebb kiválás.

Míg külföldön az igen nagy mozgási szabadsággal rendelkező leányvállalati forma a piaci részesedés növelésének, a rugalmas piaci alkalmazkodásnak szinte természetesnek tartott módszere, addig a mi erősen centralizált vállalati struktúránkba még ezt a vállalati formációt is nehéz kiépíteni.

Mostanában az az érvelés is elhangzik, hogy az anyavállalatra nézve hátrányos, ha jelentős exportot lebonyolító gyár alakul át leányvállalattá, mert ezzel az anyavállalat társadalmi megítélése is hátrányosan változhat, mivel így exportja csökken. Mások nemzetközi kötelezettségvállalásaik megvalósíthatóságának kockáztatására hivatkozva hárítják el a rugalmasabb szervezeti forma kialakítását. Nos, az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a leányvállalatok — az aggodalmakkal ellentétben — pótlólagos exportot tettek lehetővé, — gyakran éppen az anyavállalatnál — arról nem is szólva, hogy az anyavállalatok leányvállalataik tevékenysége révén jelentős pótlólagos nyereséghez juthatnak.

A leányvállalat alapítása természetesen nem helyettesítheti a teljes önállósítást ott, ahol az az ésszerű; azaz ahol a technológia, a termék és a piac jellege a teljes önállósítást indokolja, ott ne alapítsunk leányvállalatot — még átmeneti megoldásként sem.

Eddig csak elvétve akadt olyan, a törzsgyártól területileg is távoleső gyáregység, amely önállósodását kezdeményezte. Igaz, hogy ezek a szervezetek is különféle meggondolásokból visszaléptek. Ennek részben a hierarchikus függés az oka. Részben azonban az, hogy a vállalatok egy része — éppen a szervezeti decentralizációtól tartva — olyan termelési-technológiai és irányítási rendszert alakított ki, amely egy akolba kényszeríti az egyes szervezeti egységeket. Ezen, immár objektív körülmények miatt a gyárak egy jelentős része igencsak ragaszkodik az anyavállalathoz és a kívülről jövő önállósítási javaslattal szemben alighanem az anyavállalat oldalán bizonygatná, hogy az együvétartozás megbontása végzetes lépés lenne.

Az önállósulásra irányuló kezdeményezés hiánya az érdekeltség hiányában is keresendő. Mindez érthetővé teszi azt, hogy az idén mindössze három iparvállalatot alapítottak leválasztás, illetve átszervezés útján.

Van olyan érvelés is, hogy most nem alkalmas az idő a szervezeti mobilitás élénkítésére, mert az erőket az új vállalatirányítási formákra való áttérés lebonyolítására és az új szabályozókhoz való alkalmazkodásra kell koncentrálni.

A szervezeti változtatásokat az adott körülmények gondos mérlegelése mellett (is) célszerű végrehajtani. Valóban körültekintően kell elemezni a vállalatok belső termelési kapcsolatait, de talán még fontosabb annak vizsgálata: vajon a szervezeti változtatás nem eredményezheti e a gyártási rendszerek olyan racionális át- vagy visszarendeződését, amelyet éppen a decentralizáció kivédése érdekében tettek ésszerűtlenné: költségessé, nehézkessé, a költségviszonyokat áttekinthetetlenné stb. És a fő szempont: a szervezeti változtatás piaci hatásainak hosszú távú alakulása, hiszen a decentralizáció célja végül is az, hogy ezzel szervezeti oldalról csökkentsük a hazai piac monopolisztikus jellegét, fokozatosan megteremtsük a gazdasági verseny szervezeti feltételeit, s így egyre több termelő közvetlenül érzékelhesse a piaci hatásokat. A vállalati szervezetet tehát a versenyképesség és a hatékonyság távlati megítélése alapján célszerű kialakítani.

A kézenfekvő szervezeti változtatásokat — elsősorban a horizontálisan szervezett, több telephelyen működő vállalatoknál, de az iparral kapcsolatban álló kereskedelemben is — célszerű még az új vállalatirányítási formákra való áttérés előtt, vagy azzal egyidejűleg lebonyolítani, éppen azért, hogy az új belső viszonyokhoz való alkalmazkodást ne kelljen szervezeti operációkkal is terhelni. Ez azért is indokolt, mert aligha számíthatunk arra, hogy a vállalati tanácsok vagy a választott vezetőségek — legalábbis működésük első időszakában — szervezeti decentralizációt kezdeményeznének vagy ilyen jellegű törekvést támogatnának. Figyelemre méltó, hogy most egyes, szervezeti változtatásra számító vállalatok vezetői szeretnének mielőbb áttérni az új vezetési formára, mert ez egy csapásra elhárítja az államigazgatási szervek által kezdeményezett szervezeti leválasztás „veszélyét". Valóban az lenne a kívánatos, ha már maguk a vállalatok dönthetnének arról: milyen jellegű szervezeti változtatás az ésszerű versenyképességük, piaci pozíciójuk erősítése szempontjából. Ehhez azonban először a piaci viszonyokat kell erősíteni és az adott szituációban ehhez — egyebek között — olyan szervezeti változtatásokra is szükség van, amelyeket az államigazgatási szervek kezdeményeznek.

A vállalatok ellenérdekeltségét kiváltó okok megszüntetése érdekében a szervezeti változtatáshoz célszerűnek látszik központi segítséget nyújtani, például a hiteltörlesztések átmeneti felfüggesztése, különféle adókedvezmények, vagy a szakemberek letelepedését szolgáló támogatások formájában. A leányvállalatok által nyújtott teljesítmények kimutatására az anyavállalatoknál esetleg élni lehetne a konzorciális mérlegbeszámolók valamilyen formájával.

— a gy —

NSZK

Kitagadott leányok

Tisztességtelen hadműveletre készülődik a Thyssen, a Hoesch és a Salzgitter — írja a Die Zeit.

A veszteséges Ruhrkohle Szénbányászati Részvénytársaság rendkívüli közgyűlésén nemrégiben arról határoztak, hogy az acélipari konszernek megválnak a szénvállalati érdekeltségeiktől. Mindeddig a Salzgitter, Hoesch, Mannesmann, Krupp és Klöckner acélipari cégek birtokában volt a szénbányászati Rt tőkéjének a fele. Most eladják részvényeiket a Veba Elektromos Vállalatnak, valamint a Vereinigte Elektrizitätswerke Westfalen Rt-nek. Acélipari gyáraikat pedig jogilag önálló vállalatokká alakítják át és ezzel most másodszor varrják a veszteséges működés terheit az „állam nyakába".

Miről is van szó pontosan? Annak idején, amikor 1968-ban a szénbányászati érdekeltségekkel rendelkező vállalatok megalapították a Ruhrkohle AG-t, csak a legkevésbé jövedelmező bányákat vitték be a közösbe. Az eredmény az volt, hogy a Ruhrkohle-t mindig is szubvencionálni kellett (1979-től 1983-ig például 28 milliárd márkával, s emellett 42 milliárdot tett ki a nyugdíjbiztosítás összege). Míg az állam fizetett, addig az alapító tagvállalatok egyéb érdekeltségeikből számottevő nyereségeket könyvelhettek el. Az acélipari konszernek azonban arra kötelezte a kormány, hogy a nyereséges szénbányászati tevékenységből befolyó összegeket az egyre veszteségesebb acélgyártás támogatására fordítsák.

Most ezt a hibát elkerülendő, az acélipari konszernek dinamikus „áramvonalasításhoz" láttak.

Egyrészt, mint említettük, megszabadulnak szénbányászati érdekeltségeiktől, másrészt a jobbára veszteséges acélgyártó részlegeket, gyárakat jogilag önállósítják, s ezzel világosan elhatárolják a nyereséges feldolgozó és kereskedelmi részlegektől. Az önállósítást leányvállalatok formájában hajtják végre, ám ún. „eredményátvételi szerződés" nélkül. Miért? A magyarázat egyszerű. Nemrégiben határozta el ugyanis az NSZK kormánya, hogy — hasonlóan a többi európai országhoz, maga is — a bajba jutott acélipari vállalatok segítségére siet. Egyelőre 3 milliárd márkás támogatás odaítéléséről van szó. A támogatást azonban azzal a feltétellel szavazták meg a honatyák, hogy mihelyst ismét nyereségesek e vállalatok, az állami injekciót visszafizetik. (Ha netán osztalékot tudnak fizetni, már 1986-ban meg kell kezdeni a visszafizetést.) Így mi sem tűnt kézenfekvőbbnek, mint az a megoldás, hogy a visszafizetési kötelezettséget oda telepítsék, ahol a legkevésbé várható nyereség: a most születő leányvállalatokhoz. A Thyssen létrehozta a Thyssen Stahl AG-t, a Salzgitter a Peine-Salzgitter AG-t, a Hoesch a Hoesch Stahlt AG-t, a Krupp GmbH pedig a Krupp Stahl AG-t. Az új leányok eszközeinek zöme az anyavállalatok birtokában maradt. A leányok veszteségeiért és fizetési kötelezettségeiért azonban nem állnak jót az anyavállalatok. Ők részvényeseiknek osztalékot fizetnek, míg az állam várhatja, hogy pénzét visszakapja.

F. K.

Az első felvonás

Igazgatóválasztás lesz a Budalakkban – A jó módszert is meg kell találni

Izgalmas kísérlet színhelye volt tegnap a Budalakk Festék- és Műgyantagyár. A december 10—15. között esedékes igazgatóválasztás első lépéseként a jelöltekről kellett a küldötteknek dönteniük. Olyan időpontban került sor erre az eseményre, amikor a jövő évtől életbelépő jogszabályok már megjelentek, de még nem hatályosak. Viszont annyira közel van 1985, hogy figyelmen kívül sem lehetett hagyni őket. Éppen ezért nem meglepő, hogy most némi bizonytalanság érződött a levegőben...

Bizonytalanság? Hogy-hogy? — kérdezheti a jólinformált olvasó, aki tudja, *nem ez az első* kísérleti igazgatóválasztás az iparban. Alig pár hónapja, hogy a győri Glovita hasonló esemény színtere volt. Az ottani tapasztalatokat hasznosítani lehet itt is, nem? Ez így igaz, a Budalakknál azonban mégis más minden. Győrben a szakszervezeti bizalmiak küldöttei választottak. Itt a jövő évtől alakítható vállalati tanácsok mintájára választó testület jött létre. Vagyis, majdnem úgy, mint ahogy 1985-től jónéhány vállalatnál lesz. Csak most még más az elnevezés, s maga a lebonyolítás is. Az Ipari Minisztérium, a külső szakemberekből álló bíráló bizottság *ezúttal jelentős szerephez jutott*. De ne vágjunk a dolgok elé, *vegyük sorra az eseményeket*.

Az egész azzal kezdődött, hogy a 62 éves igazgató, *Filipszki János* ez év nyarán bejelentette nyugdíjbavonulási szándékát. Harminc éve áll a Budalakk élén, harminc évi munkával jó nevű, eredményes céggé fejlesztette a vállalatot. Végül ebbe a munkába bele is lehet fáradni. Az igazgató döntése kész helyzet elé állította a minisztériumot. Alig pár hónappal az új jogszabályok bevezetése előtt dönthetett volna úgy is, hogy az eddigi hagyományos módon *kinevezi* az új vezetőt. Vagy pedig, inkább választ *egy „őszvér" megoldást*, inkább kísérletezik, s valamilyen módon már most megpróbálja bevezetni a későbbiekben amúgyis általánossá váló vezetőkiválasztási módszert. Ez utóbbi mellett foglaltak állást.

A jelölők kiválasztása

Október 21-én megjelent az igazgatói posztra szóló pályázat, pár nappal korábban megalakult az előkészítő, a bíráló bizottság. Ezután a vállalati szakszervezet irányításával kialakították a *választó testületet*. A vállalati tanácsra vonatkozó előírásoknak megfelelően a 33 fős testületből 18-at a dolgozók delegáltak. A hat gyáregységvezető „hivatalból" tagja lehet a testületnek, de csak akkor, ha őket a gyáregységi küldöttgyűlésen megerősítik, azaz megszavazzák. Ezenkívül — ugyancsak a jövő évtől érvényes előírások szerint — kilenc különböző szintű vállalati vezető ugyancsak „hivatalból" lett küldött, náluk külön szavazásra nincs szükség. (Így lett tag a műszaki, a kereskedelmi, a gazdasági igazgatóhelyettes, a fejlesztési és a termelési főmérnök, a műszaki főosztályvezető, s az igazgatási, a személyzeti, s a szervezési osztályvezető.)

A meghirdetett pályázatra végül is *tizen adták be jelentkezésüket*. (Érdeklődő jóval több volt.) A tíz pályázóból hatan a Budalakk dolgozói, illetve vezető beosztású munkatársai, négyen más vállalattól jelentkeztek. *Dr. Tatai Ilona* a bíráló bizottság elnöke — a Taurus vezérigazgatója — elmondta, hogy a bizottság *nyílt szavazással* először arról döntött, ki nem felel meg a kiírásnak, vagy ki az, akinek nem lehet reális esélye a megválasztásra. Az *első szűrő* után *hatan maradtak*, köztük *két külső* szakember. Újabb nyílt szavazás következett a szóbeli meghallgatás sorrendjéről, majd kiválasztották azt a három jelöltet, akit a választó testület elé terjesztettek. A bíráló bizottság a sorrendről is szavazott, ebben *a vállalaton kívüli jelölt került az első helyre*. (A második kettő a Budalakk dolgozója.)

És itt van nehéz helyzetben az eseményről tudósító újságíró. Jó lenne *felsorolni a jelöltek nevét*, a mellettük szóló érveket, eddigi szakmai sikereiket, hogy az olvasó is érezze, nem lesz könnyű a választás. Csakhogy *erre nincs mód* — éppen a pályázókra való tekintettel. Mi van, ha nem választják meg őket? Vagy mi van olyankor, ha az ipari miniszter, vagy az MSZMP IV. kerületi végrehajtó-bizottsága — élve *egyetértési* (illetve egyet nem értési) jogával — nem fogadja el jelölésüket? Alapos indokkal erre megvan a jogi lehetőség...

Egyetértési jog

Idézzünk rögtön a tegnapi választó testületi jelölőgyűlés vitájából, hiszen ott is az derült ki, *nem teljesen világos az egyetértési jog szerepe. Sánta Ferenc* küldött azt kérdezte, miért nem a jelölés *előtt élnek az erre jogosultak* egyetértési jogukkal? A választó testület elé akkor már csak olyan nevek kerülnének, akiket *százszázalékosan* meg lehet választani. A kapott, kissé bonyolult és hosszadalmas választ a kérdező *nem fogadta* el. Újra megkérdezte, hogy amit ők eldöntenek, az menet közben módosulhat-e vagy sem. Az Ipari Minisztérium személyzeti osztályvezetője, *Fischer József* biztosította a küldöttet arról, hogy a szóbanforgó három jelöltnél az *egyet nem értéstől* nem kell tartani. S ha az ipari miniszter előre eldönthetné, kit támogat, s kit nem, ezzel éppen a választó testület hatáskörét szűkítené. *Kesztyűs József*, a IV. kerületi pártbizottság gazdasági titkára szintén hangsúlyozta: a három jelöltnél *nem lát semmi okot arra, hogy ne értsenek egyet a küldöttek jelölő listájával*. És hozzátette: a választó testületnek *módjában áll a tíz eredetileg pályázóból bárkit felvenni* a jelölőlistára, ha ezt megszavazzák. Vagyis a bíráló bizottság javaslata *nem szentírás*.

A küldöttek közül *Major Ottó* a jelölési sorrend jelentőségét nem értette. *Simonyi Péter* arról érdeklődött, hogy a sorrendnek milyen szerepe lesz a választás menetében. Más a szakszervezet helyét nem látta világosan. Szerencsére jó néhány kérdést a külső igazgatójelölt kapott. *Miért szerencsére?* Mert a bíráló bizottság által felállított sorrend *csak ajánlás*, a jelölőknek ezt nem kell figyelembe venniük. Ha nem ennek ismeretében döntenek, akkor vajon *mi lesz*, ami irányítja, motiválja a döntéseiket? *A jelölt múltja, szakmai tekintélye*? Mindháromé *kiváló*. A háromból kettő viszont vállalati dolgozó, óriási helyzeti előnnyel indulhatnak. A harmadikról — amint kiderült — az elhangzott ismertetésen kívül nem sokat tudtak. Nem ismerték, nem tudták, szimpatikus-e, vagy sem, olyan ember-e, akit el tudnak képzelni az igazgatói székben vagy sem. A jelölést megelőzően ugyanis *nem volt „kortesbeszéd, korteshadjárat"*. S bár kissé rosszízű ez a szó, sokak szerint *lett volna funkciója* egy ilyen bemutatkozó ismerkedésnek. S mivel — szerencsére — jó néhány kérdést kapott a külső szakember, módja volt nézeteit, véleményét kifejtenie. *Dr. Szűcs Imre* a hátéripari fejlesztési elképzeléseiről kérdezte — és csak őt —; *Bognár János* a kutatóterületre vonatkozó terveiről.

Nyári Miklóst viszont az érdekelte, ki volt az a három jelölt a hatból, akiket végül is nem javasoltak igazgatónak? Mint kiderült, erre az egyébként teljesen helyénvaló s természetes kérdésre nem egyszerű válaszolni. A jelöltek hozzájárulása kellett ugyanis ahhoz, hogy felfedjék kilétüket, s az elutasítás okait elmondják. A háromból csak kettő volt Budalakk-dolgozó, így a harmadik nem is volt jelen a jelölésen. A két jelöltből is csak egy vállalta, hogy felálljon elmondani kudarcát. Varga László viszont — mintegy pótlandó az előzetes kortesbeszéd hiányát — a három érvényes jelölt programbeszédét szerette volna hallgatni. Ez is jó alkalom, hogy ne az emberi szimpátia legyen a fő irányadó, hanem a tények, a megfogalmazott szakmai elképzelések, s a megnyilvánuló szakmai tudás. Kár, hogy ennek jelentőségét az egyik jelölt — *az „úgyis ismerik elképzeléseimet, a pályázatban le is írtam"* — kijelentéssel gyakorlatilag nem sokat árult el magáról. A másik kettő annál inkább, így a választókat ez is orientálhatta valamennyire.

A vállalati dolgozó mellett szólhat, hogy *ő otthon van* a cégnél, nála nem lehet gond a beilleszkedés, a szakma és a lehetőségek megismerése. A külső pályázó viszont céltudatos, s helyenként frappánsan megfogalmazott elképzeléseivel szerezhetett *„híveket"* magának. Kicsit *kezdett kiegyenlítődni a kezdetben egyenlőtlennek tűnő küzdelem*...

A versenyfutás

Így, amikor a jelölőlistára való fölkerülésről kellett szavazni, a külső pályázót szintén egyhangúan támogatták a jelenlevők. (Sőt, éppen az egyik belső jelölt kapott egy ellenszavazatot. *Úgy látszik, a hazai pálya nemcsak előnyt jelenthet...*) A sorrend azonban még az utolsó pillanatban bizonytalan volt. Már a két-három hét múlva esedékes tényleges választásról beszélvén, felmerült: *mi van akkor, ha két jelölt egyenlő szavazatot kap?* A válasz: akkor *a sorrend* dönt. A választási testület viszont nem kívánt sorrendet megállapítani, akkor tehát a bíráló bizottság sorol? Korábban viszont az hangzott el, hogy az csak ajánlás... (Más kérdés, hogy ez okozhat-e valódi problémát: ahhoz, hogy valaki igazgató legyen, a szavazatok ötven százalékát meg kell kapnia. Azaz, 33-ból 16,5-et. Mivel ez képtelenség, éppen a páratlan létszám a garancia arra, hogy úgy nem lehet egyenlő a szavazatok száma, hogy az tényleges megválasztást jelentsen. Hacsak valaki a küldöttek közül nem jön el a választásra...)

A vállalati szakszervezeti és pártbizottság készítette elő, s szervezte meg a mostani igazgatóválasztás egész menetét. A szakszervezet *véleményezési joggal rendelkezett*, azaz menet közben kifejtette a küldöttekkel, jelöltekkel kapcsolatos véleményét. A párt számára az egyetértési jog jelenti azt a lehetőséget, ahol érvényesítheti akaratát. (Ebben az esetben a IV. kerületi pártbizottság, s a vállalati szakszervezeti bizottság képviselői tagjai voltak a bíráló bizottságnak, a jelöltek kiválasztása az ő egyetértésükkel történt.)

Hogy *kinek milyen esélye van* a december 10—15. között sorra kerülő igazgatóválasztáson? *Nehéz megjósolni*. A küldöttek úgy gondolják — legalábbis az ülés utáni beszélgetésen ez derült ki —, hogy ez a vállalati kádermunkának is egyfajta megméretése. Ezzel együtt *nem csinálnak abból hiúsági kérdést*, hogy mindenáron Budalakk-dolgozó legyen az új vezető...

Ez *szimpatikus magatartás*. Meggyőzőbb lenne a gyakorlat, ha a választásra rögtön vagy nem sokkal *a jelölés után* kerülne sor, nem pedig hetek elteltével.

És még egy furcsaság: a két vállalati jelölt egyben *a jelölő testületnek is tagja volt*. Nem lehetne ilyenkor őket e tisztség alól felmenteni?!

KOCSI ILONA

A Cocom mögött az USA

A fejlettség monopóliuma

Nyugati adatok szerint tavaly a kelet—nyugati kereskedelemben a szocialista országok mintegy négy milliárd dolláros export-többletre tettek szert az OECD tagállamaival szemben. Ez a szám nyilvánvalóan tükrözi azt, hogy a szocialista országok többsége a nyolcvanas évek elején *erőteljesen fokozni akarta* kivitelét. Más oldalról viszont — mutatott rá például legutóbb a nyugat-berlini Német Gazdaságkutató Intézet — a két világrendszer országai közötti kereskedelemben *nem csekély gondot okoznak a tőkés országok kivitelét érintő korlátozások*.

A nyugatnémet kutatóintézet véleménye szerint az úgynevezett Cocom-szabályozás először is oda vezetett, hogy a szocialista országok *máris a korábbinál nagyobb mértékű függetlenségre törekszenek a fejlett technológia területén*. Márpedig ezzel a fejlett tőkés országok nyilvánvalóan *üzleteket veszítenek*. Az embargó-rendszer továbbá nem csupán a kelet—nyugati kereskedelemre hat, hanem a fejlett tőkés országok közötti forgalomban is *gátló* tényező.

Az Egyesült Államok, Japán és 13 egyéb NATO-tagország képviselői 1984. július 12-én aláírt egyezményükkel szabályozták multilaterális úton a szocialista országokba irányuló kivitelt. A Német Gazdaságkutató Intézet értékelése szerint *bővítették* a tilalmi cikkek listáját, a korábbiakkal ellentétben *minimálisra szorították vissza a kivételeket*. Kezdettől fogva megfigyelhető volt az Egyesült Államok azon erőfeszítése, hogy az egyezmény *szigorú betartását* valamennyi aláíró részéről biztosítsa. (Hogy ezen a téren gondok lehetnek, mutatja az USA hadügyi államtitkárhelyettesének november közepi nyilatkozata mely szerint Japán esetében is csak bizonyos „nyomással" lehet a mostaninál „aktívabb hozzáállást" elérni).

Az USA láthatóan azt is el kívánja érni, hogy a júliusi Cocom-egyezményt *alá nem író államok* a gyakorlatban ugyancsak betartsák azt. Nyilvánvaló például, hogy a délkelet-ázsiai térség néhány tagállama a „követő" elektronikában meglehetősen magas szintre jutott. A jelentések szerint Dél-Koreát, Malaysiát, Szingapúrt és Tajvant az USA már fel is szólította a július 12-i egyezményhez való csatlakozásra.

A következő célpontot azok *a semleges országok jelentik*, kik alaptörvényeik megsértése nélkül a Cocom-egyezmény aláírói közé formálisan *nem léphetnek*. A cél itt láthatóan annak elérése, hogy ezen országcsoport *„önként"*, nemzeti törvényhozással biztosítsa a Cocom-rendszerrel azonos hatású exportszabályozást. A jelek szerint ez az erőfeszítés *kezd sikerrel járni*. A hírügynökségek szerint legalábbis ebbe az irányba mutat az *osztrák külkereskedelmi törvény* küszöbön álló módosítása.

A kiszivárgott részletek szerint *a bécsi kereskedelmi minisztérium beviteli engedélyt adna ki bizonyos „-érzékeny" alkatrészekre, komponensekre, részegységekre és az engedély megadásakor kikötné azt, hogy az „érzékeny" termékek felhasználásával előállított berendezések szocialista országba nem lenne exportálható*. A példa jól mutatja, milyen módon gyakorol az Egyesült Államok gazdasági nyomást a Cocom-megállapodásban *részt nem vevő* államokra. A jelek szerint a tengerentúlról azzal fenyegetnek, hogy megtiltják a korszerű technikát tartalmazó alkatrész- és berendezésexportot azon országokba, ahol fennáll ezen áruk „feleőtlen" kezelésének veszélye. Vagyis: *ahol nem vállalják a Cocom-rendelkezések szigorú betartását, az az állam lényegében maga is szenvedő alanyává válik az embargónak*. Vállalatai nem kapnak pótalkatrészt, nem vásárolhatnak licencet meghatározott körben és így természetesen nem lehetnek versenyképesek a világpiacon sem. Az előrejelzések szerint *az új amerikai kereskedelmi törvény* méginkább aláhúzza ezt a követelményt.

1982-ben az Egyesült Államok *megtiltotta* szövetségeseinek azt, hogy a Szovjetunióban épülő földgázvezetékhez kompresszorokat és más tartozékokat szállítsanak. Az érdekeltek akkor — elsősorban Bonn és London —, *nem azonosultak* az amerikai állásponttal, a megkötött szerződésekre a teljesítés megtörtént. Az USA taktikája most eltérő. Arra törekszik, hogy a szerződések megkötését *elkerülje* az előzetes engedélyezések, informális konzultációk rendszerével.

Nyugat-európai körökben természetesen *nem minden elégedetlenség nélkül veszik tudomásul* a technológiakivitel korlátozására vonatkozó legújabb amerikai törekvéseket.

Széles körben elterjedt nézet, hogy az USA voltaképpen *azt szeretné, ha a fejlett technika exportja lényegében amerikai „monopóliummá" válna*. Ezen az úton ugyanis az Egyesült Államok cégei nem csekély *versenyelőnyhöz* juthatnának a kelet—nyugati kereskedelemben. Ha meg vagyon tiltva az, hogy amerikai eredetű technológiát valamelyik szövetséges beépítve reexportálhasson, akkor ezzel a vásárló voltaképp arra kényszerül, hogy „mindent a forrásnál" kíséreljen meg beszerezni. Az USA súlyát emeli az is, hogy a Cocom-rendelkezések értelmében ma már két fejlett tőkés ország közötti kereskedelemben is jószerivel *engedélykötelesekké válnak* a fejlett technika bizonyos termékei.

Márpedig a Cocom egyre kevésbé csak az eredeti 15 aláíró országra terjed ki...

G. Gy.—Sz. P.

Napi kommentárunk

Mért vagy te Romeo?

A kedves vevő kiszolgálására igazán nem lehet panasz. Mármár megható az a körültekintés, amivel a Romeo férfiruházban sietnek a segítségére. Nem mintha az eladó egy percnyi figyelmet is szentelt volna a vevő méretére, s arra, hogy megtudja, milyen fazont, anyagot szeretne. A bűvös jelszó elhangzása után („Nadrágot szeretnék") a kereskedő bizalmasan közelhajolt, és így szólt:

— Ide tessék menni! — És átadta a Kiskakas butik meglehetősen egyszerű névjegyét. Egy papírdarabot, rajta a cég bélyegzője és címe. Külföldi turistákra is gondolva tintával rajta az eligazítás: Síp ulica.

Mit számít, ha primitív küllemű a címkártya! Nem homályosíthatja el az ötlet zsenialitását: állami boltban reklámozni a kiskereskedőt. (Talán, majd ha jobban megy neki, és újságokban is hirdetheti magát, visszaadja a figyelmességet?)

A megvalósítás még csak kezdeti stádiumában tart, és ettől kissé nehézkes. Az állami boltban kapott papírdarabot meg kell őrizni, és a Síp utcában be kell mutatni. A vevő hálás lehet, hogy végre megkérdezik: tulajdonképpen milyen nadrágot is akar. Nyilván a kiskereskedő is hálás. Nem nehéz kitalálni, kinek. A neve rajta van a fehér papíron, amit a vevő-vásárló kezébe nyomott.

(sziki)

Szikszay Béláé, az Árhivatal elnökéé a szó

Szabályozott piacon

Január elsejétől fontos változások színtere a gazdaság. Ezeknek lényege az, hogy több és nagyobb szerepkör jut a folyamatok szabályozásában a közvetett közgazdasági eszközöknek, a piacnak és az áraknak. Ám a szocialista gazdasági modellben ez csak úgy képzelhető el, ha a szocialista állam akarata, irányítása, változatlan hatókörrel érvényesül. Hogyan lehetséges ez? Úgy, hogy egyik fontos kormányzati intézménye — az Országos Anyag- és Árhivatal révén — a piaci működés hatékonyabb, tervszerűbb befolyásolására képes; szükségszerűen megváltozott eszköz- és intézményi rendszerrel. E témáról, illetve a szabályozórendszer változásának hatásairól beszélgetett dr. Szikszay Béla államtitkárral, az Országos Anyag- és Árhivatal elnökével Matkó István.

Dr. Szikszay Béla Debrecenben született 1931-ben, munkás családban. Iskoláit Debrecenben, majd a Közgazdaságtudományi Egyetemen végezte, ahol 1954-től 1968-ig volt az egyetem tanára, ezután került a párt gazdaságpolitikai apparátusába. 1983-ban előbb az Árhivatal elnökhelyettesévé, majd 1984-ben elnökévé nevezték ki.

— Hogyan érinti a szabályozók változása a piac- és arszabályozási tevékenységet? Miben látja ennek lényegét?

— Munkaterületünkön a legnagyobb változás a *piacfelügyeletben* következik be: az árhivatal elsődleges felelőssége mellett *kollektív kormányzati munka keretében kell összehangolnunk* a kormányzati szervek piaci fellépéseit. A hangsúly a közvetett szabályozásra kerül. Piacszerű eszközökkel, a kereslet-kínálatra ható tényezők befolyásával kívánjuk megelőzni a piacon jelentkező zavarokat, illetve, ha azok kialakultak — a feszültségeket fölszámolni. Maradt lehetőség a közvetlen utasításokra, vagy másfajta beavatkozásra is — ezek azonban ritka kivételek és alkalmazásukhoz az esetek többségében a kormánytól kell felhatalmazást kérni.

— Mit jelent az, hogy kollektívabb kormányzati tevékenység keretében dolgozik majd az árhivatal?

— Bár a piacfelügyeleti munkáért fő felelős az árhivatal, ezt a munkát *nem egyedül* végzi. Az ágazati minisztériumokkal, így a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi, az Ipari, az Építési és Városfejlesztési, a Belkereskedelmi Minisztériumokkal olyan munkamegosztást alakítunk ki, amelyben a tárcáknak *önálló piacfelügyeleti jogkörük is van*, hiszen nem nélkülözhető a napi munkában szakértelmük, kapcsolatrendszerük. A kollektívabb kormányzati együttműködést úgy értem, hogy mindazt a piaci szakismeretet, áruismeretet, amivel apparátusaink rendelkeznek, *közösen* hasznosítjuk egy bizonyos, rendezett munkamegosztásban. Operatív csapatmunkában, ami szerintem újszerű a kormányzati tevékenységben is.

— Nincsenek hatásköri viták az árhivatal és a szaktárcák között éppen az új munkamegosztás miatt?! Egyszerűbben fogalmazva: nem érzik úgy a minisztériumok, hogy az árhivatal vezetésével folyó csapatmunkában jelentőségük, szerepük oly mértékben csökken, hogy az jó értelemben vett hatalmi pozíciókat veszélyezteti?

— Természetesen voltak és vannak ilyen viták. Ezek abból adódnak elsősorban, hogy az ágazati minisztériumok felelőssége — saját területükön — megmarad a termelés és az értékesítés alakulásában, eszköztáruk — közvetlen befolyásolási lehetőségük — kétségkívül *megcsappant*. Végtére is, a piacfelügyelet gyakorlása *pénzzel jár*, az intervenciós alapok kezelése, az azokkal való rendelkezés pénzek elosztását, felhasználását jelenti. Érthető, hogy az ágazati minisztériumok *ki akarták és ki akarják* bővíteni ezzel eszköztárukat. Ha erre van szükségük, akkor tegyék, de ebben mindenkor érvényesülni kell a piac átfogó, egységes megítélésének, mert nem parcellázhatjuk fel a központi pénzalapokat. Ezeket csak akkor tudjuk hatásosan felhasználni, ha jól vezérelhető központi döntési körben maradnak, és rendelkezésre állnak, amikor szükség van rájuk. Éppen ezért ezt az eszközt a központi piacfelügyelet számára fenn kell tartani.

— Hogyan él az árhivatal a szóba hozott intervenciós, pénzügyi alappal és egyáltalán, hogyan lehet a közvetett eszköz túlsúlyban egy hivatal repertoárjában? Az elmúlt években hozzászoktunk ugyanis, hogy az árhivatal nagyon sokszor inkább a közvetlen utasításokkal „dolgozta" meg a piacot.

— Fontos közvetett eszközünk, hogy a belső kereslet és kínálat megbomlásakor az intervenciós alap felhasználásával elősegítsük az egyensúlyi helyzet létrejöttét. Például a készlethelyzet javításával, intervenciós vásárlásokkal. Azaz, többletforrásokkal letörjük a belföldi árfelhajtó törekvéseket — anélkül, hogy befagyasztanánk az árakat — ez utóbbi ugyanis közvetlen beavatkozás lenne. Átmenetileg még bizonyos *vállalati veszteségek csökkentésének érdekében* is hozzányúlhatunk az intervenciós alaphoz: jobb piaci pozíciót biztosítunk egy vállalat számára — jobb ellátásáért. Az szintén elképzelhető, hogy előnyös világpiaci lehetőségeket használunk ki jó időben történő felvásárlások kialakítását támogatjuk, amivel az itthoni piacon jelenünk meg kritikus időszakban. Mint látja, mindezekben a lehetőségekben szó sincs utasításokról, mégis érvényesítjük a központi akaratot — tervszerűen befolyásoljuk a piacot.

— Tény, hogy ezek csakugyan újszerű elemek. Ám joggal felmerül a kérdés: amikor jelentős erőfeszítéseket kell tenni a külső egyensúly megőrzésére, a gyakorlatban is adott a lehetőség az importtal való beavatkozásra? Van-e erre egyáltalán megfelelő szabad valutánk? Mit tett volna például az árhivatal az idén nyáron, amikor az elfogadhatatlanul magas zöldségárak kialakultak, és már rendelkezésre állt volna az a lehetőség, amit 1985-től az új szabályok megteremtenek?

— Gyors zöldségbehozatalt kezdeményeztünk volna Bulgáriából. Hangsúlyozom *a gyorsaságot*, ezzel ténylegesen segítettünk volna a helyzeten. Persze, ehhez tudnunk kell, hogy az említett zöldségkrízist elsősorban a belső piac kikapcsolása okozta. Az, hogy a kereskedelmi csatornába ékelődött „lánckereskedelem" monopolizálta jogait és lényegében *azt csinált, amit akart*. Itt jegyzem meg: piacfelügyeleti tevékenységünk másik lényeges vonása az, hogy *őrködjünk a piaci verseny tisztasága felett*. A tisztességtelen gazdasági tevékenység tilalmáról nemrég alkotott törvényt a parlament, amelynek végrehajtásában az árhivatal főszerepet kap.

— De hogyan tudják például a tisztességtelen gazdasági tevékenységet, a tisztességtelen árat megítélni, van-e elég emberünk ehhez?

— Az új törvény és az új szabályozórendszer e területen *nagyon kemény feladatot támaszt* az árhivatallal, az árellenőrzéssel szemben. A tételes kalkuláció ellenőrzéséről át kell térnünk *a teljes vállalati magatartást megítélő elemzésre*, s ebbe helyezve kell az árakat ellenőrizni. Ez nagyon igényes munka. Vigyáznunk kell a vállalati önállóságra, ugyanakkor eleget kell tenni a társadalom fokozott várakozásának, hogy a helyzetükkel visszaélőket keményen megbüntethessük. Az árhivatal *rendelkezik* megfelelő apparátussal, a jelzett tevékenységek gyakorlásához, ugyanakkor kisebb hatásköri kiigazítások elképzelhetők a jövőben az igények jobb kielégítéséhez. De az árellenőrzéshez felhasználjuk a szakszervezetek, a tanácsok és más szervek, például a Fogyasztók Tanácsa segítségét is.

— Visszatérve egy pillanatra az importhoz: milyen lehetőség van az import versenyeztetésére, amikor az ország ma is küzdelmet folytat az egyensúly javításáért?

— Természetesen *nem akarom idealizálni* helyzetünket, elismerem, hogy importlehetőségeink korlátozottak. De megjegyezném — *érdemi gazdaságpolitikai döntési tartalékok, megfelelő importlehetőségek nélkül egy ilyen nyitott gazdaságban mint a magyar, nemigen lehet tervszerű keretek között a gazdaságot szabályozni*. Ilyen tartalékokat mindenképpen biztosítanunk kell a központi szabályozás hatékonysága érdekében.

— Váltsunk témát egy izgalmas kérdés kedvéért. A közvélemény-ben, de még a közgazdászokban is felmerül a kérdés, hogy az új szabályozók, éspedig az új versenyárszabályozás hatására nem lesz-e túl magas az inflációs nyomás az árakra. Hiszen, mint köztudott: az importárak, plusz vám- és az exportárak között alakulhatnak e kategóriában a belföldi árak.

— A termelő szféra nagyobb részében érvényesülnek a versenyárak, de nem csekély az a terület, ahol a tételes kalkulációval az önköltségből levezetett árakkal dolgozunk majd változatlanul. Ez az egyik biztonsági tényező. Másrészt, a korlátok feloldása a vállalati árpolitikában *csak fokozatosan* mehet végbe olyan ütemben, amilyenben a kereslet és a kínálat egyensúlya biztosítható. Ha a piacon elég erős a vevőpozíció, akkor az módot és lehetőséget ad az *áralkura*, ami az áremelkedéseket fékentarthatja. Én ide sorolnám a már szóba került *importlehetőségeket is*, mint a versenyeztetés fontos módját. Ezzel akarjuk elérni, hogy a termelő *ne tegyen szert egyoldalú előnyökre*, például monopolárakra. Szeretném hangsúlyozni *a fokozatosságot*, mert az a legfőbb biztosítéka annak, hogy az inflációs ynomást megfékezzük. Ehhez hozzátartozik a megfelelő árfolyam-politika, az, hogy ha váratlanul nagy infláció jelentkezik a külpiacokon, ezt az árfolyam-politika *tompítsa*.. További stabilizációs tényező az árváltozás-bejelentési kötelezettség, amit az árhivatal meköve-telhet.

— Az 1968-as reform részleges sikertelenségének az volt az egyik fő oka — úgy is mondhatnám, hogy a reform továbbfejlesztésére most ezért is szükség van —, mert annak idején túl sok féket iktattunk be például az árszabályozásba. Ezt a hibát most nem követjük el?

— Szeretném hinni, hogy nem követünk el ilyen túlzásokat. Ilyen vélemény csakugyan van a szakértők körében, erre azt mondom, hogy most, 1968-hoz képest elégséges rugalmassággal és tapasztalattal rendelkezünk ahhoz, hogy a gazdaságilag és politikailag legjobb megoldásokat válasszuk eszköztárunkból. Itt van például az említett bejelentési kötelezettség szorgalmazása. Amikor nagy az inflációs nyomás, akkor nyilván ezzel a módszerrel is jobban élünk, máskor viszont — nem.

— Köszönöm a beszélgetést!

ÁTMENET

Sánta kacsához hasonlítja az amerikai politikai szóhasználat azt a kormányzatot, amely a novemberi választásoktól a *januári őrségváltásig* terjedő *átmenet* időszakában viszi az ügyeket. „Sánta kacsa kongresszusról" is szoktak beszélni, sőt, gyakran az egész, több mint tízhetes időszakot is a nehezen mozgó víziszárnyashoz hasonlítják. A kép találó, hiszen ebben a politikai és személyi bizonytalanságokkal terhes időszakban szünetelnek a nagyobb bel- és külpolitikai kezdeményezések, és voltaképpen az egész washingtoni politikai élet „lesántul" egy kissé. Legalábbis általában.

Az idei átmeneti időszak *eltér* a szokásostól. *Reagan* elnök földcsuszamlásszerű győzelme, szinte példátlan nagy többséggel történt újraválasztása jórészt kiiktatta a *bizonytalansági tényezőket*, és olyasmit vitt az amerikai politikába, ami több mint két évtized óta csaknem teljesen hiányzik belőle: *folyamatosságot*.

Nem azt akarjuk állítani, hogy az új kormány összetételével és a megújuló Reagan-kabinet programjával kapcsolatos egyezkedéseknek, a republikánus párti héják és mérsékeltebbek közötti politikai és személyi csatározásoknak nincs tétjük. Természetesen van, éspedig bel- és külpolitikai téren egyaránt. De például a *külpolitika* várható alakulása szempontjából feltétlenül mérvadó az elnök személye, s ez a november 6-i szavazásnál is *döntő súllyal* esett a latba. Reagan politikai hitvallása és cselekvési kódexe ismert, miként az az evolúciós folyamat is, amelynek nyomán a választási harc finiséhen az elnök hívei mind gyakrabban beszéltek egy *„új Reagan"* jelentkezéséről.

Politikai elemzők általában egyetértenek abban, hogy a szavazók egyrészt olyan elnökre adták voksukat, aki *elkötelezettje az erős Amerikának*, másrészt olyan államfőt akarnak látni a Fehér Házban, aki *kész keresni az együttélés lehetőségét a másik vezető nagyhatalommal, a Szovjetunióval*. Ronald Reagan mindkét vonatkozásban többször is meglehetősen *világosan letette a garast*.

Utalhatunk a *Walter Mondale*-lel folytatott tévévitákra, vagy az amerikai és külföldi lapoknak adott interjúkra, amelyek egyik állandó alaptétele volt az, hogy Amerika ma erősebb, prosperálóbb, mint négy évvel ezelőtt volt. Például a *La Repubblica* című olasz lapnak adott interjúban Ronald Reagan azt is világosan leszögezte, hogy szerinte *„nincs értelmes alternatívája"* a Szovjetunióval való *„konstruktív viszonynak"*. Ronald Reagan értelmezése szerint egy ilyen viszonynak magában kell foglalnia az *„eredményes tárgyalásokat a fegyverzetellenőrzésről és a két ország viszonyának más témáiról"*.

Már újraválasztása után, a *Time* című hetilap hasábjain megjelent interjúban Ronald Reagan ezeket mondotta: „Azt remélem és arról álmodozom, hogy sikerül majd ellenőrizhető fegyverzetkorlátozási megállapodásokat kötnünk a Szovjetunióval... Úgy vélem, hogy őket is nyugtalanítja a dolgok jelenlegi állása."

Az amerikai elnök ez utóbbiban *nem tévedett*. Bizonyíthatja ezt egyebek között az is, hogy *Konsztantyin Csernyenko* egy hónap leforgása alatt *két ízben* nyilatkozott az amerikai sajtó képviselőinek, és mindkét esetben nagyon határozottan sürgette a szovjet—amerikai viszony javítását. *„Ha nem maradnak csupán szavak azok az utóbbi időben amerikai részről elhangzott kijelentések, hogy Washington a fegyverzetkorlátozással összefüggő kérdések megoldására törekszik, akkor végre megtehetnénk az első lépéseket a szovjet—amerikai kapcsolatok normalizálása, a világ biztonságának erősítése irányába"* — mondotta egyebek között az SZKP KB főtitkára, államfő *Marvin Kalbnak*, az NBC tekintélyes szerkesztőjének nyilatkozva.

Ha számbavesszük mindazt, ami a szovjet—amerikai kapcsolatokban az elmúlt tíz hónap alatt (például az amerikai elnök békülékenyebb hangokat megpengető január 16-i beszéde óta) történt, *bátorító* és ugyanakkor *óvatosságra intő* a mérleg.

Bátorító az, hogy alábbhagyott a retorika, hogy kevesebb Amerikában a szovjetellenes hangulatkeltés, és részkérdésekben (gabonaeladás, halászati, konzuli, kulturális kérdések) bizonyos haladás van, vagy ígérkezik. Tegyük hozzá: *Andrej Gromiko* szeptember végi washingtoni tárgyalásai önmagukban is egyfajta *szemléletváltozást* regisztráltak az amerikai kormányzat részéről.

A most bejelentett januári Gromiko—Shultz találkozó jelzi: *nem csekély* az, amit az utóbbi hónapokban a magas szintű szovjet—amerikai diplomáciai érintkezések gyakorlatának visszaállítása terén történt. A külügyminiszterek újabb találkozójával — amelyen a nukleáris és űrfegyverzetek témakörében folytatandó tárgyalások *tárgyát és céljait* kell rögzíteni — sikeres eszmecsere esetén végre *megtörhet a jég* a szovjet—amerikai kapcsolatoknak azon a területén, ahol az utóbbi időben egyáltalán nem sikerült előbbre lépni, és ahol a dolgok állása méltán ad okot aggodalomra.

A fegyverzetellenőrzési tárgyalások újrakezdését — mint Moszkvában hangsúlyozzák — nem lehet a tavaly novemberben megszakadt genfi tárgyalások *egyszerű felújításaként* értelmezni. *Új megközelítésre*, megegyezési készségre van szükség Washington részéről, mert annak hiánya kárhoztatta tavaly kudarcra a genfi fórum munkáját. A Szovjetunió az elmúlt egy évben is világosan értésére adta Washingtonnak: kész a fegyverzetkorlátozási párbeszédre, de annak *érdemi jellegűnek* kell lennie, és az egyenlőség, az egyenlő biztonság elvén kell alapulnia.

Moszkvában úgy érzik, hogy az utóbbi hetekben valóságos „svéd *asztalt*" terítettek azokból a témákból, amelyekben előbbre lehetne lépni, vagy Washington legalább tanújelét adhatná, hogy *komolyan veszi* a fegyverzetkorlátozást. Ezek többnyire nem a legnehezebben megoldható problémák, hanem régóta terítéken levő kérdések (a nukleáris fegyverzet befagyasztása, az atomfegyver-kísérletek általános és teljes betiltása, a nukleáris fegyverek alkalmazásáról való lemondás). Moszkva láthatólag napirenden tartja azt a javaslatát is, hogy kezdjenek tárgyalásokat *a világűr militarizálásának megakadályozásáról*.

A „sánta kacsa" időszak még hátra levő heteiben valószínűleg legfeljebb arra számíthatunk, hogy Washingtonban megfogalmazzák a *hivatalos álláspontot* a leszerelés és a fegyverzetellenőrzés fontos és időszerű kérdéseiben. Ha Washington komolyan veszi azt, amit Reagan elnök a konstruktív szovjet—amerikai kapcsolatok *jellegéről* mondott, egy világos cselekvési program kidolgozása nem várathat sokáig magára.

Jelentőségteljes heteket, hónapokat élünk a szovjet—amerikai kapcsolatokban. Szinte naponta olvashatunk, hallhatunk újabb és újabb figyelemre méltó megnyilatkozásokról. Ne legyünk eleve borúlátóak, ne intézzük el mindezt azzal, hogy *csak a tettek* számítanak.

De ha realisták akarunk maradni, el kell ismernünk, hogy még kellő jó szándék esetén is nehéz néhány hónap alatt újjáépíteni azt, amit négy év alatt leromboltak. Mert a washingtoni kormányzatok a *nyolcvanas években* alaposan megrongálták a szovjet—amerikai kapcsolatoknak a *hetvenes években* emelt építményét. És ami talán a legfontosabb: *a bizalmatlanság hegyét nem lehet egykönnyen elhordani.*

SZÁSZI JÓZSEF

Egy hét a világgazdaságban

Az infláció ellen

Mi várható az évtized második felében Nyugat-Európában? A válasznak nem csupán a szűken vett Nyugat-Európa számára van jelentősége. Egy gyorsabb gazdasági növekedés például *gyorsabban bővülő* belső piacokat, erőteljesebb importkeresletet jelenthet, és ez semmiképp nem mellékes azoknak, akik jelenleg is besorolják magukat a régió jelentős szállítói közé. Nyugat-Európa persze országokból áll, ezek fejlődési képessége pedig nyílvánvalóan attól függ a nyolcvanas évek második felében, mennyire megerősödve érkeztek gazdaságaik a recesszió végére.

Árkontroll, egyeztetés

A jelek szerint — legalábbis most — a gazdaságkutató körök nem túlságosan optimisták Franciaország perspektíváit illetően. Az egyik intézet prognózisa szerint a következő öt évben a bruttó hazai termék átlagosan csak egy százalékkal nő, a munkanélküliek száma viszont a napjainkban regisztrált 2,4 millió főről az évtized végére várhatóan 3,1 millióra gyarapszik. Csaknem stagnálás, erősödő társadalmi feszültségekkel párosulva — adódik a következtetés. 1985-re viszont már a kormányzatnak is vannak előrejelzései. Ezek a számok természetüknél fogva nem csupán prognózisok, hanem egyben *a gazdaságpolitikai cselekvés céljait* és *lehetőségeit is mutatják.*

Ennek megfelelően jövőre a kabinet változatlanul nagy súlyt fektet *az infláció megfékezésére,* az áremelkedések ütemének lesz*orítására.* Az egyik eszköz, amit igénybe vesz, a béremelkedések korlátozása. A kormány által helyesnek tartott növekedés sávja 1985-ben 3,0—3,5 százalék között lesz — az infláció tervezett üteme viszont 5,2 százalékos. (Tegyük hozzá, hogy a hivatalos előrejelzés ez évre is öt százalék volt, a valóságban viszont az áremelkedés mértéke valószínűleg már a módosított prognózist, a hétszázalékos értéket is meg fogja haladni.) Tény, hogy a fejlett tőkés országok többségében egyébként *az inflációtól való félelem az áremelkedés elleni védekezés változatos eszköztárát teremtette* meg. Vannak országok — például Ausztria —, ahol az adminisztratív módszerekkel szemben *az érdekegyeztetésre* teszik a hangsúlyt. A hatósági úton mozgatott árak köre viszonylag szűk (ide tartoznak az energiahordozók, a tejszektor, a liszt stb.), a jelentősebb áremelkedéseket viszont az úgynevezett *„paritásos bizottságban"* megvitatják.

Az áremelkedést kezdeményező vállalatokat egyébként a törvény *nem kötelezi* rá, hogy terveiket bevigyék a bizottsághoz. Ha megkerülik a testületet, jogi hátrány nem éri őket. Más kérdés persze, hogy a bizottság „jóváhagyása" — jogi értelemben persze inkább tudomásulvételről van szó — igazolja a vállalat lépését, a közvélemény előtt indokoltnak tünteti fel az áremelést. Nem csupán a tényt, hanem a mértéket is! Az persze természetes, hogy ezt a jóváhagyást *nehéz megkapni,* és különösen a szakszervezeti képviselők firtathatják komolyan, hogyan viszonylik egymáshoz a begyűrűződő költségemelkedés és a tervezett áremelés mértéke. Szomszédainknál mindenesetre úgy vélik, hogy ez az önkéntes érdekegyeztetésen alapuló módszer mérsékelte az inflációt ahhoz képest, amekkora az a fenti módszer hiányában lett volna.

Franciaországban viszont *az árkontrollnak* tulajdonítanak nagyobb jelentőséget. Jelenleg a *francia iparcikkeknek mintegy 35 százaléka esik ezen rendtartás alá, együtt a teljes szolgáltatási szférával és a kiskereskedelmi árrésekkel.*

Ha az ellenőrzés drágít

A franciánál *lényegesen merevebb az az árellenőrzési rendszer, amelyet Mexikóban alkalmaznak.* A statisztikák szerint nem teljesen eredménytelenül, az infláció az 1982. évi 100 százalékkal szemben az idén már várhatóan *„csak" 55 százalékot* ér el, és jövőre valószínűleg tovább csökken. A mexikói közgazdászok azonban alighanem igazat adnának a szólásnak: nincsen rózsa tövis nélkül. Az árellenőrzés ugyanis széles körben *akadályává vált a termelés növekedésének és így középtávon maga is az inflációt erősítő tényezőként viselkedik.*

Abban az esetben ugyanis, ha a termelő nem érvényesítheti áraiban a költségemelkedést — melyből a mexikói inflációs rátát elnézve lehet éppen elég —, akkor nyilvánvalóan *nem fog termelni.* Ez pedig szűkíti a kínálatot, és így végső soron éppen azt idézi elő, amit meg kívánt volna akadályozni. Van persze más megoldás is. Jövőre csak az alapvető élelmiszerek támogatására a kormány *2,1 milliárd dollárt kíván fordítani, 10 százalékkal többet, mint az idén.*

Hayek, a nemrég Nobel-díjjal jutalmazott közgazdász írta egyszer, hogy az infláció *nem azért hatalmas veszély, mivel támogatói erősek, hanem azért, mert ellenzői gyengék.* Napjainkban a fejlett és fejlődő országok kormányai sok módszerrel kísérleteznek, hogy *erősítsék az infláció ellenfeleinek táborát.*

G. Gy. — Sz. P.

Mai kommentárunk

A szélső kettő

Megoldottam a papírzsebkendő-kérdést. Csak így, egyszerűen. Nem kívánok érte zajos sikert, elismerést. A módszer maga szinte a primitivitásig egyszerű. A megvilágosodás akkor jött rám, amikor épp elsötétült előttem a világ — a dühtől. Tudniillik nem tudtam kinyitni a tasakot vagy mit, szóval azt a celofán izét, amivel a tízes köteg körbe van véve. A felső negyedben ugyan megtaláltam a nyilat: itt kell húzni, de az csak valami elkorcsosult maradék lehetett, merthogy azt a kis szalagot, amely könnyedén körbehasítja a celofánt, szóval azt elfelejtették belerakni. Így aztán kemény küzdelem kezdődött, amelynek során ujjaimat, fogaimat, töltőtollamat váltogatva döfködtem az undok celofánba, mire végül megadta magát és széthasadt. Természetesen hosszában. Csak úgy, mint máskor. S ekkor — heuréka! — rájöttem. Azt a szétszabdalt tasakot, ugye, az ember zsebre vágja, táskájába teszi, magánál hordja. A szélső két zsebkendő óhatatlanul is csakhamar elmocskolódik, lerongyolódik. Az ember nem szívesen fújja bele az orrát. Így hát kivesz egy másikat, míg csak a szélső kettő marad végleg koszlott állapotban. Ekkor kidobja őket. Tízből kettőt! Ha történetesen valamely műszaki fejlesztés nyomán sikerülne megvalósítani a keresztben hasadó celofántasakot, anélkül, hogy a termelés akár csak egy grammnyival növekedne, mintegy húsz százalékkal növekedhetne az — ilyenkor télen mindig hiánycikk — papírzsebkendő mennyisége. Ugye, milyen egyszerű? Én nem is értem, hogy másnak még nem jutott eszébe...

—kp—

Harcállások

A hazai mikroelektronika makro gondjai – B OÁK és a drága alkatrészek

„Napóleon és Kutuzov emlékműve egymástól csupán pár száz méterre magaslik a borogyinói csatamezőn, s mindkettő az egyazon csatában aratott dicsőséget hirdeti." — Dr. Sándory Mihály, a Mikroelektronikai Vállalat vezérigazgatója jellemezte e hasonlattal egy közelmúltban tartott tanácskozáson a hazai elektronikai berendezésgyártók és az alkatrészek előállítói között folyó csatározást. Mindkét fél a másik fejére igyekszik olvasni az elektronikai ipar lemaradásának okait, s egyik sincs híján meggyőző érveknek...

A berendezésgyártók például azt sérelmezik, hogy egyes korszerű, COCOM-listákon ékeskedő alkatrészekhez *képtelenek hozzájutni.* A hazai alkatrészgyártók szállítási határideje olykor évekre rúg; a szocialista beszerzési forrásokból származó áramkörökhöz pedig nincs mindig kielégítő dokumentáció.

A *legfájóbb pontnak* azonban a túlzottan magas alkatrészárakat tartják. A hazai vagy a szocialista gyártmányú áramkörök — mint mondják — 50—100 százalékkal is drágábbak a világpiaci árnál. (Az importárak radikális csökkentésének a magasabb termelési költség csupán az egyik akadálya.)

Igények és lehetőségek

Az elektronikai készülékgyártóktól a jövőben mindenki gyorsabb fejlődést, nagyobb exportdinamizmust vár, *irreálisan magas alkatrészárakkal* azonban aligha lehet külföldön is versenyképes készülékárakat kialakítani.

Lássuk azonban a másik tábor harcállásait: a következő években a berendezésgyártók alkatrészigényük mintegy 40 százalékát tudják majd *hazai forrásból* kielégíteni. Igaz, hogy a berendezésekben átlagosan csupán mintegy 15 százaléknyi az „aktív" elem, IC és félvezető, ám ezek jelentik a készülékek lelkét. Hazai előállítójuk a Mikroelektronikai Vállalat. A gyárban viszont *más képet festenek* az alkatrészínségről.

Nyolc évvel ezelőtt vásárolták meg (akkor még az Egyesült Izzónál) az IC-k tokozására szolgáló amerikai gépsorokat és a licencet. Noha a további licencátvétel reménye időközben szertefoszlott, ma Gyöngyösön évente 20—22 millió mikroáramkörre forrasztják fel a kivezetéseket, számítógéppel ellenőrzik s ellátják azokat burkolattal. Mindez *kétszerese a hazai igényeknek,* bőven jut tehát exportra is, és hasonló a helyzet az évente gyártott mintegy 60 millió darab egyéb félvezetővel is.

A darabszámmal tehát nincs gond, ami azonban a választékot illeti, e tekintetben csupán az igények mintegy 60 százalékára futja. Ehhez azonban rögtön hozzátehetjük azt, hogy a hazai berendezésgyártók *hatezerféle* integrált áramkörből dolgoznak. A szakemberek szerint *300 fajta sem volna indokolt!* Ennek egyébként az az oka, hogy a konstruktőr — sokszor nem minden alap nélkül — *nem bízik az adatlapokban,* s ragaszkodik az általa már kipróbált, bevált típusokhoz. Az idén befejezik a MEV-nél két úgynevezett szeletgyártó sor próbaüzemét, így a jövő évtől a vállalat *nem szorul mikroáramkörök behozatalára* sem. A MOS és bipoláris IC-k teljes gyártástechnológiájának birtokában gyakorlatilag mindenféle katalógus-áramkört szállítani tudnak. Kérdés azonban, hogy *milyen áron?*

Mérsékelt lelkesedés

A gyár szakembereinek kalkulációja szerint a világon öt-hat évvel ezelőtt kifejlesztett technológiával készülő IC-ket nem gyártják drágábban a vámmal növelt nyugat-európai átlagnál. (Ide tartozik a 12—14 éves úgynevezett TTL, a 6—7 éves LS-TTL és az 5—6 éves CMOS technológia.) Ez egyben azt is jelenti, hogy az előállított IC-k 85 százalékát *a világpiaci áron* értékesítik. Az újabb technológiák esetében már más a helyzet. A három-négy éves integrált áramkörtípust például a világpiaci ár 3,5—4-szereséért állítják elő.

A MEV fejlesztéséről is határozó, 1981-ben kidolgozott központi program készítői egyébként úgy számoltak, hogy a vállalat a katalógus-áramköröket másfélszeres világpiaci áron gyártja, a gazdaságosságot pedig az úgynevezett berendezésorientált áramköröktől (BOÁK-tól) várták. Egy-egy ilyen áramkör — amiből évente százezer gyártását tervezték — legalább 10—20 kevésbé bonyolult IC-t helyettesíthet, az ára azonban csupán a külföldi társaiénak 20 százaléka körül jár. Mitől ilyen versenyképes a BOÁK? Nos, az értéküknek 60 százaléka szellemi munka, ez pedig nálunk közismerten olcsó.

Az új áramkörtervezési módszer bizonyos szemléletváltozást követelne, s régen beidegződött vállalati rutinokat borítana fel. Pedig világszerte tapasztalható egyfajta átrendeződés az elektronikai mérnökök körében. Mind több, korábban készülékeket konstruáló szakember lát alkatrésztervezéshez. A Budapesti Műszaki Egyetemen az ősszel indított, a BOÁK tervezésének rejtelmeibe bevezető szakmérnöki kurzus azonban, a mérsékelt érdeklődés miatt, nálunk mégis csak *csökkentett létszámmal* indulhatott.

Adót is vásárol

Mielőtt azonban teljesen pálcát törnénk a berendezésgyártók „maradisága" felett, kiderülhet, hogy a mai szabályozók sem ösztönzik kellőképpen a BOÁK elterjedését. Amíg ugyanis egy gyártó a saját munkatársaival terveztet és kiviteleztet kártyát, ez után nem kell külön fizetnie — ez az általános rezsiben marad. Ha viszont külső cégtől vásárol egy bonyolultabb, kész áramkört, a vételár *az eladó adóterheit* is magában rejti. Tehát a felhasználó nemcsak alkatrészt vásárol, hanem *plusz adót is,* ami nála többletköltségként jelentkezik.

Megoldandó még az is, egyáltalán célszerű-e az elektronikai alkatrészgyártás jövedelmezőségét *pusztán a berendezésorientált áramkörtermelés nagyobb hányadára építeni?* Az igényes szellemi munka ugyanis hosszú távon hazánkban sem fizethető a maihoz hasonló alacsony bérrel. Kérdés, hogy akkor mi lesz? *Tovább nőnek az amúgy is drága alkatrészárak?* Vagy sikerül a technológia fejlesztésével, korszerűsítésével újraszületniük a gyártóknak, s lenyomni a termelés költségeit...

Ez a jövő nagy dilemmája. Amely nem csupán egy kétségkívül fontos ipari alágazat súlyos kérdése, hanem a gazdaságé is.

G. Kocsis Kristóf

Az OMFB és a Marubeni megállapodása

Tudományos eredmények cseréje

Sebestyén János, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnökhelyettese és *Satsuki Ishizumi,* a japán Marubeni Corporation európai és afrikai ügyekkel foglalkozó vezérigazgatója tudományos-műszaki együttműködési keretmegállapodást írt alá kedden Budapesten.

A megállapodás célul tűzi ki a magyar vállalatok, intézmények és a Marubeni CO. közötti tudományos és műszaki együttműködés kiépítését, elmélyítését. A megállapodás lehetőséget teremt a biotechnológiai és az elektronikai együttműködés bővítésére, az anyag- és energiatakarékos technológiák közös kifejlesztésére és alkalmazására, munkaszervezési módszerek átadására, valamint a tudományos együttműködés szélesítésére a mezőgazdaságban és az élelmiszer-feldolgozásban.

A keretmegállapodás révén lehetővé válik a tudományos és a műszaki szakemberek cseréje, a rendszeres információcsere, s olyan szemináriumok és szimpozionok rendezése, amelyeken a magyar, illetőleg a japán szakemberek kölcsönösen tájékoztatják egymást tudományos eredményeikről. A Marubeni CO. és az OMFB egyaránt támogatja a japán és magyar vállalatok közötti tudományos és műszaki együttműködés kialakítását, ilyen jellegű szerződések megkötését.

Az együttműködési megállapodás aláírásánál jelen volt *Pál Lénárd,* az OMFB elnöke, továbbá *Kazuo Wachi* japán budapesti és *Szarka Károly,* hazánk tokiói nagykövete.

A Marubeni cég Japán, illetve a világ egyik legnagyobb kereskedőháza. Tevékenysége felsorolhatatlanul sok árucikk adásvételére, illetve különféle műszaki-tudományos információ értékesítésére kiterjed. *Satsuki Ishizumit* az aláírás után megkértük, hogy válaszoljon a Magyar Hírlap kérdéseire:

— Milyen érdeke fűződik a Marubeninek az OMFB-vel kötött szerződéshez?

— A megállapodás, bár csak egy keretet ad az OMFB, valamint a magyar vállalatok és közöttünk kialakult együttműködésre, az előzetes tárgyalások során konkrét témákat sikerült találni, amelyek kölcsönösen érdeklődésre tarthatnak számot. Kereskedőházunk egyaránt közvetít látható és láthatatlan árut, azaz műszaki-tudományos információkat. Ezért létesítettünk kapcsolatot egyébként az OMFB-vel is, hogy segítségével élenjáró magyar eredményeket közvetíthessünk japán felhasználóknak. Fordítva is ez a célunk — korszerű tudományos eredményeket szeretnénk Magyarországon értékesíteni. Feladatunk ehhez megszervezni a megfelelő magyar partnereket japán részről az érdeklődő és érdekelt magyar vállalatok számára. Megemlítem például, hogy Japánban komoly érdeklődés mutatkozik magas színvonalú magyar tudományos eredmények, elsősorban a magyar biotechnológiai kutatási témák iránt. Megjegyzem, hogy nemcsak Japán lehet a területe tevékenységünknek, hanem az egész világra tudjuk közvetíteni a magyar kutatás magas színvonalú produkcióit.

— A COCOM-tilalmak — melyeknek betartását Japántól is elvárja az Egyesült Államok — nem zavarhatják egy ilyen kereskedelmi megállapodás teljesítését?

— Magyarországnak is megvannak az előírásai, s nekünk is megvannak a megfelelő szabályaink. Ezek ugyan korlátozzák a kereskedelmet, de nem teszik lehetetlenné az együttműködést. Nekünk az a feladatunk, hogy megtaláljuk a megfelelő módokat, megszervezzük a lebonyolítás legális útját és beszerezzük a szükséges engedélyeket.

(matkó)

Veress Péter a Magyar Hírlapnál

Veress Péter külkereskedelmi miniszter tegnap látogatást tett a Magyar Hírlap szerkesztőségében, és megbeszélést folytatott a Lap vezető munkatársaival a külkereskedelem és a gazdaság aktuális kérdéseiről.

Koszorúzás

Hámán Kató, a magyar kommunista mozgalom kiemelkedő személyisége születésének 100. évfordulója alkalmából november 30-án, pénteken 10 órakor koszorúzási ünnepséget rendeznek a *Mező Imre* úti temető munkásmozgalmi panteonjában lévő sírjánál.
(MTI)

Tanácskozás a fővárosi agglomerációról

Tegnap a budapesti pártbizottságon *Maróthy László*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Budapesti Pártbizottság első titkára, *Krasznai Lajos*, az MSZMP Pest megyei Bizottságának első titkára, *Szépvölgyi Zoltán*, a Fővárosi Tanács elnöke, *Mondok Pál*, a Pest megyei Tanács elnöke és vezető munkatársaik megbeszélést tartottak a budapesti agglomeráció helyzetéről és hosszú távú fejlesztésének kiemelt feladatairól, valamint a főváros és Pest megye együttműködéséről.

Új magyar—NSZK közös vállalat

Közös vállalat alapító szerződését írták alá a *Pest megyei Műanyagipari Vállalat* (PEMÜ), a *Chemolimpex Külkereskedelmi Vállalat* és az NSZK-beli *BASF vegyi konszern* képviselői kedden, a Duna Intercontinental Szállóban. A szerződés értelmében a *Kemipur* néven létrehozott közös vállalat olyan poliuretán habanyagokat készít majd, melyek eddig hiányoztak a hazai gyártók kínálatából.
(MTI)

Jelentkezett a feltételezett gázoló

Mint ismeretes, Budapesten hétfőn délelőtt a *IX. kerületi Üllői út 47.* szám előtt egy *piros színű 1200-as Lada* személygépkocsi előzés közben egy, a belső sávban szabályosan közlekedő segédmotorkerékpárt a középső forgalmi sávban haladó nyergesvontató elé lökött. A Lada vezetője megállás nélkül továbbhajtott a helyszínről. A segédmotorkerékpár vezetője, *Horváth Zsolt*, 16 éves tanuló a kórházba szállítás után belehalt sérüléseibe.

Az újságokban és rádióban közzétett felhívás alapján kedden *Kárpáti Ferenc* 63 éves érdi lakos önként jelentkezett az érdi rendőrkapitányságon. Mint elmondta: emlékszik a motorossal folytatott vitájára, de a balesetet nem ő okozta. A rendőrségen azért jelentkezett, mert úgy vélte, hogy a rendszám és a személyleírás alapján őt keresik. Kárpáti Ferencet a rendőrség őrizetbe vette, és szakértők bevonásával folytatja a vizsgálatot, amelyhez a rendőrség további szemtanúk jelentkezését kéri.
(MTI)

Kevés csapadék

Várható időjárás szerda estig: Északnyugat felől tovább csökken a felhőzet, és szerdán már általában kevés lesz a felhő. Több helyen köd keletkezik, ami napközben megszűnik. A legmagasabb nappali hőmérséklet szerdán 4 és 8 fok között várható.

Tanácskozott a SZÖVOSZ elnöksége

Korszerűbb hálózat a kistelepüléseken

A SZÖVOSZ elnöksége keddi ülésén *a kistelepülések kereskedelmi hálózatának fejlesztéséről* tárgyalt. Az elnökség elé terjesztett írásos anyagból kitűnik: az ország megközelítően kétezer kistelepülésén működő 4500 élelmiszerüzlet, felvásárló, tüzelő- és építőanyag-telep döntő többsége az ÁFÉSZ-ek kezelésében van. Egységeik egy része azonban elavult, berendezéseik egy része tönkrement, s felújításra szorul. Ezért a SZÖVOSZ hároméves programot dolgozott ki, amely 1,3 milliárd forint ráfordítással összesen 2570 elhanyagolt üzlet felújítását tűzte ki célul.

A program az idén kezdődött, s amint az elnökség megállapította, az első tapasztalatok kedvezőek. A terveknek megfelelően *az ÁFÉSZ-ek 483 kisközségben 645 üzletet korszerűsítettek, s a boltok alapterülete 9800 négyzetméterrel gyarapodott.* Sok helyen a berendezéseket új hűtőpultokkal bővítették. Mindezzel lehetővé vált *az áruválaszték bővítése és az ellátás színvonalának javítása.*

A felújítási munkák megközelítően 330 millió forintba kerültek. Ebből 120 millió forint a központi alapból származott. Sok helyen az ÁFÉSZ-ek, illetve tszek kőműves brigádjai házilagos kivitelezésben végezték el a munkákat. Számos helységben, főleg Nógrád és Somogy megyében, *a lakosságot is mozgósították;* több millió forint értékű társadalmi munkával járultak hozzá a boltok felújításához.

Jövőre hozzávetőlegesen ezer kereskedelmi egységet korszerűsítenek az aprófalvakban. Ehhez 200 millió forint központi támogatást kapnak az ÁFÉSZ-ek.
(MTI)

TERVTELJESÍTÉS BÉTA-BÁNYÁN. A Mecseki Szénbányák Béta-bányaüzemének dolgozói a keddre virradó éjszakai műszak során teljesítették idei tervüket; a komlói üzem bányászai eddig kétszáznegyvenötezer tonna kokszolható feketeszenet termeltek ki, s ezt a mennyiséget az év végéig még további huszonnégyezer tonnával akarják megtetézni.

A NEMZETI SZÍNHÁZ igazgatósága közli, hogy Darvas Iván megbetegedése miatt november 28-án, szerdán a Freud, az álomfejtő álma című darab helyett A szélmalom lakói kerül színre. A megváltott jegyek érvényesek, vagy kívánságra a váltás helyén visszaválthatók.

MAGYAR KIÁLLÍTÁS Pekingben. Naponta hatezer szakember kereste fel a pekingi önálló magyar kiállítást. A vendégek között volt a Kínai Országos Tervhivatal elnöke is, aki elismerően szólt mind a Hungexpo által rendezett bemutatóról, mind pedig a magyar gazdaság eredményeiről. Hangsúlyozta, hogy a magyar kiállítás jelentősen hozzájárulhat a két ország közötti gazdasági kapcsolatok erősítéséhez.

TÍZÉVESEK A CSEPREGI NÉGYESIKREK. A csepregi négyesikrek kedden ünnepelték tizedik születésnapjukat. 1974. november 27-én az egész ország értesült róla, hogy Szombathelyen négyesikrek születtek. A Kovács-család sok segítséget kapott és kap a tanácsi szervektől, munkahelyeiktől s a szocialista brigádoktól. Az ikrek már negyedik osztályosok, jól fejlettek, elevenek, egészségesek.

A THÁLIA SZÍNHÁZBAN november 26-án adták át a Thália gyűrűket, amelyeket ez évben Sütő Irén érdemes művész és Szirtes Ádám kiváló művész kapott.

FORMATERVEK IPARVÁLLALATOKNAK. Kedden a Magyar Kereskedelmi Kamara Formatervezési Központjában átadták az Iparművészeti Főiskola hallgatói által, iparvállalatoknak készített ajánlati formaterveket. Az Iparművészeti Főiskola több vállalattal kutatás-fejlesztési szerződést kötött formatervek készítésére.

MAGYAR NAPOK Egyiptomban. Az Al-Akhbar első oldalas cikkben foglalkozik a magyar — egyiptomi gazdasági kapcsolatokkal. A lap aláhúzta, hogy számos lehetőség van a két ország közötti együttműködés fejlesztésére, a közös ipari vállalkozások és a közös vállalatok létesítése terén.

A EGYETEMI SZÍNPAD közli, hogy A lélek és a tánc című előadása november 28-án, szerdán betegség miatt elmarad. A jegyek december 16-ra érvényesek.

LASKAGOMBA nyárfatuskóról. Szedik a kései laskagombát a Kiskunhalasi Állami Gazdaság nyárfásaiban. A gyérítés — a nyárfák ritkítása — során földben maradt tuskókat hasznosítják a korhadozó fákon kitűnően tenyésző laskagomba termesztésével.

SZLOVÁK EGYÜTTESEK seregszemléje. December 1-én, szombaton délután Szarvason a művelődési központban Békés és Bács-Kiskun megye legjobb szlovák műkedvelő együtteseinek szemléjét rendezik meg. A szlovák nemzetiségi szövetség, a Népművelési Intézet, és az Amatőr Néptáncegyüttesek Országos Tanácsa által szervezett vetélkedősorozat területi döntőjében öt csoport lép fel.

LASSAN HATÓ, egyben környezetkímélő műtrágya kísérleti gyártását kezdték meg a Péti Nitrogénműveknél. Az új talajtáplálék fokozatosan bomlik, 2—3 évig is ellátja nitrogénnel a talajt, illetve a növényeket. A jelenleg alkalmazott nitrogén műtrágyák ugyanis gyorsan oldódnak, hatásuk lökésszerű.

AZ IDEGENFORGALOM helyzetéről, a VII. ötéves terv időszakára vonatkozó legfontosabb elképzelésekről tárgyalt keddi ülésén a Borsod megyei Idegenforgalmi Bizottság.

DEDIKÁLÁS. Néhány napos látogatásra Budapestre érkezett Efrájim Kishon (Kishont Ferenc), a Zürichben élő világhírű humorista, akinek Veszett ernyő nyele című, vidám írásait tartalmazó kötetét most jelentette meg az Európa Könyvkiadó. A szatíráiból, színdarabjaiból, filmjeiből jól ismert szerző november 29-én, csütörtökön délután 4 órától dedikália könyvét az Európa Könyvesboltban (VII., Lenin krt. 7.).

BÉKEKUTATÁS ÉS KÖZVÉLEMÉNY. A békekutatás szerepe a közvélemény formálásában címmel nemzetközi kerekasztal-konferenciát rendez december 11. és 13. között Budapesten az UNESCO támogatásával az MTA Intézetközi Békekutató Központja. Az eszmecserén 25 külföldi békekutató is részt vesz, többek között Chadwick Alger professzor, a Nemzetközi Békekutató Társaság (IPRA) főtitkára.

GÉZA FEJEDELEM hajdani földvárának árkát és töltését azonosították a régészek Székesfehérvár legősibb részén, az Arany János utcában, az úgynevezett koronázó dombon. A várostörténeti jelentőségű leletek egy gázvezeték lefektetése közben kerültek elő. Ugyanott megtalálták a Péter Pál templomnak, a székesegyház középkori elődjének falmaradványait, s több kőből kirakott falú sírt is kibontottak.

TERMELŐSZÖVETKEZETI TÉGLAGYAR. Évi négymillió kisméretű tégla előállítására képes téglagyárat épített a szederkényi Karasica Gyöngy Tsz. Az Állami Fejlesztési Bank 5,7 millió forint hitelt, a Baranya megyei tanács pedig 2 millió forint támogatást nyújtott az építőanyagipari üzem létrehozásához.

BALESET. Tilos jelzésen haladt át a sínekben Dénes Barnabás György 16 éves betanított munkás, budapesti lakos a III. kerület, Vörösvári út és Váradi utca kereszteződésénél. A villamos előtötte és a fiatalember a helyszínen belehalt sérüléseibe.

CUKORGYÁRTÁSI FÉLIDŐ. Kedden leálltak a cukorrépa betakarító gépek Győr-Sopron megyében: az utolsó hektárokról is betakarították a termést. Kedden a Petőházi Cukorgyárban feldolgozták a 200 ezredik tonna répát és elkészült a 25 ezredik tonna cukor, amivel az idény a féléidejéhez érkezett.

(×) **A József Attila Színház december havi bérleti műsora:** 2., vasárnap délelőtt 1/2 11 óra: A tanítónő Vasutas 2. 2., vasárnap este 7 óra: A tanítónő R. 2. 3., hétfő este 7 óra: A tündérlaki lányok B. 2. 7., péntek este 7 óra: A tanítónő L. 2. 9., vasárnap délelőtt 1/2 11 óra: A tündérlaki lányok Radnóti 1. 11., kedd: A tündérlaki lányok D. 2. 18., kedd: A tündérlaki lányok Z. 2. 29., szombat: A tündérlaki lányok C. 1.

Törvényszéki tudósítás

A csalók és a GT

Különösen nagy kárt okozó, folytatólagosan, tarstettesként elkövetett csalás miatt tegnap a Legfelsőbb Bíróság *kétévi szabadságvesztésre és tizezer forint pénzbüntetésre ítélte Tamás Lázárt, a másodrendű Balogh András vádlott pedig két év négyhavi szabadságvesztést és tizenötezer forint pénzbüntetést kapott.* A legmagasabb bírói fórum ezzel a végzéssel *helybenhagyta* a Fővárosi Bíróság ítéletét. Az ellen a védők és a vádlottak fellebbeztek — *téves tényállásra hivatkozva* — felmentés érdekében. Az ügyész helybenhagyást indítványozott.

A csalás előzményei messzire nyúlnak, s számos talányos kérdést vetnek föl. A lipcsei EAM-cég a *nemzetközi hírnévnek örvendő Szilikátipari Központi Kutató Intézetet* kérte föl néhány magas felkészültséget, speciális szaktudást igénylő, *környezetkímélő technológiai berendezés megtervezésére.* A SZIKKTI és az NDK-cég között egyébként már *hosszabb kapcsolat volt*, az újabb megrendelést az intézet *„kapacitásszűkében" nem tudta volna elvállalni*, Tamás Lázár létesítményfelelős gondolt egyet, s *fiktív* alvállalkozói szerződést kötött a *Főszolg GT-vel*, az szintén fiktív *eseti megbízást kötött Balogh Andrással a tervek elkészítésére.* A terveket a SZIKKTI *munkatársai elkészítették*, azok *mindenben megfeleltek az NDK-beli cégnek* — átvették mindkettőt. A fiktív, *és más okok miatt egyébként is érvénytelen szerződés* alapján a SZIKKTI *kifizette a külföldi partnertől kapott 1 millió háromszázezer forintot* a FŐSZOLG *„utódjának"*, a Tókörnyéke Mgtsz ipari és szolgáltató főágazatának, s onnan 275 ezer forintot kapott Balogh, aki a kisujját se mozdította meg az ügyben, s a másik csaló, Tamás is kapott ebből a pénzből 150 ezer forintot.

Hogyan, miként és miért került a tervezés menetébe az egyébként is *zavaros működésű Tókörnyéke Mgtsz?* Ki, kinek, miért, *mennyit fizetett?* Miért volt *érvénytelen* is a fiktív szerződés? Hogyan *„verték át"* a munkában részt vevő magasan képzett kiváló tervezőmérnököket? *Ki a károsult, s kié a jogosulatlan haszon? Hogyan, használták föl a gazdasági társulási formát a csalás leplezéséhez* a vádlottak? Mindezekre a közeljövőben visszatérünk.

s. b.

Egykori partizánok kitüntetése

Jugoszlávia felszabadításában részt vett magyar partizánokat tüntettek ki kedden Budapesten a baráti szocialista ország nagykövetségén. *Milovan Zidar* nagykövet üdvözlő szavai után *Rudolf Jontovics* nyugalmazott vezérőrnagy, a Petőfi Sándor Rohambrigád egykori politikai biztosa mondott ünnepi beszédet. Méltatta a magyar zászlóalj harcosainak tetteit.

Az ünnepségen 52 egykori partizánt tüntettek ki a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság Elnökségének érdemérmével és köszönő oklevelével. Megemlékeztek *Klein Ilonáról* is, aki 20 évesen, 1944 januárjában életét áldozta a Jugoszlávia felszabadításáért vívott harcokban. A volt partizánlány kitüntetését a Ruházatipari Dolgozók Szakszervezete képviselői vették át. A szakszervezet több alapszervezetében ápolják a fiatalon elesett harcos emlékét. Az egykori partizánok nevében *Fekete József* köszönte meg az elismerést.

A kitüntetések átadásánál jelen volt *Kótai Géza*, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese, *Padányi Mihály*, a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetségének elnöke.
(MTI)

Kitüntetés

Az Elnöki Tanács *Sebestyén Jenő* nagykövetnek a Külügyminisztériumban kifejtett eredményes tevékenysége és egész életútja elismeréseként, nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatát kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Várkonyi Péter* külügyminiszter adta át.
(MTI)

Akadémiai küldöttség

Az Angol Royal Society (Tudományos Akadémia) meghívására *Szentágothai Jánosnak*, a Magyar Tudományos Akadémia elnökének vezetésével akadémiai delegáció utazott kedden Londonba.
(MTI)

Magyar—NDK kereskedelmi egyezmény

Kedden a Külkereskedelmi Minisztériumban befejeződtek a tárgyalások Magyarország és az NDK 1985. évi árucsere-forgalmáról; az erről szóló jegyzőkönyvet *Ambrus János* és *Dietrich Lemke* külkereskedelmi miniszterhelyettesek írták alá. Az aláírásnál jelen volt *Karl-Heinz Lugenheim*, az NDK budapesti nagykövete is. Dietrich Lemkét fogadta *Veress Péter* külkereskedelmi miniszter.

Kiállítás a Grúz SZSZK életéről

A Grúz Szovjet Szocialista Köztársaság gazdasági életét, ipari termékeit, tudományos eredményeit, s a hazánkkal kialakított együttműködését, kapcsolatait bemutató tárlat nyílt kedden Budapesten a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában. Az eseményre, s a kiállítást követő rendezvénysorozatra küldöttség élén Budapestre érkezett *Otar Cserkezija*, a Grúz Kommunista Párt Központi Bizottsága Irodájának tagja, a Grúz SZSZK miniszterelnök-helyettese.

A mintegy 120 kiállítási tárgyat bemutató tárlatot *Juhár Zoltán* belkereskedelmi miniszter, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság országos elnökségének tagja és Otar Cserkezija nyitotta meg. A tárlat megnyitásán jelen volt *Apró Antal*, az Országgyűlés elnöke, az MSZBT elnöke és *Vlagyimir Bazovszkij*, a Szovjetunió budapesti nagykövete.
(MTI)

A cérna elszakadt

A Ruhatisztító Szövetkezet pert indított – Egy beruházás kórképe

A Ruhatisztító Szövetkezet alapvető gazdasági bajokkal küzd: legfontosabb szolgáltatására, a mosásra ráfizet. Árait nem emelheti, dolgozói az alacsonyabb bérek és a rossz munkakörülmények miatt elhagyják. Az új mosoda, amely végre emberi munkakörülményeket teremthetne, „nem akar" elkészülni. Holnap a kivitelező — a dabasi Fehérakác Tsz — megkísérli ugyan átadni az új létesítményt, ám eközben a Ruhatisztító és a Fehérakác Tsz változatlan perben áll.

— *Időnként azt hiszem, hogy a végét járjuk* — mondja *dr. Jelinek István*, a Ruhatisztító Szövetkezet elnöke. — Már két éve élősködünk az OKISZ-on, nyújtjuk a markunkat: tavalyelőtt 3, tavaly 8 millió forintot kaptunk. De már nekik is elegük van abból, hogy gavalléroskodjanak a többi, jól dolgozó szövetkezet kárára. És tulajdonképpen miért is, milyen alapon támogassák a főváros lakosságának a mosását?

Valamikor, a kezdet kezdetén *ez virágzó szolgáltatási ágazat volt.* Igaz, kaptak is mindenféle támogatást, csak úgy pumpálták beléjük a pénzt. Csakhogy 1980-ban nem volt menekvés a normatív szabályozás alól. Ettől kezdve megkövetelték a nyereségcentrikus gazdálkodást, ám az 1979-ben megállapított maximális díjtételek szilárdan tartották az állásaikat. Miközben minden más drágult.

Hirtelenjében 30 millió forint kellene ahhoz, hogy rendben legyenek. De hát *nem hullik az égből manna*, nincsenek csodák. A valóság sokkal kegyetlenebb, az idei tervkészítésnél eleve *hétmillió forint veszteséggel számoltak.*

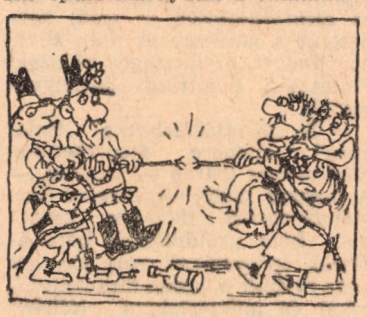
Közben, mint a hajótöröttek próbálnak megszabadulni mindentől, ami felesleges teher. Kolonc a nyakukon a Mártírok útjai mosoda. Eladnák. Csak nem elég ehhez az ő szándékuk, vevő is kellene. S jó lenne a guzsbakötöttségtől megszabadulni, miszerint ez *lakossági mosoda*, amit a Fővárosi Tanács vigyázó szemekkel figyel. Ám a szövetkezet mindenképpen szeretné magáról lerázni, hiszen csupán tavaly ötmillió forint veszteséget írhattak e mosoda számlájára.

Hitegetés

Persze ahhoz, hogy túladhassanak rajta, még valami szükséges. Alapvető feltétel, hogy befejeződjék *a Vasgyár utcai mosoda rekonstrukciója*, amelynek az átadása immár két éve csúszik, póthatáridő póthatáridőt követ.

— *Látta a Patkányfogót?* — kérdi az elnök. — A Zola-regényből készült film derűsebb, mint odakinn a kép.

Megnéztem. *A vakolat mállik, a falakon nedves foltok, a betonpadló csupa barázda*, itt-ott gödrök tátonganak, az ablakok egy részét bemeszelték, másikon rongyos lepedő lebeg. Aki a mosógép előtt hajladozik, azt szemből negyven fokos meleg éri, hátulról pedig jön be a hideg, télen sem volt fal, ajtó, csak egy szürke pokróc. Ezt is rendre-sorra elhúzza a fiatalember, aki Ráró nevű kis teherautóján fuvarozza a szennyest és a tisztát, át a másik részlegbe, utcán át, napi ötven fordulattal. De az asszonyok is megteszik ezt az utat legalább kétszer, ugyanis az elülső részben van az immár megcsonkított öltöző, itt bújnak munkaruhába, majd átbandukolnak a — nemcsak nevében — Sáros utcán, hogy megkezdhessék a másik épületszárnyban a munkát.

Közben ott incselkedik tőlük kartávolságnyira az *új, négyemeletes épület, tövében az üzemcsarnok.* A szerződés szerint *két éve birtokba vehették volna.* Annyit hitegették a dolgozókat a költözködéssel, hogy már *senki sem hiszi el.* Valószínűleg az áldatlan munkakörülményeknek is köszönhető, hogy a százötvenes létszám harmadára csappant.

Tavaly áprilisban a szövetkezet türelme végleg elfogyott, *a cérna elszakadt:* kötbért követeltek a kivitelező Fehérakác MGTSZ-től. Se válaszlevél, se pénz nem jött, így júniusban *pert indítottak* a termelőszövetkezet ellen.

Újabb határidők

— A négyszintes épület végszámláját a múlt év végén tudták benyújtani — mondja *Szűcs Lajos*, a Ruhatisztító Szövetkezet osztályvezetője. — Ezt végül is hiánypótlásokkal átvettük, s fizettünk. De ez nem több, mint modern raktár. Itt a szennyesruha-tároló, osztályozó, innen kerül csúszdán át a mosodába a holmi. De ezzel semmit sem érünk, amíg nem készül el az üzemcsarnok. *Az eredeti határidő 1982 március volt.* Számtalanszor összejöttünk a vezetőkkel, tárgyaltunk, sürgettük őket, mindhiába. Az új, végleges határidő: 1983. március 31. Ez is *üres szólam maradt.* Ezért nyáron benyújtottuk a bírósági keresetet, kötbérigényünk 1 millió 771 ezer forint. *Bonyolult ügy*, a bíróság jelenleg igazságügyi építészszakértői bizonyítást rendelt el.

Végigjártam a négyszintes épületet. Itt csak szépséghibák vannak, annál nyomasztóbb az üzemcsarnok képe. Ott porosodnak a nyugati, drága gépek, a csőmosó, a kalander, az automata vasaló és hajtogató. Egy ember zöldre festegeti a gépalapzatokat, egy másik kényelmesen törölgeti, a belső teremben egy a falat locsolgatja, vagy négyen nézik. Az asztalon Zöldszilvánis üveg. Akár az állami építőiparban. Hogy lesz ez kész? Aztán: a csarnok oldalán csempe, *fele zöld, fele kék*, absztrakt mintázatban találkoznak. De ilyen „semmiségre" — amint hallom — már nem ad a Ruhatisztító Szövetkezet. Egy a lényeg, hogy mielőbb megkapja a csarnokot, s beindíthassa a modern mosodát.

— Nem mondjuk, hogy vétlenek vagyunk — mondja *dr. Sóti Zsolt*, a dabasi Fehérakác MGTSZ elnökhelyettese. — Dolgozhathattunk volna gyorsabban is. De a mindent meghatározó hiba 1980-ban történt. Akkor, amikor a Budapesten működő, építőipari tevékenységet folytató ágazatunk elvállalta ezt a munkát. Nem véletlen, hogy a ruhatisztító több mint száz kivitelezőhöz fordult, mindhiába. *Mi voltunk a „madarak".* A határidő eleve irreális volt, állítom, hogy *lehetetlen szerződést kötöttünk.* Akik kezdték ezt a munkát, már mind kiléptek. Ilyen jellegű munkára nem voltunk felkészülve. Ráadásul módosítás módosítást követett, rengeteg részszerződést kötöttünk, állandóan plusz munkák merültek fel. Egy biztos: annakidején nem hangzott el, hogy komplett egységet akarnak, kulcsrakészen, most pedig kötik az ebet a karóhoz, a részmunkákért nem fizetnek.

Elúszott milliók

— Nem védem a dolgozóinkat — teszi hozzá *Tölgyesi Gábor*, a főágazat vezetője. — Volt, hogy egész nap az italpultot támasztották a közeli kocsmában. Sok vita volt, sok felmondás. Most a legjobbakat vezényeltük ki, hiszen mi is *alig várjuk, hogy megszabaduljunk ettől a nyűgtől.* Terhel minket épp elég veszteség. Ott van például a csempe. Tudjuk, hogy kétszínű. Mi ugyanazt rendeltük a romhányiaktól, de úgy látszik, kétszer képtelenek ugyanazt a színt előállítani. Ezért minőségi értékcsökkenést adtunk. Ezen az építkezésen *legalább ötmillió forintunk úszik el...* S van mit nekünk is a szemükre hányni. Például micsoda dolog, hogy az épületgépészeti terveket nem egyeztették az elektromos tervekkel. Ott derült ki, hogy a fűtési vezetékre került a villamos nyomvonal, vagy pont oda tervezték a mosdót, ahová az elektromos kapcsolószekrényt. Sokat elmond, hogy *csupán a csarnokra egy tucat érvényes szerződésünk van...*

A Fehérakác MGTSZ e hónap végére *készre jelentette* a munkát. A Ruhatisztító Szövetkezet „tamáskodik", elképzelhetetlennek tartja, hogy ilyen állapotok között beindulhat a próbaüzem. De a kötbérigénylési pertől nem állnak el, sőt megindítanak egy másikat, a *károkozás* miatt. A termelőszövetkezetnél Tölgyesi Gábor optimista, ő nem tartja kizártnak, hogy végül ők kerülnek ki nyertesen, s akkor majd ők perelnek hitelrontásért. Az elnökhelyettes óvatosabban fogalmaz: — Ha a bíróság nem csökkenti a kötbér összegét, fellebbezünk!

Egy biztos, *a veszekedés még sokáig elhúzható, de a Vasgyár utcai helyzet már nem.*

Cseszák Gyöngyi

Ha az írógép – japán

Nem győz már a Triumph

Napjaink mikroelektronikai forradalma természetesen nem hagyta érintetlenül az írógépek világát sem. Évtizedünkben már *visszaszorulóban vannak* a hetvenes években megcsodált gömbfejes villanyírógépek, s helyüket a korszerű irodákban mindinkább a memóriával rendelkező, szinte hangtalanul működő elektronikus gépek foglalják el. A mikroprocesszoros masinák többek között szöveget tárolnak szövegszerkesztői feladatokat végeznek, növelik a leíró-teljesítményt.

Az új típusú írógépek kifejlesztése egy-egy gyártó cégnél 50—100 millió dollárt is felemészt, ezért — érthető módon — a szakma patinás cégei igyekeznek minél nagyobb piaci részesedésre szert tenni. Az eladási statisztikák tanúsága szerint tavaly a világon *2,5 millió írógépet (mechanikus, elektromechanikus és elektronikus működésűt) értékesítettek, mintegy ötmilliárd dollár értékben.*

Különösen Nyugat-Európában okoz sok fejfájást az írógépgyártó vállalatoknak *a japán konkurrencia* megjelenése. Kontinensünk nyugati felén évente mintegy 900 ezer írógép talál vevőre. 1981-ben a kereslet 80 százalékát még a nyugat-európai gyártó cégek elégítették ki, az amerikai IBM részesedése alig érte el a 10 százalékot. A maradékon japán és egyéb cégek osztoztak. Két esztendő alatt gyökeresen megváltozott a helyzet.

Tavaly a Nyugat-Európában eladott 900 ezer írógépnek mintegy 50 százaléka származott az ázsiai szigetországból, a „hazai" termelők részesedése *40 százalék* alá csökkent.

S közben a nyugatnémet Olympia ma már az AEG tulajdona, a Triumph Adler a Volkswagen egyik leányvállalata, a svéd Facitot pedig az Elektrolux vásárolta meg. Nem tudta megőrizni függetlenségét a svájci Hermes sem, ezt a patinás gyártót az Olivetti kebelezte be. Érdemes megjegyezni, hogy ma Nyugat-Európa legnagyobb elektronikus-írógép gyára az Olivetti. Az új anyacégek számára azonban általában nem bizonyult jó üzletnek a felvásárlás. A Volkswagennek például *több millió dollárt kellett 1981-ben az Adler veszteségeinek kifizetésére fordítani.*

A japánok előretörése az írógéppiacon nagy riadalmat okozott és okoz Nyugat-Európában. A félelem nemcsak a piaci pozíciók féltéséből ered, hanem a piac újonnan kialakult szerkezetéből is. Ma már ugyanis az elektronikus írógépek felhasználhatósága a korszerű irodában igen sokirányú: terminálokon keresztül az elektronikus írógép csatlakoztatható egyéb irodagépekhez, számítógépekhez. Az írógépet tehát egy olyan „téglának" is lehet tekinteni, amely csak egy része a „falnak", amely a jelen esetben az automatizált irodai munka. Ha tehát a japánok megszerzik a nyugat-európai írógéppiac döntő részét, jó esélyeik vannak uralkodó szerep kivívására az egész irodagépesítés területén. A nyugat-európai írógépgyártók tulajdonképpen ettől félnek, hiszen saját termelésük is felöleli az irodagépek és -berendezések egész családját. Felmérések szerint a japán gyártók éves kapacitása mintegy három millió darab elektronikus írógép, tehát több, *mint a világ éves keresletе!*

Nem véletlen tehát, hogy a nyugat-európai írógépgyárak együttes támadást indítottak a japánok ellen. A közös piaci gyártók panaszt emeltek a brüsszeli bizottságnál: azt kérik, hogy ítélje el a japán gyártókat és az exportőröket „tisztességtelen dömpingakcióik" miatt. Nem volna ellenükre az sem, ha a brüsszeli bizottság *korlátozná* a japán behozatalt, vagy sikerülne rávennie a szigetország termelőit a jól ismert „önkéntes" exportkorlátozásra.

A japánok is szívesebben vennék, ha a nyugat-európai termelők inkább a *piacon* indítanának ellentámadást. Ott ugyanis a japánok egyelőre nem veszthetik el a csatát, mivel világszerte emelkedik a „Made in Japan" írógépek kereslete — a többi gyártó rovására. A nyugat-erópai cégek félelme a japán „exporthengertől" pedig nagyon is reális, hiszen az autók, a színes televíziók, a kvarcórák, a fényképezőgépek, a szórakoztató elektrotechnikai és egyéb cikkek „tarolásának" emléke még túlságosan friss.

G. GY.—SZ. P.

Mai kommentárunk

Ártámogatást — ne!

Elképedve szemléltem a Stúdió 84 keddi javaslatait. Pontosabban azt, amit Baló György hozzávetőleg így fogalmazott meg: az állam *adjon állami támogatást* a színes tévékészülékeket gyártóknak, az Orionnak és a Videotonnak, annak fejében, hogy azok energiatakarékos típusokat gyártsanak. Készséges segítőtársai — az Orion és a Videoton főmérnökei — szerint készülékenként háromezer forint lehetne ez a támogatás. Erre a szép kerek összegre abból következtettek, hogy a modern, integrált áramkörökkel, félvezetőkkel épült színes masinák használata esetén — a régi csöves fekete-fehér géphez viszonyítva — mérséklődne csúcsidőben az áramfogyasztás, éspedig éppen annyival, amennyit az államnak így kellene visszaadnia a gyáraknak.

Szeretném hangsúlyozni: a Stúdió 84-ben, amely köztudottan kulturális műsor, a riporter mindezt azzal indokolta, hogy az embereknek ebben a mostoha, drágulásos időben a színes televízió „felértékelődött" szórakoztató-búfelejtő intézmény. Nincs vita köztünk — a tv, mint információs, kulturális, szórakoztató intézmény, valóban felértékelődött. Csakhát, ezt a felértékelődött szerepet miért kellene az államnak aládúcolnia a két hazai gyárnak külön kifizetendő állami támogatással?!

Ez ma ugyanis *képtelenség.* Talán Baló György megengedi — noha ez kulturális műsor —, hogy a televíziógyártás árpolitikáját, fejlesztési céljait ne tekintsük kivételnek általános gazdálkodási rendszerünkből és törekvéseinkből. Talán szabad emlékeztetni arra, hogy ebben az országban *ma nem az állami támogatások bővítése, újabb és újabb támogatási területek megállapítása lehet soron, hanem ennek az ellenkezője.* Hogy a legutóbbi központi, hatósági áremelésekre — amelyek alapvető élelmiszereket érintettek — egyebek között azért is szükség volt, mert az állami támogatások *elviselhetetlen mértékűre duzzadtak.* Hogy a támogatásos módszer egyebek között elmossa az érdekeltséget, torzítja az elosztást.

A színestévé-gyártóknak is saját kenyerükön kell *elfogadható áron* televíziót készíteniük, és nem manipulált módszerekkel. Ehhez éppen az árrendszeri módosulás segítheti hozzá, amely a gazdaságirányítási rendszer fejlesztésével napirenden van, s amely racionális gazdasági törvényszerűségek okán az állami támogatásoknak a *lehető legkisebb szerepet* szánja.

Matkó István

HORIZONT

Fizetési korlátozások Zimbabwében

A külföldi valutatartalékok csökkenése és a romló fizetési mérleghelyzet miatt Zimbabwe leállította a külföldre történő pénzátutalásokat, így egyebek között az osztalékok átutalását. Mint *Bernard Chidzero* pénzügy- és gazdaságtervezési miniszter sajtóértekezletén elmondta: az országban három év óta pusztít szárazság, Zimbabwe exportja 1981 óta egyharmadával esett vissza, és az ország fizetési mérlegének hiánya jelenleg 500 millió zimbabwei dollár.

Cukortárgyalások

A világ 18 legnagyobb exportőre és importőre részvételével tárgyalások kezdődnek a nemzetközi cukoregyezmény (ISA) keretében a tagországok exportkvótáiról. A mostani megbeszélések célja, hogy előkészítse a júniusban tartandó genfi tárgyalásokat, amelyek során az év végén lejáró, és meg nem újítható egyezmény helyébe egy új megállapodást kívánnak léptetni. Az új egyezmény a tervek szerint úgy hozná egyensúlyba a nemzetközi keresletet és kínálatot, hogy az árakat egy meghatározott határon belül stabilizálná.

Felértékelték a finn márkát

A finn központi bank 1 százalékkal felértékelte az ország nemzeti valutáját, a finn márkát legfontosabb kereskedelmi partnereinek valutájához képest. Mint a pénzintézet kormányzója közölte, azért döntöttek így mert a piac értékítélete szerint a finn márka alulértékelt volt. Az intézkedés hátterében a finn gazdaság javuló teljesítményét tükröző adatok — így például az ország arany- és külföldi valutatartalékainak erőteljes növekedése — állnak.

Nemzetközi szimpózium Esztergomban

A történelem tanítása

Hazánk látja vendégül április 3. és 6. között a *szocialista országok 10. nemzetközi történelemtanítási szimpóziumát.* Esztergomban a Tudomány és Technika Háza és a tanítóképző főiskola ad otthont a Művelődési Minisztérium és az Országos Pedagógiai Intézet közös rendezvényének, amelyre Bulgáriából, Csehszlovákiából, Kubából, Lengyelországból, Mongóliából, az NDK-ból, a Szovjetunióból és Vietnamból érkeznek pedagógiai szakemberek.

A két évenként más-más szocialista országban rendezett konferencia lehetőséget ad a *történelemtanításban elért eredmények és gondok kölcsönös megismertetésére,* a tudományos véleménycserékre, valamint a kétoldalú oktatásügyi kapcsolatok erősítésére. A mostani szimpóziumon *A társadalmi formák fejlődésének tanítása* címmel tartanak vitát. Három szekcióban 50 előadás hangzik majd el. A szakemberek a fővárosi és az esztergomi iskolákban bemutató órákat is megtekintenek. Érdekesnek ígérkezik az itthon is újszerű *esztergomi képtár-óra,* amelynek során a képzőművészeti alkotások segítségével ismerkednek a diákok egy-egy történelmi korszakkal. *(MTI)*

A természet figyelmeztetett

Az üzbegisztáni földrengés

MINDEN FÖLDRENGÉS váratlanul és alattomosan tör az emberekre, s főként azok veszedelmesek, amelyek az éjszakai órákban támadnak. Így volt ez a március 19-ről 20-ra virradó éjszakán az üzbegisztáni *Gazli* várost és környezetét sújtó súlyos katasztrófa alkalmával is. Ámde szerencsére, egyetlen haláleset sem fordult elő, pedig egy ilyen rendkívül nagy energiájú földrengésnél, mint amilyen ez is volt, akár több száz, vagy néhány ezer halott is lehetett volna!

Ezúttal azonban — amint az MTI tudósítója is jelentette — az történt, hogy a nagy földlökést, amely a város jelentős részét rombadöntötte, *ezernél* is több, kisebb erejű földrengés előzte meg. Ez a sorozat több hónappal korábban kezdődött és ezáltal mintha maga a természet figyelmeztetett volna arra, hogy „valami készül". S az emberek ennek a veszélynek tudatában éltek, dolgoztak Gazliban és a környező városokban, falvakban. Amikor pedig megkezdődött a nagy földrengés, azonnal elhagyták az épületeket. Fegyelmezetten és bátran viselkedtek, s így nem tört ki pánik a körükben, ami pedig csaknem olyan veszélyes lett volna az adott helyzetben, mint maga a rengés! Az természetesen elkerülhetetlen volt, hogy sokan, több százan meg ne sebesüljenek, de a lakosság azonnal hozzákezdett a mentéshez. A sérülteket autóbuszokon szállították a terület központi kórházaiba, és a jó előre kijelölt válságközpontok haladéktalanul intézkedtek, hogy sátrakat, élelmiszert, kötszert és gyógyszert juttassanak a rászorulóknak. Az élet rövidesen visszatért a megszokott medrébe.

GAZLI városát és környékét nem most érte első ízben súlyos földrengés. A jelenlegi a Richter-féle skálán a kolorádói állomás szerint 7,1, a strassbourgi obszervatórium jelentése szerint 7,0 méretű volt. Ezek az értékek a felszabadult *energiára* vonatkoznak. Ha az 1956. január 12-i dunaharaszti rengéskor felszabadult teljes szeizmikus energiát egységnyinek tekintjük, akkor a 7,0, illetve 7,1 méret 126, illetve 178 egységnek felel meg! Ezek a számok világosan mutatják, milyen roppant erők dolgoznak a Föld belsejében, hiszen a példának vett dunaharaszti földrengés is súlyos károkat okozott annakidején. Nos, Gazliban 1976. április 8-án is fellépett már egy nagy rengés, amelynek Richter-mérete 7,3 volt. Ez — az előbbi skálát alkalmazva — 355 egységet jelent. Az 1976. évi rengés Gazli 131 000 négyzetméternyi lakóterületén *minden* épületet összedöntött, vagy nagyon súlyosan megrongált. A fészek mélysége ekkor 10 kilométer volt (a mélységmérés bizonytalansága ± 1,7 kilométer.) *Nagyon valószínű, hogy most ugyanez a fészek vált ismét aktívvá.*

A sekély fészekmélység azzal a következménnyel jár, hogy a romboló erő viszonylag kis területre koncentrálódik; nagyobb távolságban azonban a rengés hatásai sokkal gyengébben érvényesülnek.

Szovjet Közép-Ázsiának ezt a részét hatalmas törésvonalak járják át. Ezek a törések még napjainkban is „élők", abban az értelemben, hogy szemközti oldalaik fokozatosan elcsúsznak egymáshoz képest. Azok az erők ugyanis, amelyek a Gazlitól délkeletre és keletre levő hegységeket felgyűrték, még nem pihentek el. Emiatt a földkéregben

hol itt, hol ott jönnek létre *alakváltozások,* deformációk, s ezeknek következtében mozdulnak el a kőzetrétegek a törések mentén is. Ha az erők hatására olyan nagy méretű deformációk keletkeznek, hogy a kőzetek a szó szoros értelmében véve a végletekig „megfeszülnek", akkor előbb-utóbb földrengés pattan ki valamelyik aktív törésvonal mentén. A törésvonalat azonban nem úgy kell elképzelnünk, hogy az csak a földfelszínen fut végig. A valóságban ugyanis a vonal egy, a felszín alá mélyen benyúló *törési sík* felső, a földfelületet metsző része. A rengés fészke, amelyet *hipocentrumnak* is szoktak nevezni, mindig egy idős törési sík mentén helyezkedik el a mélyben, vagy pedig — erre is lehetséges példa — *új törési sík* keletkezik a hatalmas hatóerők eredményeként.

A lényeg az, hogy amikor a kőzetek között megszűnik az összetartó erő, akkor a lekötött rugalmas energia hirtelen felszabadul, és a fészekből minden irányban rugalmas hullámok indulnak útjukra. Ezeknek egy része még mélyebben behatol a Föld belsejébe, más része pedig eléri a felszínt, és hevesen megrázza azt. A kőzetek e tönkremenetele a másodperc tört része alatt zajlik le, ezért a földrengés *robbanásszerűen* pattan ki.

A LEGERŐSEBB, úgynevezett *fölökést* heteken, hónapokon, kivételes esetekben éveken át tartó *utórengések* követik. Ezeknek oka az, hogy a fölökés alkalmával nem szabadul fel az *összes,* korábban lekötött energia. Másrészt maga a fölökés is újabb feszültségeket kelt a kéregben. Az *előrengések* oka még nem tisztázódott. Amint említettük, ezúttal szokatlanul sok, ezernél is több előrengést éreztek. Ezeknek fellépése *feltehetően,* de még nem bizonyítottan, arra utalhat, hogy megkezdődött a mechanikai feszültségek felhalmozódása a mélyben levő kőzetrétegekben.

Dr. Hédervári Péter

Nem cél, hanem eszköz

Számítástechnika, itt és most

Hogyan áll az elektronika és alkalmazása ma Magyarországon? Attól függ, mihez hasonlítjuk. Ha a világ *népességéből* ránk jutó arányhoz viszonyítjuk — kb. 2,5 ezrelék — akkor „megfelelő", hiszen a világ elektronikai eszközgyártásának is 2,5 ezrelékét szolgáltatjuk. De ha figyelembe vesszük, hogy az *ipari termelésnek* már 5 ezreléke jut hazánkra, akkor a teljesítmény igencsak *szerény.* Hát ha még hozzátesszük, hogy a *felhasználásban* csupán 1,25 ezrelékkel „dicsekedhetünk", a helyzet meglehetősen súlyos. Hasonlóan lehangoló a kép, ha *az egy főre jutó elektronikai cikkek eladását* vizsgáljuk. 1981-ben a világátlag — melyben benne van az USA és a harmadik világ is — 85 dollár volt fejenként. Hazánkban pedig mindössze 50 dollárt tett ki. Ez nem sokkal haladja meg a „többi országok" 30 dolláros átlagát, melyet a fejlett országok kihagyásával határoztak meg.

Napjaink „villamosítási programja"

Ám, e nem túl rózsás képpel áll szemben az a tény, hogy hazánkban jelenleg mintegy *1200 „mainframe", nagyobb kapacitású* számítógép található és legalább *húszezer mikrogép.* A gazdálkodó egységek háromnegyed részében — ahol a nemzeti jövedelem tetemes részét termelik — *már alkalmazzák* a számítástechnikát. Az országban gyártott szerszámgépeknek ma már szinte *75 százaléka automatizált, elektronikus vezérléssel készül.* Kifejlődött *a számítástechnikai ipar,* s technológiai eredményei *átáramlanak a magyar műszer- és híradástechnikai iparba is.* Ezek az ágazatok átlagosan három-öt év alatt változtattak termékszerkezetükön, ami sokkal *kevesebb* a magyar ipar átlagánál. S ezen eredmények a legutóbbi 10—12 évben születtek meg.

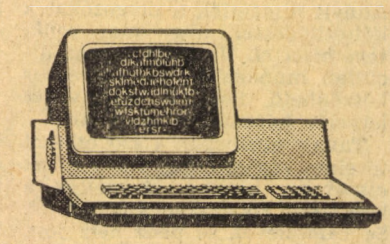
A magyar számítástechnikai kutatásokról és alkalmazásukról a Magyar Tudományos Akadémia, valamint az MTESZ megfelelő egyesületeinek szervezésében a napokban tartottak tanácskozást a hazai szakemberek. Ez alkalommal ugyan az *Akadémia által koordinált középtávú kutatási terv* eredményeiről volt szó, ám a számítástechnika fejlesztésére ezen kívül *más programokat* is kidolgoztak, amelyekben más intézményeken, vállalatokon, kutatóintézeteken kívül az Akadémia is részt vesz.

A tanácskozáson a számítástechnika — pontosabban az elektronizálás — jelentőségét a *villamosításhoz* hasonlították. Mint a század elején az elektromos áram, ma az elektronizáció indult hódító útjára. Behatol a termelés, a szolgáltatás, a mindennapi élet minden területére, szinte forradalmasítva, gyökeresen megváltoztatva őket. Abban is az elektromos áramra emlékeztet, hogy rendszerei — kezdve az adatbankoktól, a hírközlő rendszerektől a gyártórendszerekig, a lakossági elektronikáig — *hálózatokat alkotnak,* amelyekbe tetszőleges helyen táplálható, s kivehető energia. Az elektronikus hálózatokból természetesen elsősorban *szellemi energia* nyerhető, de ez ma már egyre nyilvánvalóbban, egyre kevesebb áttétellel *materializálódik,* válik szinte közvetlenül anyagi erővé.

Huszonötszörösen

Mekkora is ma valójában a számítástechnikai ipar? Hol tart az elektronizáció? — erről kérdeztem a tanácskozás után *Bottka Sándort,* az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság osztályvezetőjét.

— A számítástechnika „fiatal kora" ellenére *meglehetősen eredményes iparág* — mondta. — A magyar számítástechnikai *kormányprogram* 1971-ben kezdődött. Nem „zöldmezős" beruházásról, fejlesztésről volt szó, hanem *ráépült* a hazai híradástechnikai és műszeriparra. Néhány milliárdnyi beruházás árán az azóta eltelt évek alatt az iparág *huszonötszörös termelési értéket* produkált, melynek *kétharmadát exportálta* az ország.

— Ha már a kivitelt említi, a fejlett technológiát exportáló iparágakat gyakran éri a vád, hogy termékeikben túl nagy az importhányad. Úgy vélem, ez különösen vonatkozik az elektronikai termékekre.

— Kezdetben valóban az átlagosnál nagyobb volt az importált technika aránya, ám mára ez már *nem magasabb,* mint a klasszikus híradástechnikai és műszeripar igénye. Az alkatrészhiány egyébként kétségtelenül *neuralgikus pontja* az elektronizációnak. Ám amióta a KGST-országokban is gyártanak bizonyos alkatrészeket — s most már *nálunk* is egyre több ilyen eszköz készül — a helyzet kissé javult. Véleményem szerint most nem is a gyártás a kritikus pont. Amiben most előre kell lépnünk, az a *mikroszámítástechnikai eszközök tömeggyártása, az alkalmazási területek bővítése, a számítástechnikai kultúra terjesztése.*

— Úgy érti, hogy a jelenleginél több szakembert kell képezni?

— Több szakembert, de *nem* elsősorban számítástechnikusokat. Eddig mintegy 20 ezer számítástechnikai szakembert — szakmunkástól mérnökig, matematikusig — képeztek ki az országban, s további 200 ezer egyéb szakember ismerkedett meg a számítástechnikával. *Ez utóbbiak számát kell növelni,* kezdve a középiskoláktól, a tanfolyamokon, a társadalmi, szakmai szervezetekben az ő figyelmüket kell felhívni a számítástechnika, *az elektronizáció alkalmazásából származó előnyökre.* Alkalmassá kell tenni őket a technika befogadására, felhasználására. Kezdetben az országba került gépeket elsősorban *adatgyűjtésre,* tárolásra, feldolgozásra használták fel. Ez ma is igen fontos terület. De napjainkban egyre fontosabb az *elektrotechnika közvetlen bevonása a termelésbe, a szolgáltatásba, beépítése a rendszerekbe, termékekbe.* Nemsokára szinte eladhatatlan lesz az a termék, melynek minősége nem egyenletes. Az állandó jó minőség azonban csak az elektronika alkalmazása révén érhető el. Sok esetben nem egy perc, egy óra, egy nap múlva kell módosítani a gyártást, hanem a termelés megkezdésének pillanatában. Ez azonban *új szemléletmódot* is igényel.

Döntéskényszer

— Mit ért ezen?

— A számítógépek, az elektronikus eszközök állandó jelenléte *megkönnyíti a döntést,* de arra is *kényszeríti* a gép kezelőjét, hogy a rendelkezésére álló információk alapján valóban *döntsön is. Ne máshonnan várja az utasításokat!* Ezen felül a számítástechnika, az elektronizáció széles körű elterjedéséhez — mint erre az Állami Tervbizottság tavaly rámutatott — meg kell teremteni a *gazdasági-társadalmi feltételeket.* Egységesíteni kell például a termékek, a készletek nyilvántartását. Ellenkező esetben két — egyébként kitűnően elektronizált — gyár, vagy gyártósor sem képes „szót érteni" egymással. Ha ugyanazt a csavart mindenütt másként jelölik, akkor ahhoz, hogy A gyár megkapja a csavart B-től, valakinek segítenie kell „felülről" — ami már időveszteséget jelent, mérsékli a hatékonyságot, a jövedelmet.

— Az elektronika hazai alkalmazása tehát a magasabb jövedelem egyik záloga is. Ám megfelelően jövedelmező a számítástechnikai és elektronikai eszközök exportja is. Hogyan oldható fel ez a kettősség?

— Az egyszerű válasz: minél több eszköz gyártásával. Akkor több jut hazai piacokra is. Ezt a megoldást támasztja alá az elektronikai ipar egy főre jutó termelési értéke is. Csaknem kétmillió forint, egy fizikai dolgozóra számolva. De a számítástechnika *már a jelenlegi eszközállománnyal is hatékonyabban aknázható ki,* ha sikerül még inkább elterjeszteni a közvetlen felhasználásra irányuló alkalmazásokat. Biztató jel e téren, többek között, hogy erőteljesen fejlődik a *hazai szoftver-ipar.* Termelési értéke, (a szoftverek és a szolgáltatások) *összevethető a készülék-, az eszközgyártással.* A jelenlegi ötéves tervben a számítástechnikai alkalmazás fejlesztésére a központi és a vállalati forrásokból több mint 10 milliárd forint jut, s a szakemberek már készítik javaslataikat az elektronizáció hazai elterjesztésének fejlesztésére a VII. ötéves terv időszakára.

Zádor Erika

Hegesztési konferencia kezdődött Budapesten

Háromnapos országos konferencia kezdődött tegnap Budapesten *a hegesztési eljárások legújabb eredményeiről* az MTA kongresszusi termében. Napjaink korszerű ipari technológiáinak világszerte az egyik legfontosabb láncszemévé válik a hegesztés, s ez megköveteli e munka minőségének állandó tökéletesítését. A Gépipari Tudományos Egyesület által rendezett mostani konferencia mintegy 300 résztvevője a legújabb módszereket, valamint a hegesztés gépesítésének lehetséges megoldásait tárgyalja. *(MTI)*

Olasz informatikai napok

Az olasz alkalmazott számítástechnika eredményeiről kezdődött előadássorozat szerdán a Számítástechnika Alkalmazási Vállalat székházában Budapesten. Az előadássorozatot — amelyet a Magyar Kereskedelmi Kamara olasz tagozata a Neumann János Számítógéptudományi Társaság és a Számítástechnika Alkalmazási Vállalat szervezett — *Emilio Paolo Bassi,* Olaszország nagykövete nyitotta meg.

Elmondotta: a mostani rendezvényt *egy minden területre kiterjedő számítástechnikai együttműködés első fázisának tekintik* az olasz szakemberek. Az elmúlt időszakban mindkét országban számottevő eredményt értek el a számítástechnika fejlesztésében. Az informatika széles körű alkalmazása *nagyban hozzájárul a vállalatok versenyképességének javításához.* A háromnapos előadássorozat keretében a neves olasz cégek — többek között az Olivetti, a Datamont, az Enidata — számolnak be eredményeikről, legújabb fejlesztési elképzeléseikről. Az informatikában az elmúlt időszakban a magyar szakemberek is figyelemre méltó eredményt értek el. A mostani párbeszéd *hosszabb távon elősegítheti számos új együttműködés létrehozását* a két ország vállalatai között. *(MTI)*

Bukott az Émexport is

A PM Ellenőrzési Főigazgatóságának jelentése – Vállalatnak dolgoznak a kisvállalkozók

A Minisztertanács legutóbb a pénzügyi gazdasági ellenőrzések tapasztalatairól tárgyalt. Alábbi cikkünkben a Pénzügyminisztérium Ellenőrzési Főigazgatóságának múlt évi tapasztalatairól, egyes megállapításáról írunk.

A gazdaság minden területén az export növelése és az importtal való takarékosság szerepel a kiemelt feladatok között. Természetes, hogy a szokásos *kétévenkénti* ellenőrzések során a Pénzügyminisztérium Ellenőrzési Főigazgatóságának revizorai a gazdálkodás mikéntjének vizsgálatakor elsősorban ezeket a területeket kísérték figyelemmel.

A vizsgálatok összesítése után bebizonyosodott, hogy a vállalatok, szövetkezetek többsége *komoly erőfeszítéseket tett a gazdálkodás javítására, az export növelésére.* De a pozitív összkép mögött nem minden eset kedvező. Sokszor inkább központi ösztönzésre, semmint a reális lehetőségeket felmérve próbálkoztak egyes cégek a kivitel növelésével, s végeredményben, *sokan nem érték el kitűzött céljukat.* Persze, nem lenne igazságos, csak a gazdálkodókat hibáztatni az elmaradt exportért: változatlanul kedvezőtlen számukra a külpiaci helyzet, alig érezhető a fellendülés, és az árak nyomottak. Bessz idején sokat számít, ha valaki jó minőségű árut szállít, és főleg pontosan. (A hazai alapanyagok, termékek és kellékek gyártása és beszállítása változatlanul akadozott 1983-ban, s elsősorban a könnyű- és gépipar exportját fogta vissza.) Miután a beszállító és gyártó közös exportérdekeltségét ritkán rögzítette megfelelő szerződés, a legtöbb cég elsősorban saját kiviteli tervét próbálta teljesíteni, és csak ezek után szállított hazai megrendelőinek.

Több az átütemezés, az adósság

Az export elmaradásának másik oka a munkaerőhiány. Megfelelő érdekeltség híján a szakképzett emberek otthagyják korábbi munkahelyüket.

Az export teljesítésének másik fontos kérdése, hogy a vevő mikor és hogyan fizet. A *Magyar Hirlap* hasábjain már írtunk a fizetési kondíciók megválasztásának fontosságáról, és úgy tűnik, a revizorok jelentései ismét *a szakemberek véleményét támasztják alá.* Miután *tovább romlott a külföldi vevők fizetőképessége,* a megfelelő pénzügyi biztosítékok híján *nőtt az átütemezett fizetések és kétes követelések aránya.* Mindez ismételten arra irányítja a figyelmet, hogy nem elegendő egy-egy versenytárgyalás során megfelelő árat kialkudni, hanem *a fizetési feltételek megválasztására, a biztosítékok garantálására is ügyelni kell.*

Az export fővállalkozások eredményességének külön fejezetet szenteltek a revizorok, és nem véletlenül, mert ebben az üzletágban érték a legnagyobb kudarcok a magyar vállalatokat. Általában az indokoltnál nagyobb kockázatot vállaltak az egyes cégek, amikor az ország helyi adottságainak kellő ismerete nélkül export fővállalkozásra szerződtek. Két vállalat, *közülük a Chemimas 1,2 milliárd forintnak, az Emexport pedig 3 milliárd forintnak megfelelő devizát vesztett az üzleten.* Mindkét cég pénzügyi helyzete megrendült a kockázatos vállalkozások nyomán.

A Pénzügyminisztérium Ellenőrzési Főigazgatósága nemcsak a gazdálkodás mikéntjét, hanem a pénzügy- és számviteli fegyelem 1981—1982-es alakulását is figyelemmel kísérte az ellenőrzések alkalmával. Az összkép meglehetősen *negatív:* a vállalatok és szövetkezetek számviteli — bizonylati fegyelme általában *rosszabbodott.* A vizsgálat csaknem négyezer vállalat és szövetkezet 90 százalékánál találtak a revizorok kisebb-nagyobb *szabálytalanságokat.* Az esetek többségében az elszámolások körül nem stimmelt valami, de előfordult szándékos tévedés is. Bevált gyakorlat például, hogy *a fejlesztésnek minősülő munkálatokat, vásárlásokat, az állóeszközök fenntartásához számolták el,* tehát a költségeket drágította az új létesítmény.

Háttérben a hatékonyság...

Évek óta visszatérő probléma, hogy csak papíron létező készletmozgások gyarapítják a gazdálkodók jövedelmét. Sok esetben a vállalat pénzügyi-számviteli szakemberei *nem ismerik ki magukat az egyre bonyolultabb szabályozás labirintusában.* (Súlyosbítja a helyzetet, hogy szakmájuk nem tartozik a keresettek közé). Mind nagyobb a fluktuáció, s jó néhányszor *szakképzetlen emberek (!)* végzik a költségelszámolást, állítják össze a mérleget. Persze, a téves számítások jól mutatják, hogy milyen gazdasági nyomás nehezedik a vállalatokra, például *mind többször „rosszul" kalkulálják ki a költségvetésnek járó részesedési — munkadíjadót, a bérfejlesztési befizetési kötelezettség nagyságát.* Így próbálnak néhány hónapos *fizetési haladékhoz* jutni szorult pénzügyi helyzetükben a vállalatok.

A költségvetés követeléseit egyébként elsőként kell levonniuk az éves jövedelmükből. Ennek ellenére az elmúlt év utolsó negyedében *532 vállalat és szövetkezet — 16 százalékkal kevesebb, mint 1982 hasonló időszakában* — a korábbinál *86 százalékkal többel tartozott a költségvetésnek.* A pénzügyi helyzet romlására utal az is, hogy jelentősen csökkentek az elszámolási betétszámlákon nyilvántartott összegek, elsősorban a gépiparban, a könnyűiparban, a kereskedelemben és a közlekedésben.

Az elmúlt esztendőben először vizsgálták meg a kisvállalkozásokat a revizorok. Bár termelési értékük szerint még mindig *elhanyagolhatóak* az állami és szövetkezeti szektorhoz képest, néhány területen, így a tervezésben, szervezésben, a számítástechnikában és az épületkarbantartásban *számottevő a részesedésük.* A vizsgálatok adatai szerint egyértelműen hozzájárultak a munkaerő fluktuációjának a csökkentéséhez, a szakemberek megtartásához és működésükkel növelték a termelés biztonságát, sőt, nem egyszer az exporttervek teljesítését is elősegítették. Ám, a vállalati gazdasági munkaközösségek többségének alapításakor és működésekor a hatékonysági, gazdaságossági szempontok *háttérbe szorultak,* inkább a munkaerő megtartását tekintik a vállalati vezetők a vgmk fő céljának. Ugyanakkor *kedvezőtlen tendencia, hogy az önálló kisvállalkozások inkább egy-egy vállalat megrendelésére termelnek, s nem a lakosság szolgálatában bővítik a kínálatot.* (A kisvállalkozások vizsgálatainak tapasztalatait külön fórum tárgyalja a közeljövőben.)

Feljelentések, fegyelmik

Egy-egy ellenőrzés után a PM Ellenőrzési Főigazgatósága és az érdekelt főhatóságok, ahol szükséges, megállapítják a vállalat, vagy egyes vezetők felelősségét. A kollektív számonkérés egyik formája a bírság, amelyet az egész cég fizet: 1983-ban *több mint egymilliárd forintot, a korábbinál 44 százalékkal többet fizettek a költségvetés számára az érintettek.* Mintegy *340 esetben saját hatáskörében kezdeményezte a Pénzügyminisztérium a személyi felelősségrevonást,* 133 esetben a felügyeleti szerv intézkedett. A befejezett ügyek 85 százalékában *fegyelmit kaptak* a vétkesek, *8 esetben pedig rendőri feljelentést tettek.*

Mint a revizori jelentések összesítésében kiderült, a gazdálkodás módjában és a pénzügyi-számviteli fegyelem alakulásában *tartósnak igérkező javulás* még hosszú időt vesz igénybe...

Lakatos Mária

Hitel Jugoszláviának

Rendbe tenni a dínárt

Az elmúlt héten — hosszas vita után — a jugoszláv parlament elfogadta azokat a feltételeket, amelyeket a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) állított 400 millió dolláros, idén folyósítandó hitele fejében. Az IMF-hitelnek azért van nagy jelentősége déli szomszédunk számára, mert folyósításával *megnyílik az út* az idén esedékes tartozások átütemezéséhez.

A Jugoszláviának hitelező kormányok ugyanis csak azután hajlandók tárgyalóasztalhoz ülni átütemezési kérdésekben, ha az IMF is kinyitja a pénztárcáját. (Jugoszlávia tartozásainak összege eléri a 20,5 milliárd dollárt, s az ezekből származó idei adósságszolgálat — kamat plusz tőketörlesztés — 5,1 milliárd.)

Ismeretes, hogy az IMF a hitelek folyósítását általában olyan feltételek elfogadásához köti, amelyek teljesítésével egészségesebbé tehető a hitelfelvevő ország gazdasága. Belgrád — a pénzügyi szervezet feltételeinek megfelelően — egy év alatt az inflációs rátá fölé emeli a kamatlábakat, *jelentősen leértékeli a dinárt.* A devalválás után időszakonkénti árfolyamkiigazítással tartják majd karban a dínárt.

Az év közepén feloldják az árbefagyasztást, s a tervek szerint növelik az erergiaárakat, valamint több szolgáltatás díját. (1983-ban Jugoszláviában az infláció mértéke 58,5 százalék volt, idén januárban az árbefagyasztás ellenére 2,5 százalékos volt az áremelkedés.) A legsürgősebb feladat azonban a dínár „rendbetétele", Jugoszlávia valutája ugyanis eddig 95 százalékkal értékelődött le a dollárhoz képest.)

Az IMF 400 millió dolláros készenléti hitele egyúttal arra is lehetőséget biztosít, hogy Jugoszlávia *újabb hiteleket* vegyen fel idei tartozásainak törlesztésére. Az elképzelések szerint 1984-ben — hasonlóan az elmúlt évhez — a kormányok és a magánbankok újabb „hitelcsomagot" állítanak össze az ország számára.

Gonda György — Szentgáli Péter

Ábrahám Kálmán előadása Szentendrén

Az építő kisipar feladatai

Az építő kisiparosok országos szakmai találkozója kezdődött meg hétfőn Szentendrén. A több mint 200 résztvevő előtt *Ábrahám Kálmán* építésügyi és városfejlesztési miniszter tartott előadást az építő kisipar helyzetéről és feladatairól. Szólt arról, hogy a VI. ötéves terv időszakában új feladatokat támasztottak az építőiparral szemben. Előtérbe kerültek a hatékonysági és a minőségi követelmények, növekedett a kereslet a fenntartási munkák iránt. A tervidőszak végére az országos építőipari tevékenységben a beruházás-fenntartás aránya 80—20 százalékról 75—25 százalékra módosul. Egyidejűleg jelentősen bővülnek a magánlakás-építési, valamint az ezzel kapcsolatos fenntartási és a szolgáltatási feladatok.

Az igények változása a kisiparosokkal szemben is nagyobb szakmai követelményeket támaszt, hiszen ők építik az új lakások 14 százalékát, ami a múlt évben 30 ezer lakást jelentett. Emellett évente több mint 8 milliárd forint értékű szolgáltató munkát is végeznek. Az utóbbi években számos intézkedés történt az építő kisiparosok munkájának segítésére — hangoztatta a miniszter. Az építőanyag-ellátási gondokat behozatallal enyhítették és több csatornás értékesítési rendszert alakítottak ki. A szervezett anyagellátás érdekében a KIOSZ és az ÉPTEK Vállalat hosszú távú együttműködési megállapodást kötött. Lehetővé tették, hogy a kisiparosok nagyobb értékű gépeket is kölcsönözhessenek, s a jövőben tovább bővítsék — elsősorban a korszerű technológiát igénylő — építési tervek kínálatát. Egyszerűsítették az elavult egységárgyűjteményt, s a kalkulációt megkönnyítő intézkedéseket is hoztak. A miniszter felhívta a figyelmet arra, hogy a magánépítésben is terjed a korszerű technológiák alkalmazása, elsősorban a félkészház-építéseknél, ahol a szakipari munkák nagy része a kisiparosokra vár. Alapvetően új feladat, hogy tömeges igény jelentkezik a paneles épületek felújítására és karbantartására, s szükséges, hogy ebbe a munkába, például a burkolatcserékbe, az épületgépészeti berendezések karbantartásába a kisiparosok is bekapcsolódjanak.

A háromnapos tanácskozás kedden szekcióülésekkel folytatódik. *(MTI)*

Parafa feldolgozására

Magyar—portugál vállalat

Hungarokork—Amorim Kft. néven magyar—portugál vegyes vállalat alakult — jelentették be hétfői sajtótájékoztatójukon a cég vezetői. A magyarországi székhelyű vegyes vállalatot a Középmagyarországi Pincegazdaság, a Lignimpex Külkereskedelmi Vállalat és a portugál Amorim and Irmaos — Európa legnagyobb parafagyártó cége — hozta létre 117 millió forintos alaptőkével, melyből 25 százalék a portugál részesedés. Az új vegyes vállalat parafa dugó és műszaki parafacikkek gyártását kezdi meg. A gyártáshoz a technológiát és a szükséges berendezéseket az Amorim adja.

A Lignimpex jelenleg évente két és fél millió dollár értékben importál parafát. Az import továbbra sem csökken, de a kész dugók helyett — termelésük hazai megszervezésével — mindinkább alapanyagot vásárolnak. A Veresegyházán felépülő üzem még az idén, a negyedik negyedévben megkezdi termelését. Elsősorban a hazai borgazdaságok igényeit elégítik ki, de az elképzelések szerint 1986-tól már exportra is szállítanak, mintegy 16 millió dugót, illetve más parafa műszaki cikkeket. Az Amorim cég — amely részt vesz a kft. alapanyagellátásában — kiterjedt piacszervezetét felhasználva a vegyes vállalat exportra szánt termékeit is értékesíti. *(MTI)*

Jó borok — a házikertekből

A hétfőn Békéscsabán megrendezett megyei borverseny tanulsága szerint Békésben jó minőségű borokat termelnek a házikertekben. A megyei művelődési házban a legjobban működő öt békési (a békéscsabai, a gyulai, a szarvasi, a sarkadi és a kétsopronyi) szakkör félezer tagjának borait értékelték a szakemberek. A háziversenyen nyertes félszáz fehér, vörös és gyümölcsbor között a legtöbb a furmint, a tramini, a hárslevelű, a kadarka, az oportó és a burgundi. *(MTI)*

HORIZONT

Brit küldöttség Kubában

Brit ipari és kereskedelmi szakemberek küldöttsége utazott Havannába, hogy részt vegyen a kubai—angol kereskedelmi tanács első ülésén. A tárgyalások április elsejéig tartanak. A program szerint a brit szakértők meglátogatnak számos kubai gyárat és mezőgazdasági szövetkezetet is.

Latin-amerikai adósságok

A latin-amerikai országok adósságproblémájának hosszú távú megoldására vonatkozó programok, lehetőségek szerepelnek az Amerikaközi Fejlesztési Banknak (IADB) az uruguayi Punta del Este-ben hétfőn megnyílt éves ülésének napirendjén.

Az ülést előkészítő tárgyalások már pénteken megkezdődtek, ekkor a közép-amerikai országoknak szánt kétmilliárd dolláros gazdasági fejlesztési program lehetőségét vitatták meg a részvevők. Vasárnap a latin-amerikai és a fejlett tőkés országok képviselői megbeszélést tartottak az adósságkérdésről: a jelenlevők hosszabb átütemezési periódusokat, alacsonyabb kamatokat és kevésbé protekcionista nemzetközi kereskedelmet szorgalmaztak.

Latin-Amerika országainak külföldi adóssága jelenleg mintegy 330 milliárd dollárt. A hatalmas adósságszolgálat miatt eddig a térség 14 országa volt kénytelen átütemezést kérni.

EGK fogyasztói árak

Február végén a fogyasztói árak mutatója 7,9 százalékkal emelkedett az előző évhez képest az Európai Gazdasági Közösségben. Az éves emelkedés először került 8 százalék alá hosszú időre visszamenően, és a legalacsonyabb 1978 decembere óta — hangoztatja az EGK statisztikai hivatala.

A közösségben a fogyasztói árak mutatója februárban 238,1 volt (1975: 100).

Az egyes tagországokban az éves áremelkedés a következő: NSZK 3,1 százalék, Hollandia 3,5 százalék, Nagy-Britannia 5,1 százalék, Dánia 6,3 százalék, Belgium 7,1 százalék, Franciaország 9,0 százalék, Olaszország 12 százalék és Görögország 18,8 százalék.

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

Fogadás Görögország nemzeti ünnepe alkalmából

Pantelis Economou, a Görög Köztársaság nagykövete, hazája nemzeti ünnepe alkalmából hétfőn fogadást adott rezidenciáján. Részt vett a fogadáson *Ábrahám Kálmán* építésügyi és városfejlesztési miniszter, *Horváth István* belügyminiszter, *Nagy János* külügyminisztériumi államtitkár és *Melega Tibor* külkereskedelmi miniszterhelyettes, valamint a politikai, a társadalmi, a gazdasági és a kulturális élet számos vezető személyisége. Jelen volt a budapesti diplomáciai képviseletek több vezetője és tagja is.

Hazánkba érkezett a Spanyol Szocialista Munkáspárt küldöttsége

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására hétfőn Budapestre érkezett a Spanyol Szocialista Munkáspárt küldöttsége *Guillermo Galeote*, a végrehajtó bizottság tagja, országos titkár, a képviselőház védelmi bizottságának elnöke vezetésével. A delegáció tagjai: *Elena Flores* szenátor, a párt külügyi osztályának vezetője és *Rafael Vallejo Rodriguez* szenátor.

A spanyol párt képviselőit a Ferihegyi repülőtéren *Kovács László*, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője fogadta. A küldöttség érkezésekor jelen volt *José Maria Ullrich y Rojas*, Spanyolország nagykövete.

MVSZ-delegáció járt az NSZK-ban

Hazaérkezett a Magyarok Világszövetségének delegációja az NSZK-ból, ahol részt vett az ott működő magyar egyesületek 1984—85-ös évi kulturális tevékenységét összehangoló megbeszélésen. A *Szüts Pál* főtitkárhelyettes vezette küldöttség jelen volt azon a március 15-i ünnepségen is, melyet a magyar nagykövetség, valamint Bergisch Gladbach-i, brémai, kölni, karlsruhei, nürnbergi, stuttgarti és Ruhr-vidéki magyar egyesületek közösen rendeztek. Az ünnepi összejövetelen a Magyarok Világszövetsége szerepeltetett művészcsoportot is, melynek műsorát nagy tetszéssel fogadták.

Koszorúzás Szlovákiában

Szapora Sándor pozsonyi magyar főkonzul hétfőn megkoszorúzta a Magyar Tanácsköztársaság idején Rimaszombaton és környékén elesett vöröskatonák síremlékeit. A kegyeletes megemlékezésen jelen voltak helyi állami és pártvezetők, közéleti személyiségek.

A Komárom megyei SZMT ülése

A szakszervezetek Komárom megyei Tanácsa hétfői 26-i ülésén *Budai Károly* vezetőtitkárt nyugállományba vonulása miatt felmentette tisztségéből. Az Elnöki Tanács Budai Károlynak több évtizedes kiemelkedő munkája elismeréséül, nyugállományba vonulása alkalmából a Szocialista Magyarországért Érdemrend kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Antalóczy Albert*, az MSZMP Komárom megyei bizottságának első titkára adta át.

A szakszervezetek megyei tanácsa *Kulcsár Sándort* megválasztotta az SZMT vezető titkárának.

Kitüntetés

Az Elnöki Tanács *Illés Lászlónak*, a SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság főigazgatóhelyettesének a szakszervezeti mozgalomban végzett több mint három évtizedes kiemelkedő munkája elismeréseként, nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta. A kitüntetést *Csehák Judit*, a SZOT titkára hétfőn adta át.

Az Elnöki Tanács *Berkovits Ilonának*, a művészettörténeti tudományok doktorának, az MTA nyugalmazott tudományos főmunkatársának 80. születésnapja alkalmából, művészettörténeti munkássága elismeréséül a Szocialista Magyarországért Érdemrend kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Kulcsár Kálmán*, az MTA főtitkárhelyettese hétfőn adta át.

Könyvtáravatás Kőszegen

Hétfőn adták át Kőszeg új városi könyvtárát; az ünnepségen — amelyen jelen volt *Köpeczi Béla* művelődési miniszter is — *Győri Imre*, az Országos Közművelődési Tanács elnöke mondott avatóbeszédet. Az új intézmény *Chernel Kálmánnak*, a Kőszegen született és egykor itt is élt történésznek, a város múlt századi monográfusának nevét vette fel.

A kőszegi könyvtár a régi polgári iskola háromszintes, múltszázadi klasszicista épületében kapott helyet. Az eredetileg lebontásra ítélt, házat 24 milliós költséggel újították fel és rendezték be; a közművelődési intézmény mellett öt lakást is kialakítva benne. A kölcsönzőhelyiségekből és olvasótermekből álló felnőtt- és gyermekrészlegen kívül zenei könyvtár és stúdió is épült.

Kőszegen már a XVI. században volt városi könyvtár, amely háromszáz német- és latinnyelvű kötettel állt a polgárok rendelkezésére. 1832-ben olvasókör kezdte meg működését, a századfordulón pedig már tizenkét könyvtár harmincezer kötete várta a kőszegieket.

A most átadott könyvtár állománya hatvanezer kötet. *(MTI)*

Szovjet kulturális kiállítás

A Szovjetunió több mint hat évtizedes történelmét, az ország oktatásának és tudományának, művészetének, kultúrájának fejlődését bemutató kiállítás nyílt hétfőn Budapesten a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában. A Szovjetunió Központi Forradalmi Múzeumának gyűjteményéből összeállított tárlaton mintegy 600 eredeti dokumentum látható: rajzok, grafikák, plakátok, használati tárgyak, népművészeti alkotások, a tudományos és kulturális életet megörökítő fotók.

Kiállították a szovjet állam megalapításáról szóló nyilatkozat és szerződés, a lenini dekrétumok fotóit. A tárlat szemlélteti azt a küzdelmet, amelyet a fiatal szovjethatalom a cári elnyomás örökségének felszámolásáért folytatott, s a fejlődés további szakaszait: többek között azt, hogy 1981-ig a Szovjetunió felsőfokú és szakközépiskoláiban 45 millió szakembert képeztek.

A Párizs után elsőként Budapesten látható tárlaton több tabló követi a tudomány fejlődésének útját. Az egyik vitrinben a *Szergej Lebegyev* laboratóriumában előállított szintetikus kaucsuk első mintáinak egyike is látható. Kiállították a *Szojuz—Apolló* közös szovjet—amerikai űrprogram űrhajósainak zubbonyát, s a szocialista országok azon űrhajósainak tablóját, akik az Interkozmosz-program keretében a világűrben jártak.

A világhírű szovjet színház- és balettművészet tárgyi emlékei között látható a Lenin-díjas balettművésznő, *Galina Ulanova* fejdísze és cipője, *Vlagyimir Viszockij* színművész több fotója, egyik dalának kézirata és gitárja is.

A tárlatot — amely egy hónapig látható — *Ivan Bagyul*, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének tanácsosa, a Szovjet Baráti Társaságok Szövetségének magyarországi képviselője és *Balázs Mihály*, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum főigazgatója nyitotta meg. *(MTI)*

Írótanácskozás

Tíz szocialista ország írószövetségének képviselői kezdtek hétfőn hatnapos tanácskozást a csehszlovákiai Dobrisban. A sorban huszadik találkozón a részvevők tájékoztatják egymást országaik irodalmi életének fejleményeiről, és megvitatják az irodalom szerepét a jelenkori társadalmi folyamatokban. A Magyar Írók Szövetségét *Jovánovics Miklós* főtitkár képviseli a tanácskozáson. *(MTI)*

Az IBUSZ terveiből

Az IBUSZ irodaigazgatói és vezetői hétfőn Siófokon tartották országos tanácskozásukat; az értekezleten áttekintették az idei terveket, amelyek teljesítése a korábbiaknál is nagyobb feladat elé állítja a vállalat háromezer dolgozóját.

Bejelentették, hogy az IBUSZ szorosabbra fűzi kapcsolatait a három legnagyobb szálloda-vállalattal, a Hungarhoteltsszel, a Danubiusszal és a Pannóniával; részt vállalnak a szállók felújításából, és az együttműködés eredményeként az idei főszezonra Hévízen megnyílik az Aqua szálló. Erősödnek kapcsolataik a külföldi utazási irodákkal, s még ebben az évben IBUSZ iroda nyílik Svájcban, Münchenben — ez utóbbival együtt az NSZK-ban már négy irodájuk működik —s képviseletet nyitnak Tokióban is. Októberben Budapesten rendezik meg az egyesült államokbeli idegenforgalmi újságírók, szakírók tanácskozását, és novemberben ugyancsak a magyar fővárosban tartják meg az angol utazási irodák szövetségének tanácskozását.

A vállalat tovább növeli az IBUSZ irodák önállóságát a be- és kiutaztatás ügyeinek intézésében s a belföldi túrák szervezésében. *(MTI)*

Ankét a vállalati munkaközösségekről

A vállalati gazdasági munkaközösségek tevékenységének kétéves tapasztalatait, s a vállalkozások továbbfejlesztésének lehetőségeit, módszereit megvitató országos ankétot rendezett hétfőn Dunaújvárosban a Magyar Közgazdasági Társaság Fejér megyei szervezete és a Dunai Vasmű. Az eszmecserén — amelynek vitáját *Csikós-Nagy Béla* államtitkár, az Országos Anyag- és Árhivatal elnöke vezette — az illetékes minisztériumok, tudományos intézetek, a Dunai Vasmű, valamint társvállalatainak képviselői vettek részt. Egyetértettek abban, hogy a népgazdaságban foglalkoztatottak két százaléka — mintegy kilencvenezer-százezer tagot — foglalkoztató munkaközösségek jól töltik be funkciójukat, segítségükkel sikerült az egyes üzemekben hiányzó munkaerő egy részét pótolni, s elvégezni azokat a feladatokat, amelyeket másként nem lehetett megoldani. Különösen a javítás, karbantartás terén működnek eredményesen a közösségek. *(MTI)*

A Fővárosi Szállítási Vállalat Fejlesztési és Fenntartási Osztályra felvesz

műszaki rajzolót és adminisztrátort

Jelentkezni lehet személyesen az osztályvezetőnél Budapest VIII., Népszínház u. 26 .sz. alatt vagy a 335-575-ös telefonon

Marjai József fogadta Csu Zsung-csit

Magyar—kínai tárgyalások

Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese fogadta *Csu Zsung-csit*, a Kínai Népköztársaság állami gazdasági bizottságának elnökhelyettesét.

A kormány elnökhelyettese tájékoztatást adott a magyar népgazdaság elért eredményeiről, gazdaságirányítási rendszerünk fejlesztésének tapasztalatairól és jelenlegi helyzetünkről.

A megbeszélésen áttekintették a két ország közötti gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés eredményeit, és továbbfejlesztésének fő irányait. Megállapították, hogy termelési kooperációk létrehozásával és a magyar iparnak a kínai termelőüzemek rekonstrukciós programjában való részvételével széles körű lehetőségek vannak a kölcsönösen előnyös kétoldalú együttműködés további bővítésére, az árucsere-forgalom növelésére. A napirenden lévő magyar és kínai együttműködési javaslatok egy részében a megállapodások máris létrehozhatók. Szükségesnek tartották, hogy a további közös munka érdekében a két ország szakemberei jobban megismerjék egymás lehetőségeit, fejlesztési elképzeléseit.

A találkozón részt vett *Bartha Ferenc* miniszterhelyettes, a Minisztertanács Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Titkárságának vezetője, és jelen volt *Ma Lie*, a KNK magyarországi nagykövete is. *(MTI)*

Növényvédőszerek kis csomagolásban

Magyar bemutató Moszkvában

Kapolyi László ipari miniszter nyitotta meg hétfőn Moszkvában azt a kiállítást, amelyen kilenc magyar vállalat mutatja be a háztáji és kisgazdaságok igényeinek megfelelően, kis mennyiségben csomagolt növényvédő szereit.

A két ország között 1976-ban kötött és 1990-ig szóló agrokémiai egyezmény keretében Magyarország szovjet műtrágyát vásárol és növényvédő szereket szállít a Szovjetunióba. Tavalyi exportunk valamivel meghaladja a 110 millió rubelt, míg az import értéke megközelítőleg 130 millió rubel volt. A jelenlegi bemutató célja mindenekelőtt a szovjet piaci igény felmérése, a szakemberek tájékoztatása. *(MTI)*

A zeneszerzőverseny nyertesei

Kihirdették az 1983. évi nemzetközi zeneszerzői verseny eredményét. A zongoratrió megírására meghirdetett pályázatra négy földrész 18 országából 54 pályamű érkezett.

A nemzetközi zsüri, amelynek elnöke *Decsényi János* volt, I. díjjal jutalmazta *Vlagyimir Dimitrijevics Holscsevnyikov* szovjet zeneszerzőt. A fiatal muzsikus már ismert hazánkban: vonósnégyesével két esztendeje III. díjat, fúvósötösével tavaly II. díjat nyert.

Olasz zeneszerző, *Giampaolo Coral* lett a második helyezett, a III. díjat pedig *Rózsa Pál* kapta. A magyar komponista már többször vívott ki elismerést alkotásaival, az Aarhus-i zenei centrum felavatására meghirdetett pályázaton I. díjat nyert, 1982-ben pedig egyik szimfonikus művével a bolíviai Simón Bolivar emlékére kiírt zenei vetélkedőn lett első.

A Magyar Zeneművészek Szövetsége a Zeneműkiadó Vállalattal és az Interkoncert fesztiváliródájával közösen negyedik alkalommal is meghirdette a nemzetközi versenyt: az 1985-ös versenyt Liszt Ferenc emlékére írták ki. A zeneszerzők pályázhatnak eredeti Liszt-témára készült variációval, vagy fantáziával szóló-zongorára, kétkézre, zenekari kíséret és elektronikus eszközök használata nélkül. A beküldési határidő: 1985. február 28. A jövő évi zeneszerzői verseny zsürijének elnöke *Cziffra György* lesz. Tagjai: *Kocsis Zoltán*, *Jan Cikker* Csehszlovákiából, *André Laporte* Belgiumból és *Sigrid Wiesmann* Ausztriából. *(MTI)*

A történeti települések védelme

A Műemlék és Történeti Együttesek Nemzetközi Tanácsa, az ICOMOS újjászervezett szakmai testülete, a Történeti Települések Nemzetközi Bizottsága hétfőn Budapesten tartotta alakuló ülését, az Országos Műemléki Főfelügyelőség székházában.

Jantner Antal építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes nyitotta meg az ülést, amelynek öt napra tervezett munkájában kilenc ország — Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Luxemburg, Magyarország, Olaszország, Spanyolország, a Szovjetunió és Tunézia — nemzetközi hírű építészei, művészettörténészei vesznek részt.

A külföldi szakembereket *Dercsényi Dezső*, Kossuth-díjas művészettörténész, az ICOMOS magyar nemzeti bizottságának elnöke, *Mendele Ferenc*, az OMF igazgatója és *Román András*, az OMF osztályvezetője, az újjászervezett bizottság elnöke tájékoztatta, a magyar műemlékvédelem szervezetéről, munkájáról és a történeti települések, városok értékes műemléki területének védelméről. Az ülésszakon a testület meghatározza a bizottság alapszabályát, munkatervét. Ezen az ülésszakon öntik végleges formába a történeti települések védelmének elméleti és gyakorlati tennivalóiról szóló tervezetet, amellyel majd a műemlékvédelem alapvető elméleti okiratát, az 1964-ben elfogadott Velencei Chartát egészítik ki. *(MTI)*

Napirenden az Operaház

A Művészeti Szakszervezetek Szövetségének hétfői elnökségi ülése egyebek közt a Magyar Állami Operaház rekonstrukciójának helyzetéről és a színház megnyitásával összefüggő feladatokról tanácskozott.

Az ünnepi díszelőadásra szeptember 27-én kerül sor, de addig még kemény munka vár az építőkre, valamint a színház dolgozóira. A rekontsrukció a terveknek megfelelően halad, befejeződtek a szerkezetépítési, a szak- és szerelőipari munkák, és az épületgépészeti átalakításokat is az ütemtervnek megfelelően végzik — mondotta *Benedetti Tibor* miniszteri megbízott. A rekonstrukció költségei az eredeti kerethez képest 163 millió forinttal növekedtek.

Szirtes György, az Operaház igazgatóhelyettese egyebek közt arról szólt: már elkészült az Erkel Színházból való visszaköltözésre, a különböző raktárakban elhelyezett értékeknek az Operaházba való visszaszállítására vonatkozó terv.

A Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára, *Simó Tibor* hangsúlyozta: az építők fegyelmezetten, pontosan dolgoznak. *(MTI)*